

SAYI:44 OCAK 1998

HAK-İŞ

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

İŞÇİNİN EFSANEVİ LİDERİ EBEDİYETE GÖÇTÜ...

HAK-İŞ ICFTU'YA ÜYE OLDU

İşçinin Efsanevi Lideri

Evet işçiler efsanevi liderleri Metin Türker'i ebediyete uğurladılar. Çileli ve meşakkatli bir dünya macerasını tamamlayan Özçelik-İş Sendikasının Genel Başkanı Metin Türker...

Evet işçiler bir efsanevi liderleri Metin Türker'i ebediyete uğurladılar.

Çileli ve meşakkatli bir dünya macerasını tamamlayan Özçelik-İş Sendikasının Genel Başkanı Metin Türker Hak'ın rahmetine kavuştu. Akciğer kanseri teşhisi konulduktan sonra Amerikanın Houston kentinde bir Kanser Merkezi'nde tedaviye alındı. Tedavisi için çok hassasiyet gösterildi. Türkiye'de ve dünyada modern tıbbın mevcut bütün imkanları kullanıldı. Ancak tedavi cevap vermedi. Uzun uğraşlardan bir sonuç

alınamayınca, 4 Aralık 1997 tarihinde Hak-İş, Özçelik-İş, Kardemir ve aile fertlerinden oluşan bir heyet ABD'ye giderek Sayın Türker'i ailesine, ailesi ona hasret gitmesin diye acilen ambulans uçakla Türkiye'ye getirdiler.

Metin Türker, Karabük Özel Vatan Hastanesinde iki gün yoğun bakımda kaldı. 6 Aralık 1997 Cumartesi günü de saat 23.00 'te 59 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Üzüntümüz büyüktür. Başta ailesi ve yakınları olmak üzere, Özçelik-İş Sendikası ile tüm Hak-İş camiasının ve de Türk işçi hareketinin tüm mensuplarının başı sağolsun. O eylemlerde ve grevlerde yenilmedi ama amansız dert onu aldı götürdü. Huzur bulsun, rahmet görsün.

Merhum Türker'in defin törenine ilişkin hazırlıkları yürütmek üzere Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ile Hak-İş'in diğer yöneticileri, Özçelik-İş Sendikası ve diğer sendikalarımızın yöneticileri Pazar günü Karabük'te toplandılar.

Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanı merhum Metin Türker'in cenaze merasimi, naaşın Karabük Vatan Hastanesinden alınarak Kardemir fabrikasının içinde bulunan Haddehane meydanına getirilmesi ile başladı. Törene, ai-

eri ebediyete göçtü

Fabrikaları yöneticileri, işçiler, Kardemir D.Ç. Karabüksporlu idareci ve futbolcularla, yurdun dört bir yanından gelen vatandaşlar katıldılar.

Sayın Türker'in naaşı önünde meydanı dolduran binlerce işçiye hitaben Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ile Hak-İş Genel Sekreteri ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan birer konuşma yaparak merhum Türker'in bütün mücadelele-

lesi, yakınları, Karabük Valisi Cemal Ayman, Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Tanrıverdi, Hak-İş Genel Sekreteri ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanı Vekili Recai Başkan, Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin, Hak-İş Genel Mali Sekreteri Abidin Özkaraarslan, Özçelik-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu üyeleri, şube başkanları, Hak-İş'e bağlı sendikaların yöneticileri, yerel yöneticiler, sendikacılar, Karabük milletvekilleri, siyasi parti temsilcileri, Eski Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, Milli Eğitim Eski Bakanı Köksal Toptan, Kardemir Demir Çelik

rini geride bıraktığı önemli hizmetleri vurguladılar.

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu törende yaptığı kısa konuşmasında, Kardemir'in kapatılmamasında önemli rol oynadığını hatırlatarak, "Bu meydanlarda beni asın, ama Kardemir'i asla kapatmayın, demişti. Türker'in mücadelesi başarıya ulaşmış ve fabrika kurtulmuştur. Onun mücadelesi işçilere ve sendikacılara örnek olacaktır. Amerika'ya giderken havaalanında yaptı-

ğı veda konuşmasında, açıkca şunları ifade etmişti: (Birliğinizi koruyun, Özçelik-İş'i büyütün ve Hak-İş'i güçlendirin.) Bu prensiplere ve tavsiyelere yürekten bağlılığımızın devam edeceğine inanıyorum" dedi. Yine törende kısa bir konuşma yapan Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan, "Metin Türker'in bize, sendikamıza ve camiamıza bıraktığı Kardemir'i mukaddes bir emanet olarak korumak ve onun mücadele ve mirasını devam ettirmek bizim için onurlu bir görev olacaktır. Huzur içinde yatsın. Ruhun şad olsun" dedi.

Buradan Merhum Türker'in naaşı cenaze namazının kılınacağı Yenişehir Camiine, namazdan sonra da Öğle-

beli Mezarlığına getirilerek, gözyaşları arasında 8 Aralık 1997 tarihinde Karabük'te toprağa verildi. Öğlebeli Mezarlığı'nın Kardemir Fabrikasını tepeden seyretmesinin ayrı bir anlamı var. Yakınları ve sevenleri onu gönüllerde yaşasın diye bu mezarlığa gömdüler. Ruhü şad olsun.

Hayatı işçiler için mücadeleyle geçen Metin Türker için Karabüklüler, mücadelesine yakışan bir merasim gerçekleştirdi. Karabük, Karabük olalı böyle bir cenaze merasimi görmemişti. Bu bir bakıma Karabüklü'nün, Karabük halkının, işçisinin Metin Türker'le helalleşme buluşmasıydı.

Evli ve 3 çocuk babası Türker'in ölümü dolayısıyla, Karabük'teki yerel televizyonlar, eğlence programlarını yayından kaldırdı. Karabük onun için yas tuttu. Karabüklü, Metin Türker'i kalbine gömdü.

Merhum Genel Başkan için iki kez cenaze namazı kılındı. İlk cenaze namazı onurlu bir direniş gösterdikleri Haddehne Meydanında kılındı. Daha sonra kortej eşliğinde fabrikadan alınan naaş, Yenişehir Camisine getirildi. Orada kılınan ikinci cenaze namazından sonra Metin Türker omuzlarda Öğlebeli mezarlığına getirildi ve orada defnedildi.

Söyle Türker söyle yerin göklerde / Yüzbinlerce işçi bekler geride / Batan Milli servet suçlusu nerede / Vefakar işçinin hakkını almadan dönme..

Onun için şiirler yazılmıştı. O şiirler yazmıştı işçisi için, mücadele verdiği arkadaşları için .Vermiş olduğu amansız mücadelesinin arkasında gizli olan duygusallığı vardı. .İşçisi için ağladı, sızlandı. Vefat ettiğinde ise herkes onun için ağlıyordu ve diyordu :

Evet Sarışın adam / Bütün kavgaların gibi / Bu şehri yeniden var etme / Kavgan da çetin. Bu karanlığı yırttığın için, / Bu şehir ikinci kez, / Omuzlarına dayanarak ayağa kalktığı için, Şehrin emsal çocukları adına / Seninle gurur duyuyoruz METİN...

Genel Başkanımız Metin Türker'in hayatı mücadelelerle geçti. Onun hayatına yön veren en büyük olay "Tamamen tesadüf" dediği sendikacılığa başladığı tarih olmuştu.

Karabük Şube Başkanı Mehmet Özdemir'in "ekip halinde çalışalım sen bize abilik yap" ricasını kıramayan

Türker, ilk girdiği delege seçimlerinde başarılı olamamış, ancak sendika içi rekabetin havasını solumak, ikinci kez seçimlere katılmasına sebep olmuştu. Bu

bütün cemiyetlerde sevildim. Karabük'te bütün kesimler beni severler. Her kesimden arkadaşım var."

O kendisini Kasaba Sendikacısı olarak ifade ediyordu.

"Biz gidip Ankara'da kalsak bu işçiler yakamıza yapışır. Şehir kökenli diğer sendikacılara benzemeyiz. Bizim en büyük gücümüz işçimizle sürekli birarada olmaktan kaynaklanıyor."

137 GÜNLÜK GREV

Karabük ve İskenderun Demir Çelik Fabrikalarında yapmış olduğu 137 günlük grev ona haklı yeni ünvanlar kazandırıyordu. Bu grev sırasında akla hayala gelmedik

sefer başarmış ve lokal raportör olarak sendikal hayata adımlarını atmış.

İkinci kez katıldığı delege seçimlerini kazandıktan sonra artık işçi liderliğine giden yol açılmıştı. Lokal raportörlüğünü seçmesi işçiler arasında sevilmesinin yolunu açmış. Ocak 1980'de yapılan olağanüstü genel kurulda genel sekreterliğe gelen Metin Türker, elim bir trafik kazası sonucu genel başkanın trafik kazasında ölmesi ile geçici olarak genel başkanlık görevini yürütmüş. Merhum Genel Başkanımız Türker yükselişini şöyle açıklıyor:

"Ben hiç bir konuda ihtiraslı olmadım, değilim de. Bu görevi aldığım zaman geceli gündüzlü çalışmam benim özelliğimdir. Başarılı olmak için çok çalıştım. Bulunduğum

eylem planları ortaya koyan, açlık grevi yapan Metin Türker'e artık Türk Walesası diyorlardı. Onun bu mücadelesi işçilerin ücretlerinin yüzde 350 artırılmasını sağlamıştı. Tabii ki onun bu konudaki mücadelesi bununla sınırlı değildi, o eylemlerde hep öndeydi. Nerede işçinin bir sıkıntısı varsa oraya gidiyordu.

137 gün süren grev hiç şüphesizki işçilere çok şey öğretti. İşçiler önce kendi güçlerini tanıdılar ve 80'den beri üzerlerine ekilen ölü toprağından sıyrıldılar. Ancak grev sadece işçilere değil sendikacılara da okul oldu.

"Grev bize en başta dayanışmayı öğretti. Ben iyi sendikacıyım demiyorum, daha

işin başındayız. İşçinin dayanışmasını temin eden ve bunun mücadelesini veren sendikacı bundan böyle iyi sendikacıdır. İşçiye danışmadan mücadele verilmesinin mümkün olmadığını da bu grev ortaya koymuştur."

On sene gibi kısa bir sürede lokal raportörlükten, sendika genel başkanlığına yükselen Türker, sendikacılığın zor meslek haline geldiği 80'li yıllarda sendika genel sekreterliği görevi nedeniyle 80 öncesi sendikacılıkla bu günkü sendikacılığı şöyle karşılaştırıyordu:

"1980 öncesinde yasalar bu günkü yasalardan çok daha iyi bir düzeydeydi. Yetişmiş çok iyi sendikacılar vardı. Eylemli sendikacılık anlayışı vardı. Bugün ise sendikacılıkta çok zor, sınırlı bir alandasınız. Yasa sendikacıyı bulduğu odaya hapsedmiş."

"İşçi bizi seçip buraya getiriyordu biz de burada çay içiyorduk. İşçi artık eski işçi değil uyumuyor. 1988'in sonlarında işçilerin katılımı ile, tabandan gelen bu tepkiyle eylemli sendikacılık başladı. Sendikacılar işçilerin kendiliğinden hareketine ayak uydurmak zorunda kaldılar."

VE FUTBOL

Onun hayatındaki ikinci tutkusu futbol olmuştur. Gençlik yıllarında amatör olarak futbol oynayan Merhum Türker'in bu tutkusu ilerleyen yaşında da devam etti. Türker, vefatından önce Karabükspor'un ölümsüz başkanı oldu.

Sendikacılığın sadece ücret sendikacılığı olmadığını bilen Türker, sendika şubelerinin organize ettiği futbol müsabakalarında da forma giymeye devam etti.

Onun futbola olan ilgisi sadece vakit geçirmekten ibaret değildi. Karabükspor'un başına yönetici oldu ve Karabükspor'un başarıdan başarıya koşmasına da sebep oldu.

KARDEMİR MUCİZESİ

Özelleştirme rüzgarları esiyordu. Fabrikalar zarar ettiriliyordu. Karabük Demir Çelik Fabrikaları da bu oyunun içerisindeydi. Sonunda Fabrikanın kapatılmasına karar verildi. Fakat karşılarında işçinin alınterinin

1.5 yıl süren zorlu bir mücadeleden sonra fabrikanın "1 liralık" sembolik bir ücretle işçilere devredilmesini sağladı.

"Ben bu fabrikayı kapattırırsam beni Haddehane meydanına asın" diyerek eylemleri başlatan Türker'in, "Kardemir'i kapattırmayız. Ankara'yı işgal eder gene de bu fabrikayı kapattırmayız. Bu şehri kimse ölüme mahkum edemez" sözleri hala kulaklarda çınlıyor. Sonunda bu mücadelesinde de başarılı oldu Metin Türker.

Türker, Çelik-İş'in Özdemir-İş Sendikasıyla birleşmesinden sonra oluşan Özçelik-İş'in de Genel Sekreterliği, daha sonrasında Genel Başkanlığını yaptı. Hak-İş Genel Sekreterliği görevini de bir dönem yürüten Metin Türker, bu görevi 1995 yılına kadar sürdürdü.

SIRADA SİYASET VAR

Metin Türker'in hayatındaki üçüncü tarafı ise siyasi kimliği idi. Sadece işçilere değil, tüm halkımıza hizmet et-

mücadelesini veren Hak-İş Genel Sekreteri de olan Metin Türker vardı. Türker Hak-İş yönetimi ile birlikte

seçilemedi. Onun siyasi kimliğine de kısaca bir göz atmakta fayda görüyoruz.

Adalet Partisi Karabük ilçe lokalinde otururken kendi ifadesiyle "tesadüfen" delege seçiliyor. Hemen peşinden yine tesadüfen partinin Karabük ilçe sekreterliğine getiriliyor. Bu arada ilçe başkanının ölmesi ile geçici bir süre ilçe başkanlığı da yapıyor. 1980 İhtilalinden sonra siyasetle meşguliyetini kesiyor. 1995 Genel seçimlerine gelinceye kadar. Bu seçimlerde

Karabük'te ANAP listesinden 1. sırada aday oluyorsa da seçilemiyor.

Onun siyasette de başarılı olacağına, bu memleketeye çok hizmetlerde bulunacağına inanıyorduk. Fakat o ilk defa yeniliyordu. 1996 yılının sonlarında yakalandığı amansız hastalığın elinden kurtulamıyordu. 1938 yılında gözlerini açtığı dünyaya 1997 yılının bir son bahar gününde gözlerini kapatıyordu. Ruhun Şad olsun Metin Türker.

(Yusuf KARACA)

Uzun bir aradan sonra tekrar birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Hak-İş, çok yoğun birkaç ayı geride bıraktı. Türkiye'de ekonomiden siyasete her alanda bir kaos yaşanırken, Hak-İş bu toz duman içerisinde sınırlanmış ve Türkiye üstü politika gütmenin örnek mücadelesini vermeye çalıştı.

22 Ekim tarihinde konfederasyonumuz kuruluşunun 22. yıldönümünü kutladı. Ancak kutlama etkinlikleri, 22 yaşındaki Hak-İş kadar farklı oldu. Her zaman özgün ve yenilikçi faaliyetlerle tanınmış Hak-İş, o günlerde gündemde olan 1998 Bütçe tasarısını masaya yatırarak enine boyuna tartıştı. Toplantıya diğer işçi örgütü temsilcilerinin yanı sıra,

ÇSGB Bakanı Nami Çağan ve Devlet Bakanı İşin Çelebi de katıldı.

İşin Çelebi'nin 1998 bütçesi ile ilgili sunumu, Türkiye'nin konusunda uzman hocaları tarafından tartışıldı. Bu önemli toplantının bütün ayrıntılarını ve bütçeyle ilgili değerli görüşleri dergimizin sayfaları arasında bulabilirsiniz.

Geçtiğimiz yıllar içinde Türkiye'nin gerek içinde gerekse dış ilişkilerinde en çok tartışılan konulardan biri insan hakları oldu. Türkiye'de yaşanan son gelişmeleri de dikkate aldığımızda demokrasi ve insan hakları gündemin ilk sırasına oturdu. Bu vesileyle Hak-İş, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin Kabul edilisinin 49. Yıldönümünü kutlamak üzere İstanbul'da çeşitli etkinliklerle imza attı. Bu etkinliklerden İnsan Hakları ve Türkiye konulu panelin ayrıntıları da bu sayımızda yer alıyor.

1997 yılı Hak-İş'in Uluslararası İlişkiler alanında atılım yılı oldu. Uluslararası örgütlere üyeliğimiz kabul edildi ve çeşitli işbirlikleri görüldü.

Bu konuların haberleri de dergimizde. Ve kara bir haber: Hak-İş'in eski Genel Sekreteri Metin Türker'i 6 Aralık tarihinde kaybettik. Efsanevi lider, kendisine yaraşan bir cenaze töreniyle Karabük'te toprağa verildi. Hak-İş'in ve Öz Çelik-İş Sendikamızın bu değerli başkanı için tarihe bir not düştük sayfalarımızda.

Hak-İş'in yoğun faaliyetleri nedeniyle bu sayımızda bir dosyamız yok. Ancak dosya yoğunluğunda iki panelimiz var. Önümüzdeki sayılarımızda yeni dosyalarımızla karşınıza da olmaya devam edeceğiz. 1998'in, 1997'den iyi, 1999'dan kötü olmasını temenni ediyoruz. Ümitlerimizi 1998'e aktarmıştık. O ümitlere kavuşmak dileğindedyiz. Bu arada;

Ramazanınızı ve Bayramınızı da kutluyoruz...

Yeniden görüşmek dileğiyle...

HAK - İŞ

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
aylık mesleki eğitim dergisi
(Sayı 44 Ocak)

sahibi

Türkiye

Hak İşçi Sendikaları
Konfederasyonu Adına
Salim USLU
Genel Başkan

genel yayın yönetmeni

Yusuf ENGİN

Genel Eğitim Sekreteri

yazı işleri müdürü

Av.Mecit ZEREN

editör

İsmail İmci Kideyş

bu sayıya katkıda

bulunanlar

Yusuf Karaca
Mehmet Ferit
Osman YILDIZ
Aydın ÜNAL
Şahin SERİM
Selahattin ERKAP
Şahin GÖKÇEN
Emir SARITAŞ
Deniz ATAKAN

tashih - redaksiyon

Selahattin Erkap

kapak ve grafik düzenleme

Rotis

Tel:0.312 432 16 66

Faks :0(312) 431 75 96

dtagi

İsa CEYLAN

fotografılar

Arif Çatal

Ayhan ŞENGÜL

Ali Tekin Çağlav

Hakan Büyükçelep

montaj - baskı

Başer Basım Yayın.

356 88 88 - 357 95 19

renk ayrımı

MN Repro

Tel:0(312) 231 94 94

yurtdışı posta gideri

Almanya 50 DM

Amerika 40\$

Diğer ülkeler 40\$ Karşılığı

posta çekli hesabı

Hak - İş Dergisi 21 09 86

yazışma adresi

Tunus caddesi no:37

Kavaklıdere / Ankara

Tel:0(312) 417 16 30 - 417 7900

Fax:425 05 52

Yazılarda belirtilengörüşler
yazarların kişisel görüşleridir.
Gönderilen yazı ve resimler iade
edilmez Yayınlanan yazılar
kaynak gösterilerek iktibas
edilebilir.

İşçinin Efsanevi Lideri Ebediyete Geçti

1-5

BAŞKANDAN

8-9

Kapılar ve Korkular

Salim USLU

İnsan Hakları ve Türkiye Paneli

10-23

Hak-İş 22.Yılı'nı Kutladı

24-45

ESK'da Vergi Reformu Konuşuldu

46-48

1997 Değerlendirmesi ve 1998'den Beklentiler

49-53

Ç.S.G.B. Diyalog ve İşbirliği Toplantısı

54-57

Türkiye'de ve Almanya'da Sosyal Güvenlik

58-61

Sistemlerinin Reformu

Konrad Adenauer Vakfı - Türk Demokrasi Vakfı

Hak-İş Bangladeş İşçi Sendikaları

62-64

Federasyonlarının Genel Kuruluna katıldı

Hak-İş ICFTU'ya üye oldu

65

Oz Çelik-İş sendikası IMF'nin

66-69

Tokyo toplantısına katıldı

Hak-İş II.Avrupa Akdeniz Forumun'da

70-71

HABERLER

72-95

AJANDA

96-101

HAK-İŞ MAGAZINE

102-103

ALİNTERİYLE

104

Kayıtdışılık bilinç altımıza mı yerleşti?

Yusuf Engin

Bekliyoruz.

Kırk kapılı bir konağın her kapısının önünde ayrı ayrı durarak bekliyoruz te-reddüt, endişe ve korkuyla.

Bekliyoruz.

Elimizde kırk anahtar hiçbir teşebbü-se geçmeden kapıların kendi kendine açılmasını bekliyoruz.

Bekliyoruz

Kapalı kırk kapının ardında kırk ayrı değerimiz ve zenginliğimiz gizli, elimizde kırk kapının anahtarları, açmadan, açma-ya teşebbüs etmeden bekliyoruz.

Açılacak her kapıda kendimizi bulaca-ğımızdan, aradığımızı bulacağımızdan ve bulamayacağımızdan korkarak bekliyo-ruz.

Bu yüzden her kapının ardında bir tehlike vehmediyor ve korku içinde bekli-yoruz.

Her kapı bir ümit kapısı iken her kapı-ya bir vehmimizin ismini veriyor, kırk ay-rı umudumuzu kırk ayrı tehlike ve tehdit haline dönüştürüyor, yüreğimiz ağzımız-da bekliyoruz.

Bekliyoruz,

Demokrasiyi korku kapısı haline getir-dik, kırk kapıdan birine bu adı verdik ve demokrasiden gittikçe daha çok korkarak ve daha çok uzaklaşarak demokrasiyi bekliyoruz.

Kırk kapıdan biri olan kalkınma kapı-sını korku kapılarından biri haline getir-dik, büyümekten korkar hale geldik, ken-di büyüklüğümüzün dehşeti içinde bekli-yoruz.

Bin yıllık inancımızı başka bir kapının ardında tehdit ve tehlike haline getirdik, inanç kapısının önünde başımıza bir bela gelecek korkusuyla bekliyoruz.

Kahramanlarımızı birer korku unsuru haline getirdik, kırk kapının birine de onu yakıştırdık ve anlamsız bir korkuyla o ka-

KAPILAR

pının önünde de aynı haleti ruhiye içinde bekliyoruz.

Tarihimizden korkuyoruz, tarih kapılarını kapatıyor üs-tümüze.

Batıdan korkuyoruz, batının kapıları kapanıyor, doğu-dan korkuyoruz, doğunun kapıları kilitleniyor yüzümüze bir bir..

Komşularımızdan korkuyoruz kendimizi kuşatılmış bir şekilde hissediyor, komşularımıza açılan kapıları kapatıyo-ruz ve sınırlarımızın içine kapanıp kalıyoruz.

Zamandan korkuyoruz, geçmişin ve geleceğin, bahtımı-zın kapıları kapanıyor üstümüze ve içinde yaşadığımız anı korkulu bir zaman dilimi olarak algılıyor ve yaşıyoruz.

İnsandan korkuyoruz, bütün insani değerlerimiz, yara-tıcılığımız, üretimimiz, verimimiz kendi içimizde kilitlenip kalıyor.

Çocuklarımızdan, gelecek yeni nesillerden korkuyoruz; yeni nesil bizden uzaklaşıp başkalaşılıyor ve biz onlara bakı-yoruz korkuyla, onlar bize.

Devletten, derin olanından ve olmayanından korkuyo-ruz; devlet bize bakıyor endişeyle biz devlete. Aramızdaki mesafe gittikçe açılıyor.

Konağın adalet kapısından, eğitim kapısından, sağlık kapısından, güvenlik kapısından, insan hak ve özgürlükle-ri kapısından kısaca olması gereken ne varsa ondan korku-

V E K O R K U L A R

Salim USLU

yor, içinde yaşadığımız cehennemi kabullenmeye, kanıksamaya çalışıyor ve bunda başarılı olduğumuz ölçüde iyi, güzel ve doğru olandan uzaklaşıyor, korkuyor ve çekiniyoruz. Şimdiye kadar olandan, olabileceklerden, olacıklardan korktuğumuz için hamle yapmaktan, atılım yapmaktan, değişmekten, değişme arzusu ve iradesinden korkuyoruz, korkuyor ve bekliyoruz.

Bu korku ve belirsizlik ortamı düşüncelerimizi, proje ve tekliflerimizi, umut ve düşlerimizi, çalışma gayreti ve enerjimizi, varolma şevki ve coşumuzu pasın demiri kemirdiği gibi kemirerek tüketiyor, yaşadıklarımızdan duyduğumuz korku hayatın kendisini de korkulu hale getiriyor ve yaşamaktan korkuyoruz.

Kırk kapılı konağın her kapısının ardıda var olan zenginlikleri, güzellikleri, doğruları tehlike ve korku kaynağı haline getirdikçe korkulacak hallere düşüyor, enflasyon gibi, gelir dağılımı bozukluğu gibi, işsizlik ve yoksulluk gibi, terör gibi, trafik canavarı gibi, adaletin, eğitimin, sağlığın iflas etmesi gibi gerçek korku ve endişeleri üzerine gitmeye gücümüz ve cesaretimiz kalmıyor ve kötü bir akibete sürükleniyoruz adım adım. Bekliyoruz korkuyla ya da korkarak bekliyoruz geleni, geleceği ve gelmesi gerekeni.

Gerçek korkularla vehimlerimiz arasında bocalıyor, hangisi ile mücadele edeceğimizi bilmiyor, gözümüzü kapayıp yumruklarımızı sallamak gibi çaresiz, anlamsız ve sonuçsuz bir savunma güdüsüyle yumruklarımızla neleri kırıp döktüğümüzü, neleri düşman haline getirdiğimizi ve bu yumrukların bize ne şekilde geri döneceğini düşünmeyi aklımıza bile getirmemeye çalışıyoruz.

Bu davranış korkulacak en büyük düşmandan, en büyük tehlike ve tehditten daha büyük daha yıkıcı ve çürütücüdür ve biz bütün bunlarla iç içe bir hayat yaşadığımız halde korkuyoruz ve bundan daha büyük bir bela varmış gibi bekliyoruz. Gerçek olmayan korkular, soyut ve muhayyel korkular burnumuzun dibinde bütün gerçekliğiyle duran tehlikeleri görmemizi engelliyor. "Korku dağları bekler", derler ama biz korkularımızı bekliyor ve korkuyoruz.

Elimizde anahtarlar kırk kapılı konağın önünde, her kapıyı kırkinci kapı kabul ederek korku içinde bekliyoruz.

Korku içinde beklemekle kaybettiklerimizin farkına varmadan korkuyor ve bekliyoruz, bekliyor ve korkuyoruz.

Horozun ötmesinden, yaprakların hışırtısından, canlıla-

rın seslerinden, tabiatın nefesinden, gecenin karanlığından, ışığın parlaklığından korkuyoruz ve hep kötü şeyler bekliyoruz.

Korku hedeflerimizin, amaçlarımızın, ülkü ve ideallerimizin önünde demir bir perde gibi, kaf dağı gibi, aşılmaz bir duvar gibi yükseliyor ve kendi yükselttiğimiz bu muhayyel duvarın önünde küçülüyor, gücümüzden endişe ediyor ve korkuyoruz. Korku duvarını bir türlü aşıp da normal olanı yakalayamıyoruz, belki de normal olandan korkuyoruz. Korkular bilgimizi, birikimimizi, tecrübe ve yeteneklerimizi felç ediyor.

Umudlar korku duvarlarının, kırk kapılı konağın kapılarının ardında ve bu korku çemberinden kurtulmakla boy verecek.

Biz bundan bile korkuyoruz.

Kapalı kapıların önünde bekliyoruz korkuyla.

Korkuyoruz ve bekliyoruz.

Bekliyor ve korkuyoruz.

Yaşamayı, umudu, geleceği, geçmiş, varolma azmini, yaşama şevkini unutmuş bir halde.

Korkuyoruz ve bekliyoruz.

Elimiz kolumuz bağlı olarak.

Bekliyoruz hiçbir şey yapmadan bekliyoruz.

Beklerken korkuyoruz, korkarken bekliyoruz.

Ve korkuyoruz bize gelen her müjdeyi caydırarak bir korkuyla korkuyor ve bekliyoruz.

İnsan Hakları ve

Konfederasyonumuz, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin Birleşmiş Milletlerce kabul edilşinin 49. yılını kutlamak maksadıyla İstanbul'da bir panel düzenledi. Türkiye'deki mevcut gidişatı gözden geçirmek ,durum tesbiti ve öneriler çerçevesinde düzenlenen panelin konu başlığı "İnsan Hakları ve Türkiye" idi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Metro Tanıtım Merkezinde düzenlenen panelin katılımcıları, Marmara Üniversitesinden İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail Kılıoğlu, İstanbul Üniversitesinden Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Oktay Uygun, Birikim Dergisi'nden Genel Yayın Yönetmeni Gazeteci-Yazar Ömer Laçiner ve Sözleşme Dergisi'nden yine Gazeteci-Yazar Mehmet Metiner'di.

Oturum Başkanlığını Genel Başkanımız Salim Uslu'nun yaptığı Panel'in sunuş konuşmasını Genel Eğitim Sekreterimiz Yusuf Engin yaptı. Müteakiben Genel Başkanımız Salim Uslu bir açılış konuşması ile panelin arka planı ile ilgili anlatımlarda bulundu.

Toplantının bir özetini dergimizde siz okuyucularımıza sunuyoruz.

YUSUF ENGİN

(Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri)

HAK-İŞ'in 22 yıldır sürdürdüğü 'insan hakları' mücadelesini, sembolik günlerin ve anlamının ötesinde kaskatı bir realite olarak bugün gündemimize alıp konuşuyor ve tartışıyorsa; bu tavrımız, 'insan hakları' mücadelesinin uzun

bir süreç olduğunu, bitmediğini, devam ettiğini ve devam edeceğini de ortaya koyuyor.

Dünyanın 'bir köy kadar küçüldüğü' yani herşeyin küreselleştiği bir dünyada, adı küreselleşen fakat uygulamada bir türlü küreselleşmeyen, aksine bölgeselleşen tek sorun 'insan hakları' dır.

Küreselleşme rüzgarıyla birlikte, yeni dünya düzeni'nin getirdiği yükselen değerlerin başında olan insan hakları alabildiğine ihlal edilmiş; savaşlar, ticari ve siyasi çıkarlar, ekonomik sömürü, silah ve uyuşturucu ağı, tüm dünyanın gözleri önünde insan haklarına ağır basmıştır.

Sürekli sancılar çeken ve her defasında doğumlar gerçekleştiren dünyamız, ne acıdır ki 'insan hakları' konusunda bir türlü sağlıklı ve sancısız doğum gerçekleştirememektedir.

"Yokluğu en çok hissedilen şeyin, en çok konuşulan şey" olduğu gerçeğinden hareketle tek bir cümleyle ifade etmek gerekirse: Türkiye'de insan hakları bir türlü 'bekleme odası'ndan huzura çıkamamaktadır.

Bugün; İnsan hakları evrensel bildirgesinin

Türkiye Paneli

1. maddesinde "Tüm insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar." şeklinde vurgulandığı üzere insanın tabii olarak doğuştan getirdiği temel hak ve özgürlükler, yani ona 'insan olma' nitelikleri'ni kazandıran din, nesil, mal, can ve akıl gibi hakların devletçe güvenceye alınması bir yana, toplumsal yapımız sürekli bu hakların ihlalleriyle yaralar almaktadır.

İnsan Hakları, ülkemizin gündeminde sürekli 'olması gereken' değil, 'olmaması gereken' haliyle yer almaktadır.

Biz; soyut bir insan hakları kavramının arkasına sığınarak 'sadece birileri için insan hakları'ni değil, ülkemizin tüm insanları için gerçek insan hakları'ni savunduk ve savunmaya devam ediyoruz.

sında, birilerinin, bunları 'hayır vermiyorum!' demesi mümkün değildir. Fakat tek bir şartla: Bunları isteyenlerin, herkes için isteme dürüstlüğü, sorumluluğu ve mücadele ahlakına sahip olmasıyla..

Son yıllarda Türkiye'nin gündemini ısrarla İnsan Hakları oluşturmaktadır. Herşeyden önce; kaynağını uluslararası kurum ve kuruluşların dayatmalarından değil, 'insan olmak' tan alan haklar, ülkemizin önünde aşılması gereken önemli bir handikap olarak durmakta, uluslararası kuruluşlar ve konuya duyarlı çevrelerce dünya kamu oyununda "Türkiye imajı" olumsuz yönde gelişmektedir.

HAK-İŞ olarak biz; uluslararası kuruluşların dayatmaları ve isteklerini yerine getirmek için yapay olarak sergilenen, göstermelik söylemlerle sınırlı ve ulufe olarak sunulmuş 'insan hakları' düşünmüyoruz. Eylemle genişleyen yani 'insan olma'nın gereğini yerine getiren ve vatandaşına karşı 'ceberrut devlet' silüetinden sıyrılarak 'müşfik devlet' kimliğine bürünmüş bir yönetimin gerekliliğini her platformda savunmayı da insan olmanın gerekliliği olarak düşünmüyoruz.

İnsan Hakları gününde kara tablolar çizmek ve insan hakları ihlallerini hatırlamak ve konuşmak istemiyoruz.

Kendileri gibi düşünmeyenlerin her türlü değerlerinin yok sayıldığı değil, farklılıklar içinde birlikteliklerin olduğu bir dünyaya doğru gidiyoruz. İnsanlar artık kendileri olmak istiyorlar. Başkalarının kopyası, dayatması altında olmak istemiyorlar. Hayatlarını sadece kendileri

İnsan Hakları, Hukuk devleti ve özgürlüklerin bugünkü toplumun tüm kesimlerinden her seviyede konuşuluyor, tartışılıyor ve isteniyor olması karşı-

için yaşamak istiyorlar.

HAK-İŞ olarak biz; ortak geleceğimiz için, insan haklarının ihlal edilemeyeceği güvenli bir dünya için her platformda mücadelemizi sürdürüyor ve herkesi bu mücadeleye katılmaya çağırıyoruz.

SALİM USLU

(Hak-İş Genel Başkanı)

Keşke Türkiye, üçüncü bin yıla girerken, geçtiğimiz çağa ilkel dönemlere ait, çağ dışı uygulamaları eylemleri, söylemleri, yöntemleri hala, tartışmıyor olsa. Ve yine sadece dünya değil Türkiye'de üçüncü bin yıla girerken insan

hakları gibi bir sorunu hala yaşıyor olmasaydık. Ama ne yazık ki bize söylenenlerin atılan nutukların, yapılan vaatlerin aksine 49 yılda dünyanın sorunları azalmış değil, aksine daha da artmış, daha da çeşitlenmiş ve daha da kar-

maşık hale gelmiştir.

Evet hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanıyor. Ama bu süreç beraberinde tüm insanlığı yeni sorunlarla karşı karşıya getiriyor. Zannediyorduk ki, ekonomi gelişirse beraberinde sorunları azaltır, halbuki ekonominin gelişmesi, teknolojinin hızla değişmesi, beraberinde yeni istihdam sorunları, daha büyük işsizlik sorunları ile karşı karşıya bıraktı bizleri.

Zannediyorduk ki dünyadaki bu globalleş-

me, bu tekelleşme, bu küreselleşme süreci devam ederse, biz sorunları daha aza indirmiş oluruz.

Aksine hızlı rekabet koşulları öylesine acımasızlaştı ki, küreselleşme değil beraberinde ülkeleri ve toplumları kalkındırmak, soğuk savaş dönemlerini bile geride bırakan şartlarla karşı karşıya bıraktı dünyamızı.

124 ülkede işkence ve kötü muameleden bahsediliyor 94 ülkede düşünce mahkumları var. 39 ülkede adil olmayan bir yargılama sistemi mevcut. 41 ülkede infazı gerçekleşen ölüm cezaları var.

Bunlar uluslararası af örgütünün tespitleri. Buna petrolü, suyu, toprağı bahane edilerek yapılan katliamlar dahil değildir. O katliamları göz önünde bulundurduğunuzda insan hak ve özgürlükleri açısından dünyanın kapkara bir tabloyla karşı karşıya bulunduğunu göreceksiniz. Ben öyle zannediyorum ki, dünya af örgütü ilaca ihtiyaç duyan insanların, insan hakları sorununu kendi kriterlerine göre yok saymaktadır.

Af örgütünün raporlarında yer almayı, sorunların olmadığı anlamına gelmemektedir. Ama bir gerçek varki, dünyadaki küreselleşme, ya da tek merkezli bir dünya dünyada barışı kurmaya yetmemiştir. Yaşadığımız kara tabloları aklaştırmaya, yani insanın yüzünü ak etmeye yetmemiştir.

Dünyada birkaç çarpıcı rakamlardan bahsettik. Türkiye çok mu farklı?

Hayır. 1997 yılının Ocak ve Ekim aylarına baktığımız zaman yüzümüzü ağartan hiçbir veri yok. Yani sadece Türkiye'de banka sektörünün ocak ve ekim aylarında yüzde 170 oranında kar yapmış olmasına bakarak hayıflanmayalım.

Esas hayıflanmamız gereken insan hakları

konusudur. 211
işkence var,
Ocak ve Ekim ay-
larında. 19835
kişi göz altına
alınmış, 46 kişi
kayıp.

Bu ülkenin insanlarından 46 kişi Ocak ve Ekim aylarında göz altında iken kayıp olmuşlardır. Düşüncesi ile cezaevine girenlerin sayısı 116.

Mahkum olanlarla ilgili ayrıca rakamlar var.
Zannediyorum 300 kişi hakkında dava açılmış.

Türkiye üçüncü bin yıla girerken düşünce-
nin, düşünmenin, inanmanın önündeki engelle-
ri hızla kaldırması, yok etmesi gerekirken, dün-
yada duvarların yıkıldığı, yok edildiği bir yer-
de biz düşüncenin inancın önüne engeller, du-
varlar koyuyoruz.

Evet, Ocak ve Ekim ayları arasında düşünceye verilen hapis cezalarının toplamı 238 yıl 4 ay olmuş. Ve toplam 23 milyar 457 milyon 328 bin TL. para cezası verilmiş.

Bu da Türkiye'nin ayıbıdır. Bu düşünceye düşman olmak, akla düşman olmaktır. Korkula-ra tutsak olmaktır. Başka bir anlamı yoktur.

Dünyanın hiç bir yerinde akla düşman, kendi korkularına ve vehimlerine yenik düşenlerin kalkınması, gelişmesi, saygın bir ülke olması mümkün olmamıştır.

Düşünce için böyle bir suç var da, sanki ekonomik alanda, sosyal alanda çok mu yüz akı?

Elbette ki hayır. Son bir yılda Türkiye'de sendikalı olduğu için işten atılanların sayısı 40 bin kişi. Anayasaya göre herkes çalışma hakkı-

Ücret; insanca de-
ğil. Sağlık sistemi-
miz insanca değil.

Eğitim sistemimiz insanca değil.

İşte uluslararası mahkemelerde kanıtlanan ayıplarımızdan birkaçı:

Karakolda ırza geçmek. Filistin askısına asmak. Falakaya yatırmak. Elektrik vermek. Basınçlı su akıtmak, tırnak sökmek, çırlıçıplak soymak, köy yakmak. Dışkı yedirmek. Bunların muhatabı insan. Yani biz.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açılan davalarda son zamanlarda ciddi bir artış var. Yapılan tespitlere göre bu sayı 600'leri bulmuştu. Bu da Türkiye açısından ilginç bir sonuç. Türkiye'de kaba gücü elinde tutanlar, insan hakları konusunda seçkin bir yere sahipler. İnsan hakları ülkemizde yumruklara, tekmelere, joplara ve nihayetinde tanklara ve darbelere emanettir.

Nedir Milli Güvenlik? Kime göre nasıl tarif etmek lazımdır? Bizim başımıza geldi. Et-Balık'ta grev yaptık. Bunu milli güvenliğe aykırı buldular. Ne alakası varsa milli güvenlikle grevimizi ertelediler. Ama bir siyasi parti geldi Et-Balık kurumunu kaldırdı, yerle bir etti. O zaman ülkenin milli güvenlik gibi bir sorunu kalmadı. Bunu anlamak mümkün değil.

Tabii sadece bu değil. Sendikal haklarınızla birlikte seyahat özgürlüğünüze kadar, örgütlenme özgürlüğünüze kadar, inanma özgürlü-

günüze kadar bir çok haklarınız istenildiği gibi kısıtlanabiliyor.

Ya sev ya terket. Böyle bir dayatma ve böyle bir tehdit ile yaşadığımız sorunları, haksızlıkları, gaspları sineye çekemeyiz. Evet, doğrusu sicili bozulmuş, üzerinde gölgeler, kamburlar ve ayıplar olan, üzerinden paletler geçmiş bir demokrasi anlayışında insan hak ve özgürlüklerinin de hiçbir anlamı yoktur.

Dünyanın hiçbir yerindeki demokrasinin normlarına uygun olmayan, bir mantalite, bir komedya, bize demokrasi olarak takdim edilmektedir. İnsan hakları ile ilgili, uluslararası sözleşmelerin, dayanaklarını tespit ettim. 40 kusur kurum, bildirge, uluslararası anlaşma var.

Bize bunların hangileri uygulanıyor, hangileri uygulanmıyor. Neden uygulanmıyor. ikibine üç kala bunları konuşmamız gerekirken, biz MGK'yı konuşuyoruz, Kriz Yönetim merkezini konuşuyoruz. Yürütmeden ve yaşamadan çok uluslararası insan hakları beyannamesi, Paris şartı yerine, Batı çalışma grubunu, milli güvenlik siyaset belgelerinin bize bahsettiği bize lüt-fettiği hakları konuşuyoruz.

Şimdi öyle olmadığını gördük. Toprağın kara bağrında yatanların hiçbir anlam ifade etmediğini, tam aksine, devlete borç verenlerin, ya da silahlarının namlusunun daha uzun olanlarının bu vatanın gerçek(!) sahipleri olduğunu şu yaşadığımız süreçte gördük. Net bir biçimde gördük.

Eğer toprak saksıda çiçek yetiştirdiğimiz topraktan farklı olarak vatansa, ancak adalet olduğu zaman vatandır. Yoksa bağ, bahçe yetiştirmek, çiçek yetiştirmek için kullandığımız toprağın biyolojik unsur olmanın ötesinde hiçbir unsuru yoktur. Toprağı vatan yapan, toprağa anlam katan onun üzerinde yaşayan insanların barış ve adalet üzere yaşamalarını temin

eden mekanizmaların oluşturulmuş olması lazımdır.

Bu sıralarda şiir moda; ben de bir şiir ile kapatayım. Cahit Sıtkı'ya ait bir şiir. Diyorki,

Memleket isterim/Gök mavi, dağ yeşil, toprak sarı olsun. /Kuşların çiçeklerin diyarı olsun./

Memleket isterim/ Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun/Kardeş kavgasına bir nihayet olsun /

Memleket isterim/ Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun / Kış günü herkesin evi barkı olsun. /

Memleket isterim / Ne akla düşman / Ne korkuya tutsak olsun/İnsanların özgürlüğü mutlak olsun /

Memleket isterim / Yaşamak sevmek gibi gönülden olsun / Olursa bir şikayet ölümden olsun /

İSMAİL KILLIOĞLU

(Prof. Dr.)

Hukukta genel bir yargı değil, hukukçuların aralarında belirlediği sözler vardır. Bunlardan bir tanesi "Hukuk ihlal edildiği zaman ortaya çıkar." der. Hukuk ihlal edilmediği sürece adeta hava gibi gizli hep, varlığını hissettirmez. İnsan hak ve özgürlükleri dememiz gerekir. Sadece haklarını ele alıp özgürlüğünü unuttuğumuzdan dolayı söylenişte pek mahzur teşkil etmiyor ama başkanın biraz önce konuşmalarında dile getirdiği, vurguladığı hususlarda devlet siyasi otorite sadece hakkı alır, özgürlüğü unuttursa o zaman olan oluyor.

Hukuk devleti ilkesi dediğimizde Türkiye'de çok üzerinde durulur söylenir, bunların anlamı, kazanımı için verilen çabalar çok fazla değer ifade etmediğinden bu ilkeleri de biraz israf şeklinde kullana geliyoruz.

17-18. yüzyıllara baktığımız zaman -insanı açıklayan felsefi yönüne fazla girmeyeceğim. Sadece izah etmek bakımından- terbiyeci, bireyci bir insan anlayışı ortaya çıkar. Ki bu temelleri 15-16. yüzyıllarda hümanizma, rönesansla ortaya atılan bir gelişmedir. Burada gerek toplumun gerekse de toplumun yönetimini gerçekleştiren üstün otoritenin belirlenmesinde fert olarak insan merkez alınacaktır.

Bu düşünce, bu teorik temelin uygulanması önce Amerika'da Virginia'da, daha sonra da Amerika Anayasasında ortaya çıkar.

Kıta Avrupasında ise 1789 Fransız ihtilali ile birlikte. İşte bu fert olarak insanı kavrayan anlayışın Fransız bildirilerine, Fransız Anayasası'na hakim olduğunu görüyoruz. Bunun siyasi yönden gelişmesi devleti farklı bir konuma yerleştirecektir. İktisadi bakımdan anlaşılması insanlar arasındaki ilişkiyi farklı şekilde etkileyecektir. Bu meselenin bir yönü.

Bir başka husus üzerinde durmamız gerekiyor. Eğer toplumun teşkil edilmesinden, ortaya çıkmasından, topluma öncelik verirse, sivil kavramı kullanılmıştır, bunun karşısında siyaseti

lerde siyasi olgu merkeze alınmak suretiyle toplumun teşkilatlanması yönüne gidilecektir. Bunun toplumu yönetmede ferdin hak ve özgürlüklerinin kabulünde belirleyici olduğunu görüyoruz. Öte tarafta bunun karşısında toplum temel alan anglo sakson dünyasında ise toplum göz önüne alındığında toplum içinde ferdin konumu dikkate alınmak suretiyle siyasi gücün üstün otoritenin toplumu yönetmeye çalışan gücün sınırları belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun ayrıntısına girildiğinde ne kadar önem taşıdığını söyleyebiliriz.

1215'te İngiliz Kralı Yurtsuz John ile lordlar arasında bir sözleşme bir akitleşme ortaya çıkarmıştır: Magna Carta.

O tarihten itibaren belirlenen bu metin insan hakları ve özgürlükleri ile doğrudan ilgili olmamasına rağmen başka bir noktadan insan hak ve özgürlüklerinin temelini oluşturma noktasında etkili olacaktır.

Özet olarak şunu vurgulayabiliriz; eğer insan hak ve özgürlüklerinde bir tarafta siyasi gücü temel alıp ona göre insanın-insanı fert olarak ele alıyorsanız, daha da farklılaşacaktır konumunu belirlemeye çalıştığınızda bu bir çatışma noktasıdır. Bir başka yaklaşım. Eğer siyasi otoriteyi, siyasi gücü değil de toplumun bizzat kendisini ve toplumu meydana getiren onu bir bakıma ortaya çıkaran insanı temel aldığınızda elbette insan hak ve özgürlüklerinin ortaya çıkması ifade edilmesi farklı olur.

Ülkemize baktığımızda yaklaşık tanzimat fermanıyla birlikte, bunu biraz daha geriye götürürsek III. Selim ve öncesinde devletin problem çözememeye başlamasıyla çeşitli mali siyasi içte ve dışta karşılaştığı problemleri çözebilmek için siyasi otoritenin güçlendirilmesi düşüncesinin hayata geçirilmesi anlamını taşıyan Tanzimat Fermanıyla birlikte bizde devle-

temel alan bir başka anlayış vardır. Kıta Avrupası bir bakıma Roma imparatorluğunun mirascısı olan İtalya, Fransa, Almanya gibi ülke-

tin yapısında, mahiyetinde önemli bir değişme olacaktır.

Türkiye'de insan hak ve özgürlüklerinin teorik tartışmasından çok devletin bu şekilde algılanması, düşüncenin merkezine yerleştirilmesi, devletin yapısıyla siyasi gücüne karşı ferdin konumunun belirlenmeye çalışılması temel sorun olarak önümüze gelir. Bunu uygulamada açık bir şekilde görürüz.

80 Anayasası ifadesiyle, sistematığıyla, düzenlemesiyle çok kötü bir anayasadır. Bir tüzüğün bir yönetmeliğin kapsamına giren hususları anayasa maddesinde okuyorsunuz. 14. madde öyle, 24. madde öyle vesaire. Halbuki bunlar temel ilkeleri ortaya koyması gereken şeylerdir. İnsan hak ve özgürlüklerini belirleyen, gösteren ilkelerin olması gerekir.

Ona rağmen 80 anayasasında, gerek son olarak 1948'de kabul edilen BM Evrensel İnsan Hakları Bildirgeleri, gerekse Avrupa Sözleşmeleri ve eklerinde kabul edilen insan hakları ve özgürlükleri de bu anayasada vardır. Öyleyse sorun insan hak ve özgürlüklerinin kabul edilmesi, bir hukuki metin haline dönüştürülmesi değildir.

Bunun altının çizilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Sorun devletin nasıl kavranılacağı, buna bağlı olarak insan hak ve özgürlüklerinin nasıl kavranılacağı, insan hak ve özgürlüğünün

özünü oluşturan hukuk devleti ilkesinden ne anlaşıyor? İnsan denilen varlığın, bu sadece hukuki varlık değil, bu aynı zamanda psikolojisi olan bir varlıktır.

Aynı zamanda inanan bir varlıktır, dini mahiyeti olan bir varlıktır. Aynı zamanda iktisadi bir varlıktır insan. Bütün bunları, insanı nasıl anlıyoruz, nasıl kavırıyoruz. Türkiye'de temel sorunlardan bir tanesi, çatışmaların, çelişkilerin ortaya çıkmasını sağlayan unsurlardan bir

tanesi insandan ne anlıyoruz? Burada medeniyet, kültür, düşünce sistemi önümüze çıkıyor. Burada önemli bir boşluk vardır.

İnsanın kavramı da farklılaşmaktadır. Ülkemizde insan hak ve özgürlüklerinde karşımıza çıkan ikinci husus, insanın kavranılması sorunudur. Bu yaklaşım içinde baktığımızda söz gelimi, hemen uygulamayla örnekler verilebilir. Güncel olması bakımından düşünce özgürlüğü, sayın başkan konuşmalarında belirttiler, şu kadar insan düşüncesinden dolayı, daha doğrusu düşüncesini ifade etmesinden dolayı yargılanıyor. Yargılanmaz mı, yargılanır.

Eğer insan hak ve özgürlüklerinin kanun koymak için özünü ortadan kaldırıcı bir tasarrufta bulunuyorsa devlet, orada insan haklarının varlığı ve yokluğu ile karşı karşıya kalırız. Anayasa "herkes düşüncesinde serbesttir" ifadesi kullanılır. Ama bu yeterli olmuyor. Uygulamaya baktığımızda insanın düşüncesini ifade etmesi bir kısım engellerle karşılaşılıyor.

İnsan hakları denilince sadece siyasi tarafı göz önüne alınıyor. Halbuki ekonomik ve sosyal haklar temeldir. Fransız ihtilali ve sonrasında ortaya çıkan uygulamalarda siyasi hakların -buna hukukçular negatif haklar derler- Türkiye'de içinde yaşadığımız güncel bir sorun olması bakımından, 15 yılı aşkın hükümetler gelmiştir, enflasyon devletin bir politikası olmuştur.

Eğer burada insan hakları açısından devlet bu-
nu ihlal etmiyor dersek, o zaman insan hakla-
rından neyi anladığımızı çok açık bir şekilde
ifade etmemiz gerekmektedir. Bu bir politika
haline dönüşmüştür. Bir anlamda iç sömürü
mekanizması haline dönüşmüştür. İktisadi bir
olay mıdır, tartışılabilir. Ama iktisadi kavramlar
kullanılarak toplumun büyük bir kesiminin
emeği sömürülüyor.

OKTAY UYGUN

(Doç. Dr.)

İnsan hakları günümüzde çok önemli bir
kavram. Peki insan hakları nereden geliyor?
Niçin bu haklara sahibiz? Bu haklara sahip
olmazsak ne olur? İnsan olarak bu hakları
kişiliğimizden ayırabilir miyiz.? diye düşün-
düğümüzde batıya bakarsak şunu görebili-
riz: 16-17. yüzyıla kadar insan hakları diye
nitelendirebildiğimiz bir kavramın kökenin-
de, kaynağında yöneticilerin, kralların dev-
letin iradesini görüyoruz. Ama bunlar yöne-
ticinin, devletin bir lütfu niteliğinde olduğu
için tabii ki yönetici bu hakları geri alabili-
yordu.

17. ve 18. yüzyıllarda insan haklarını güven-
ce altına almak için, mülkiyet hakkına, inanç
özgürlüğüne, düşünce özgürlüğüne ve diğerle-
rine dokunulmaması için, ihlal edilmemesi için
yeni bir kaynak aranması söz konusu olmuştur.
Bu teoriye göre artık hakların kökeninde devle-
tin, yöneticilerin iradesi yok. İnsanların hakla-
rını yöneticiler vermiyor. İnsanlar bu haklara
devlet kurulmadan önce sahiptirler. Ama top-
lumun ve devletin kurulması bir zorunluluktur.
Kuruldu. insanlar devleti kurarken, haklarının
bir kısmını ama küçük bir kısmını devlete dev-
rediyorlar. Ama büyük çoğunluğunu, kendile-
rinde saklı tutuyorlar. Devlet bu alana karışa-
maz.

Çünkü devletin bu konuda bir yetikisi yok-
tur. Böyle yeni bir temel kuruldu. Fakat bu an-
layış, doğal haklar anlayışı çok önemli bir işlev-
de görmüştür. Fransız devrimi buna dayanır.
Fransız devriminin etkisiyle özgürlük hakları
buna dayanır.

Şunu diyoruz, insan sırf insan olması sebe-

biyle bazı
haklara sa-
hiptir. Baş-
ka hiçbir
şeye bakıl-
maksızın
bu haklara
sahiptir.
Nedir insa-
nın özelli-
ği? Hemen
şunu söyle-
yelim. in-
san akıllı
bir varlık
olduğu için
bu haklara
sahiptir.

Bütün inanç ve hukuk sistemleri insanı sorum-
lu tutmuşlardır. Akıllı bir varlık olduğu için ey-
lemlerinden sorumlu tutmuşlardır. Hukuk sis-
temi bunu nasıl yapar? Bir takım eylemleri suç
haline getirir, onları yaparsanız cezalandırırsı-
nız, adam öldürmek gibi. İnanç sistemleri nasıl
yapar: Günah ve sevap kavramı getirir. İnsan
eylemlerinden ötürü öbür dünyada bundan so-
rumlu tutulur. Demek ki insanı sorumlu tutabil-
mek için onun akıllı bir varlık olduğunu, eylem-
lerini özgürce kendi iradesi ile yaptığını kabul
etmek gerekiyor.

Demek ki insanın yaşamını özgürce düzen-
leyebilmesi gerekiyor. Düşünce özgürlüğünün,
inanç özgürlüğünün, diğer çağdaş tüm özgür-
lüklerin olması gerekiyor. Bütün bunların olma-

diği bir kişiyi ele alın. Hiçbir özgürlüğü tanımamış bir kişi. İlk çağın eski Yunandaki köleleri böyleydi. Onların düşünce özgürlükleri yoktu. Efendilerinin malı olarak görülüyor.

Seyahat özgürlükleri yoktu. Efendi nerede çalış derse orada çalışırlardı. Ürettiklerine sahip değillerdi, mülkiyet hakkı yoktu. Aile kurma hakkı bile yoktu. Efendileri onların çoğaltmasına izin veriyorlar. Çünkü bir üretim aracıydı. Bunun için kadın ve erkeklerin geçici birleşmelerine izin verilirdi. Doğan çocuklar üzerinde anne babaların hiçbir hakkı yoktu. Böyle bir kişiye insan diyebilir miyiz? İlk çağda dememişler. İlk çağda bütün hukuki metinler, köleyi insan kabul etmemişler. Bir köle bir suç işlerse,

mahkemeye getirilmezdi. Çünkü mahkemeye insanlar çıkardı.

İnsan hakları ile insandır. Çok güzel bir söz. Çünkü hakları insandan ayırdığınız zaman geriye biyolojik bir varlık olarak insan kalır. Ama ahlaki bir varlık olarak insan kalmaz. İnsan akıllı bir varlık olduğu için bu hakları kullanmak durumundadır. Bu kadar önemli insan hakları. Bizim insan olmamızın bir sonucudur insan hakları. Peki bu kadar önemli ise günümüzde Türkiye'de ne ölçüde kullanabiliriz?

Kural şudur: Düşünce kendi başına bir değer olarak sınırlandırılmaz. Her türlü düşünce serbestçe ifade edilebilir. Hep verilen bir ör-

nektir. Mesela anarşizm akımı. Tabii ki anarşizm deyince sokaktaki çatışmayı ifade etmiyoruz, doktrin olarak her türlü otoriteye başta da devlet otoritesine karşı çıkan akımı kastediyorum.

Anarşizm düşüncesi demokratik bir devlette rahatça savunulabilir. Yani bir kişi çıkıp televizyonda veya kitaplarında şunu ifade edebilir: Ben insan üzerinde her otoriteye karşıyım. Devlet kalkmalıdır, devlet kötüdür. Bunu diyebilir. Burada bir sorun yok. Ama eyleme geçildiği anda, şiddete başvurarak, zora başvurarak sokağa çıktığı anda orada düşünce bitiyor, eylem başlıyor.

Bir ince nokta daha var. Hiçbir şekilde düşünce sınırlanamaz mı? Yani şiddeti açıkça savunan, ayaklanalım, devleti yıkalım, yerine şunu koyalım veya hiçbir şeyi kurmayalım diye açıkça şiddeti, ayaklanmayı savunan bir düşünce sınırlanamaz mı, yasaklanamaz mı?

Bu konudaki ölçüt de Amerikan Yüksek Mahkemesi tarafından tespit edilmişti ve genellikle kabul edilen görüştür, o da şudur: Bir sendika liderini düşünün, veya bir etnik grubun liderini düşünün, televizyona çıkıyor, arkadaşlar artık eylem zamanı diyor. Kendi istediğimiz yönetimi kuralım diyor. Ne olacak? Bu düşünce yasaklanacak mı? Bunu savunan kişi şiddeti savunan bir düşünce ifade ettiği için cezalandırılacak mı? Hala düşünce alanındayız. Yani kişi bizzat eline silah alıp dışarı çıkmıyor ne olur? Amerikan Yüksek Mahkemesi şunu söylüyor: Bu açıklama toplumda açık ve mevcut bir tehlike yaratırsa sınırlanabilir, yasaklanabilir, cezalandırılabilir. Bu açıklamanın yapıldığı ertesi günü işçiler sokaklara dökülürse, kamu binalarını taşlarsa, polisle çatışmaya girerse o düşünce açıklaması sınırlanabilir, yasaklanabilir, ya da o düşünceyi ifade eden kişi cezalandırabiliyor.

Ama oradaki düşünce bir başka noktaya geliyor: Nedir?

Bir insan kısa bir süre sonra suç teşkil eden bir eylemin unsuru haline geliyor. Ertesi gün yapılanlar mesela silahlı çatışma, bir eylem, suç. Düşünce ile hiç ilgisi yok. Yani maddi anlamda suç oluşturan eylemin unsuru haline geliyor. Bu noktada düşüncenin sınırlanabileceği kabul ediliyor. Açıklanan düşünce bir suça azmettirmeye giriyor. Bunun dışında düşünce özgürlüğünün ne ifade ederse etsin sınırlanamayacağı kabul ediliyor. Küçük bir örnek daha verebilirim: Siyasi parti çok güncel. Sınırlanabilir mi? Yasaklanabilir mi?

Batı demokrasilerinde siyasi partiler kural olarak yasaklanamaz. Bir tek istisnası var, O da siyasi partilerin şiddet içeren örgütler haline gelmesidir.

Yani toplumu farklı bir yöne çekebilmek için, halkın desteğini almak yerine, zorla değiştirme yolunu seçmeleri, silahlı güçler oluşturmaları halinde o parti yasaklanabilir, kapatılabilir. Bunun dışında kural olarak batı demokrasilerinde siyasi partilerin kapatılması mümkün değil.

Türkiye bu noktada mı hayır. Sadece bu iki özgürlük açısından bakıldığında bile Türkiye'de düşünceler bir tehlike yaratıp yaratmadıkları hiç önem taşımaksızın niteliklerinden ötürü suç sayılır. Belirli görüşleri açıkladığınızda cezaevine gidersiniz. O görüşü hiç kimsenin paylaşmasına gerek yok. O görüşü açıkladığınızda kamu düzeninin karışmasına gerek yok. Resmi bir ideoloji var, o ideolojinin dışına taşıtığınız anda suç oluşturur. Aynı şey partiler için de geçerlidir.

Partilerin de görüşlerini dar bir çerçeve içerisinde ifade edilmesine imkan tanınmıştır. O sistemin dışına çıkıldığında hiç şiddete başvurmazsanız bile rahatlıkla partiniz kapatılabilir.

MEHMET METİNER:

(Gazeteci - Yazar)

Evrensel kültür mirasına, evrensel düşünce mirasına sahip çıkılması gerektiğine inanan insanlardan biriyim.

Ancak evrensel insan hakları bildirgelerinin, yani 1776 Virginia Bildirgesinden tutun, 1889 insan ve yurttaş bildirgesinden en son 1948 BM Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinden, AGİK bildirgelerine varıncaya değin bu batıda ortaya çıkmış bildirgelerin iki kategoride değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Özellikle 1948 de kabul edilen evrensel insan hakları sözleşmesi ve en son bunun akabinde 1950'de Avrupa'da kabul edilen Avrupa İnsan Hakları sözleşmelerinin hemen hemen argümanları aynı, esas aldıkları mantık aynı, esas aldıkları temel hak ve özgürlükleri de birbirinin teyidi halinde. Fakat bütün bu bildirgeler sonucunda ortaya çıkan, 1990'daki Paris şartında ve akabinde 1991'deki Moskova bildirgesinde ve 96'deki Viyana bildirgelerini ayrı tutarak konuşacak olursak, o güne kadar gelen bildirgelerin soğuk savaş döneminin koşullarına uygun olarak hazırlandığını görüyoruz.

Dünyamız artık değişiyor. Bu bildirgeleri şöyle bir gözden geçirdiğimiz zaman soğuk dö-

nem savaşına egemen olan anlayışın hem şekline hem de muhtevasına giydirdiğini görüyoruz. Nedir onlar? Hepsine ayrıntıları ile girecek değilim. Bu anlamda bilimsel bir mukayese yapmaktan yana da değilim.

Ama verilen bütün temel hak ve özgürlüklerin nasıl ve ne şekilde kayıtlanabileceğine, sınırlandırılabilirliğine dair bir takım maddelerin de bu bildirgelerde yer aldığını görmemiz gerekiyor.

Özellikle bu bildirgelerdeki temel hak ve özgürlüklerin hemen hepsinde sunan insanlar doğuştan eşit haklara sahiptirler düşünce özgürlüğüne, din özgürlüğüne sahiptirler, şeklinde anlatan arkadaşlarımız, nedense bu bildirgelerin tamamında var olan, özellikle soğuk savaş döneminde kaleme alınan bildirgelerin tamamında var olan, onlarda da ama diye başlayan itirazı kayıtlara nedense dikkat çekmiyorlar. Mesela hemen şurada kamu güvenliği ulusal güvenlik, kamu düzeni ve kamu ahlakı diye başlayan bir takım gerekçelerle bildirgelerde zaptu rapt altına alınan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılabilirliği belirtilmektedir. Ama bu ulusal güvenliğin, bu kamu düzeninin veya kamu ahlakının kriteri konusunda bu bildirgeler bize ne ölçüler sunmaktadırlar? Bu da sanıyorum o dönemde var olan "komünist tehlikeye karşı." İşte dışardaki düşmanlarla içerdeki düşmanlar işbirliği yaparlarsa acaba nasıl bir tehlikeli sonuç ortaya çıkar gibi soğuk savaş döneminin mantalitesine uygun bir itirazı kayıt.

Nitekim buna dayanarak Almanya'nın tıpkı bizdeki gibi hem Neo-nazi bir partiyi kapattığına, hem de Alman Komünist partisini kapattığına şahit oluyoruz.

1990 yılına kadar gelen bildirgelerde de itirazı kayıtlar var. Bunu da belirlemekte fayda

var. 1990-AGİK süreciyle birlikte başlayan, Paris şartı çok önemli. Hemen akabinde 1991'de yapılan Moskova toplantısı çok önemli ve en son 1993 Viyana Bildirgesi çok önemli. Burada demokrasi tanımlarının giderek netleştiğini görüyorsunuz. Çünkü Avrupa'da komünizm tehlikesi ortadan kalkıyor, soğuk savaş tehlikesi ortadan kalkıyor.

Dolayısıyla bildirgelerin içeriğinin de, telafuz şekillerinin de değiştiğini görüyoruz. Çok enteresandır. Viyana bildirgesinde demokrasi tanımını çok net bir şekilde ortaya konuyor. Şöyle deniliyor, "madde 8'de: Demokrasi, kalkınma, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı, birbirine bağlıdır, birbirlerini karşılıklı

olarak güçlendirirler. Demokrasi, halkın kendi siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal sistemlerini belirlemek için istencinin özgürce ifade edilmesine ve kendi yaşamlarının tüm yönlerine tam katılımına dayanır."

Artık demokrasi tanımı içerisinde çoğulculuk ve katılımcılık öğelerine yer verildiğini görüyoruz. Burada yapılan bir öneri var, Viyana Bildirgesinde: Uluslararası toplum tüm dünyada demokrasinin, kalkınmanın ve insan hakları ve temel özgürlüklerin güçlendirilmesini desteklemeleridir.

Moskova Bildirgesinde kamusal bir tehlike

hali söz konusu olursa. Olağanüstü bir rejim söz konusu olursa. Bunlar ayrıntılı olarak ele alınıyor. Bu olağanüstü rejimin kamusal tehlike halinin de insan hak ve özgürlüklerinin özüne zarar vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ve geçici olması gerektiğini söylüyor. Ben 90'lı yıllardan sonra SSCB'nin dağılmasından sonra, komünist totaliter rejimin bir tehlike olmaktan çıkmaya başladığı dönemden itibaren bildirelerde, temel hak ve özgürlüklerin çok fazla itirazi kayıtlara bağlanmadığını görüyoruz. Bunlar nasıl belirlenecek?

Sayın genel başkan çok somut iki örnek verdi. Yani greve gittiğiniz zaman ulusal güvenliği siz tehdit etmiş oluyorsunuz. Peki ulusal güvenlik kendi bir kısım vatandaşların yapmış olduğu eylemlerden ötürü bir tehdit unsuru olarak gören bir anlayış mıdır?

Böyle bir ulusal güvenlik anlayışı olabilir mi? Veyahut ta kamu düzeni adına bir kısım yurttaşlarının düşüncelerini ifade etmelerine, bir kısım yurttaşlarının partilerinin kapatılmasına cevaz veren bir anlayış olabilir mi, demokratik bir anlayış olabilir mi?

Bu yüzden ben bildirelerle ilgili iki kategoriyi dikkatinize sunmak istiyorum. 1948'den, 1990'lı yıllara gelen bildirelerin özü ile, ifade ediliş şekliyle, 90'dan sonra AGİK süreciyle deklare edilen bildirelerin özü ve ifade ediliş biçimi arasındaki farka dikkat çekmek istiyorum.

Türkiye'de nasıl bir galakside yaşıyoruz? Yer altında bir toplantı yapıyoruz, yer üstünde de yapacağız dedi, sayın genel başkan. Şimdi Türkiye'de her şeyden önce kabul etmemiz gereken bir gerçeklik var.

Biz totaliter bir devlet yaptık. Bu devletin egemeninin henüz kim olduğunu biz vatandaşlar bilmiyoruz. Biz cum-

huriyetçi bir siyasal rejimde yaşıyoruz, bu cumhuriyetin egemeni kim? Bu cumhuriyet kurulduğu günden beri üç akımı tehlike olarak karşısına alıyor. Üç sosyal küreyi, düşünce ve inanç grubunu karşısına düşman olarak alıyor.

Yakın zamana kadar komünistler, her zaman başından beri bölücülük ve irtica diye tanımlanan şeriatçılık tehlikesi. Komünizm tehlikesinin ortadan kalkmasından sonra 141, 142'nin bir anlamı kalmadı. 80'li yıllardan itibaren bölücülük ve şeriatçılık diye bir tehdit ile cumhuriyetimiz yüz yüze bulunuyor. Acaba cumhuriyetimiz gerçekten bu tehlikelerle yüz yüze mi bulunuyor?

Anayasamızda yer alan birçok maddeleri de, bütün evrensel insan hakları bildirelerinden referans vardır. Biçimsel olarak Türkiye'de bütün vatandaşların temel hak ve özgürlükleri anayasada zikredilmiştir. "Ama" denilmek suretiyle bütün bu haklar alınmıştır.

Çünkü Devletin kendi vatandaşlarına karşı bakışı iki yüzlüdür. Türkiye'de devletin kendi vatandaşlarına bakışı ayrımcıdır. Türkiye'de devlet kendi resmi ideolojisine uygun düşünen vatandaşlarla, resmi ideolojisine göre düşünmeyen vatandaşlar diye iki ayrı kategori kabul etmektedir. Pratikte ve gerçekte. Teoride bu böyle olmasa bile. Beyaz vatandaşlarla, siyah vatandaşlar diye iki ayrı kategoriden söz edebiliriz.

Kimdir bu siyah vatandaşlar: Yani bu ülkede bir takım temel hak ve özgürlükleri "ama" denilerek ele alınan insanlar. İşte "ama" denilerek hakları elinden alınan insanlar. Şimdi buna bağlı olarak düşünce özgürlüğü sınırlanabilmektedir. Hem de muğlak. Çerçevesi belli olmayan tanımlarla. Burada anayasanın ilgili hükümlerini okumakta yarar var ama, o kadar da gerekli görmüyorum. Biliyorsunuz Türkiye'deki devlet anlayışı, kutsal bir devlet anlayışı. Türkiye'deki devlet resmi ideolojisi olan bir devlet. Dolayısıyla bütün vatandaşlarına karşı yansız davranmayan bir devlet. Bakınız ne diyor 14. madde? Çok önemlidir. Çok enteresandır, bütün hak ve özgürlükleri geri alan bir maddenin mantığına bakın. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak. Burada bir devlet var, herşeyin üstünde. Bunun altında ülke ve millet var.

Yani ülkeyi ve milleti devletin bir parçası gibi algılayan totaliter bir anlayış var. Halbuki demokrasilerde devlet, ülke ve millet için vardır. 82 anayasamızdaki tanım da birey, toplum, ülke, millet devlet için vardır. Dolayısıyla hukuku devlet yapar, herkes hukuka uymak zorundadır, devlet hariç. Çünkü devletin yaptığı hukuk da, devlet aynı zamanda hukukun üstündedir. Bu yüzden hukuk devleti ifadesi yerine hukukun üstünlüğü ifadesinin kullanılmasında yarar vardır. Onun için devletin de uyacağı Hukukun üstünlüğüne dayalı bir hukuk devleti anlayışını oluşturmakta yarar var.

ÖMER LAÇİNER:

(Gazeteci - Yazar)

Kestirmeden söylüyorum: Türkiye'de insan haklarının utanç verici durumundan bir tanesinin sorumlusu doğrudan doğruya devlettir.

Türkiye Cumhuriyeti devleti birçok konuda olduğu gibi sorunun direkt kaynağıdır.

Onun için meşhur Osmanlı fıkрасında olduğu gibi; köylüye sormuşlar, Anne ne tecavüz ettiler, mahkemeye ver. Köylü, ananın ırzına geçen kadı. kimi kime şikayet edeyim? diyor.

Türkiye Cumhuriyeti ve onu bugüne kadar idare edenler, en azından son 10-15 yıldır idare edenler, çeşit çeşit iktidarlar geldi, ANAP geldi, DYP geldi, Refah geldi. Bu iktidarlar döneminde bizim hak ve özgürlüklerimiz tecavüze uğradığı zaman bunu koruyabilecek olan mekanizma, ordu ve polis. İktidardakiler, polis düşmanı sloganları atıldığı vakit eğer o polisleri görevden almıyorsa, iktidarda insan haklarını kendisine düşman olarak gören bir devlet iş başındadır. Kimse kalkıp da birşey yapmaz.

İkincisi dünyanın herhangi bir yerinde, bütün bu saydığımız insan hakları eğer anayasalara geçmişse bugün o ülkelerin, o toplumların haklarını verdikleri büyük kavgalar olmuştur. Türkiye'de vatandaşlar bu hakları elde etmek için gerekli mücadeleyi, gerekli bedeli ödemeye yanaşmıyor. Hem devlete kutsal diyeceksiniz, hem de insan haklarından bahsedeceksiniz. Devlet istediği vakit size müşfik davranır, bir takım haklarınızı verir gibi yapar, veyahut ta tutar çeker elinizden alır.

Eğer bir toplum ve bu toplum bireyleri kendilerini kendi kaderlerine hakim olabilecek kadar reşit olgun ve sorumlu görüyorsa ve bütün bunları yerine getirebilmenin bir bedeli varsa, o bedeli ödemeye hazır cesur hissedebiliyor-

larsa, o zaman siz devleti geriletebilirsiniz. Çünkü insan haklarının hukuk metinlerinde esas olması demek, devletin elindeki yetkilerinin geriletilmesi demektir. Başka bir izahı yoktur. Devlet, insan hakları dediğimiz, düşüncenin kendisine potansiyel bir tehdittir. Hiçbir zaman koruyucu olmamıştır. En demokratik ülkelerden bütün ülkelere kadar tüm ülkelerde devletler, vatandaşa ait bir takım devredilemez hakları kısıtlamaya ve sınırlamaya yönelirler. Bunun için bahaneler ararlar. Şimdi biraz önce konuşuldu. Özgürlükler önündeki engeller sınırlanamaz diye. Sınırlanabilir elbette. Bu sınırlamayı yapabilecek olanların kendisi yine bu toplumun kendisidir. Şuurlu insan, haklarının kendi ödevlerinin, siyasal bütünlüğün kurucusu olduğunun bilincinde olan insanlar kendi aralarındaki konsensusla bu sınırları zaten koyarlar.

Eğer bir toplum bütün bunlar için sürekli siyasal uyanıklığı, sürekli siyasal sorumluluğu bireyler olarak göstermekten imtina ediyor, bunun bedelini ödemek istemiyor, bunu devlete bırakıyorsanız o zaman devlet sizin boş bıraktığınız alanı doldurur ve bir gün sizi rahatsız edebilecek şekilde onu kullanır.

Fransa'da, Paris'te dolaştığım bir sokak dikkatimi çekmişti. Sonra sordum, niye böyle diye: Dürüst Yurttaşlar Sokağı diye bir sokak vardı. Dediler ki bundan 200 sene önce Paris Belediyesi kanalizasyon yaptırmak için bütün mahallelere haber veriyor. demiş ki kanalizasyon sistemi kuracağız, bunun bedeli şudur, sizler şu kadar para verirsiniz daha ucuza yaptırınız. Her mahalle kendisi yaptırtmasın demiş. Bir sürü mahalleler bunu kabul etmiş. Bir mahalle kabul etmemiş.

Sebebini sormuşlar; "evet belediyenin verdiği teklif doğru. Mali bakımdan bakarsanız öy-

le. Belki de daha sıhhi yapacaklar tamam. Fakat eğer biz kendi pisliğimizi dahi temizleyemiyorsak, bu konuda da yetkiyi belediyeye veriyorsak, böyle yetki vermenin sonucunda bu belediye bize yarın her yeri tren haline getirir. Biz yol açılmasın diye vermiyoruz, Biz ihtilaldan geliyoruz" demiş. "Kutsal devlet yerine halkın devletini kurduk. Artık sorumlu vatandaşız biz. Eğer tıpkı eski zamanlardaki gibi vatandaşlar yetkileri azar azar devlete vermeye başlarlarsa günün birinde bu devlet bize hiçbir hak ve özgürlük alanı bırakmayacak şekilde üzerimize çöker" demişler. Bu adamlar hakikaten vermemişler.

Sonuçta da 50-60 sene sonra Paris Belediye Meclisi toplum bunu unutmamasın diye bu ismi vermiş. Burada verilen isim Dürüst Yurttaşlar, Doğru Yurttaşlar sokağı. Bu tür bir ismin verilmesini duyan bir Fransız çocuğunun yurttaşlık bilincini düşünüyorum, bir de Türkiye Cumhuriyeti devletinin, geçenlerde bir general kitap yazmış Cumhuriyet diyor, devletle millet arasında bir sözleşmedir diyor.

Bu generali işinden alabilecek bir irade yok. O partilere oy verenler de sizi biz milletin iradesini temsil edesiniz diye getirdik, size hakaret ediyorlar ve dolayısıyla ben sizi seçmiyorum demiyor. Türkiye toplumu tek tek bireyler insan haklarının güvencesinin ve garantisinin kendilerinin olduğunu bilmelidirler.

Bu sade bilmek yetmiyor, bunun bedeli ödenmek gerekiyor. Türkiye toplumu önündeki pek çok sorunu, ya kaynağında, ya da azmasında büyümesinde bugün kurdukları devletin var olduğunu bilmelidir. Hepimizin kurduğu, iştirak ettiğimiz, ortak olduğumuz, sorumluluklarını paylaştığımız yeni bir devlet inşa edilmelidir Türkiye'de.

HAK-İŞ

22.Yılı'nı kutladı

21 yıl gibi dopdolu bir arka planı geride bırakan Konfederasyonumuz Hak-İş 22. kuruluş yıldönümünü sembolik ve folklorik gösterilerle kutlamak yerine, ülkemizin siyasal, sosyal ve ekonomik durumunu ele almayı, tartışmayı ve değerlendirmeyi daha uygun buldu.

Bilindiği üzere bir şekilde, ülkelerin gelecek bir yıllık süresinin siyasi, sosyal ve ekonomik haritalarının bütçeler, rakamsal ifadesidirler. Toplantıya katılanlar, Türkiye'nin genel ekonomik durumunu, 1998 yıllık bütçesi ve hedeflerini öncelikle birinci ağızdan, Devlet Bakanımız Sayın Işın Çelebi'den dinledi. Daha sonra konunun uzmanları, değerli bilim adamları konuyu tartıştılar.

Toplantı workshop tarzında atölye çalışması niteliğindedi. Toplantının panel bölümünü takiben salonda bulunan tüm konukların konuya işbirlikçi, tartışmaya katılmaları ve konunun çerçevesiyle sınırlı her türlü katkıyı yapmalarına açık bir atölye çalışması tarzında devam eden toplantı-

nın program akışı şöyle gerçekleşti. Açılış konuşmasını Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Sayın Salim Uslu yaptı.

Protokol konuşmaları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Nami Çağan, DiSK Konfederasyonu Genel Başkanı Sayın Rıdvan Budak, TİSK Konfederasyonu Genel Sekreteri Sayın Kubilay Atasayar, Azerbaycan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Sayın Settar Mehpaliev tarafından yapıldı.

Daha sonra ülkemizin genel ekonomik durumunu, 1998 bütçesi ve hedeflerini Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi anlattı. 15 dakikalık bir çay molası verildikten sonra değerli hocalarımızdan Sayın Prof. Dr. Osman Altuğ, Prof. Dr. Üstün Dikeç, Prof. Dr. Ahmet Aksoy ve Doç. Dr. Ahmet Fazıl Özsoy-

lu'nun katıldığı panelde bütçe üzerinde görüşler belirtildi.

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı

salim uslu

Açılış konuşmasında Konfederasyonumuzun 22. kuruluş yıldönümünü kutlamanın mutluluğunu ifade ederek bu yılki kutlama etkinliklerini, geleneksel kalıplar, sloganlar ötesinde farklı bir anlayışla gerçekleştirdiklerini belirtti.

Kutlama etkinliğinin gündeminin 1998 yılı bütçesi olduğunu, bu bütçenin üzerinde devletin bakanları, sivil örgüt temsilcileri ve bilim adamlarının katkıları ile bir atölye çalışması yapılacağını altını çizerek şu hususlara dikkat çekti.

Bugün bir bütçe tartışıyor-

ruz. Bu bütçe Türkiye'nin yarınlarıyla ilgili. Şu ana kadar ülkemizde ciddi sorunlar yaşanıyor. Yaşadığımız sorunlar ağır sorunlar. Ama bu sorunlar çözümsüz, çözümler de imkansız değil. Yeter ki sorunların karşısında sorumlu olanlar popülist davranışlar yerine akılcı, sağduyulu, soğukkanlı ve sorumlu davranışlar gösterebilirler. Biz kendi namımıza ifade ediyoruz ki, işçi sendikaları konfederasyonları olarak örgüt çıkarlarını aşarak, ülkenin sorunlarının çözümünde bizden beklenen özveriye göstermeye hazırız. Ancak sadece biz özveri konusunda, beklentilerin muhatabı da olmak istemiyoruz. Çünkü özveri diğer adıyla fedakarlık eğer bütçenin temel karakterini oluşturuyorsa fedakarlığın ne anlama geldiğini bilmek istiyoruz. Eğer birileri evlerindeki Bohemya avizelerindeki bir kaç ampulu söndürerek fedakarlık yapacak ve birileri de evlerindeki tek lambayı söndürerek fedakarlık yapacaklarsa bunun adı fedakarlık olmaz. Birileri hayatın nemalarından fedakarlık yapacak, birileri de hayatlarından fedakarlık yapacaklarsa, bunun adı da şüphesiz fedakarlık

ve adalet olmuyor. O nedenle bir bütçenin temel karakterinde mutlaka adalet olmalıdır. Adalet ilkesini barındırmayan, taşımayan, karakterine yansıtmayan bir bütçe sonuçta sosyal barışı

tehdit eder.

Bugüne kadar dokuz istikrar programı uygulandı ve şimdi üç yıllık yeni bir istikrar programıyla karşı karşıyayız. Bundan öncekilerden ders çıkarmak lazım.

Geçmişte yaşananlara baktığınız zaman bugüne kadar o kemer sıkma politikaları, sıkı para politikaları istikrar programları, adına ne dersiniz deyin, sonuçta maalesef hep zararlı çıkan çalışanlar, işçiler, memurlar, dar gelirli olmuştur. Ve ne yazık ki gelir dağılımı giderek daha da bozulmuştur. Bir ülkede, devletle birey arasında, siyasetle toplum arasında, istikrar programlarını destekleyecek, yarınki Türkiye'ye ilişkin projeleri destekleyecek toplumsal desteği de toplumsal güveni de toplumsal motivasyonu da sağlamak mümkün değildir.

Onun için gelir adaleti fevkalade önemlidir. Diyarbakır'da 199 bin kişi Fak Fuk Fonda yemek kuyruğuna giriyorsa doğrusu bu ülke için utanç tablosudur. Ben rakamları vererek vaktinizi almak istemiyorum. Ancak gelir adaletsizliği ülkede yoksulluk üretiyor, yozlaşma üretiyor, dejenerasyon üretiyor. Bu sorunu çözmenin yegane yolu demokratik katılımı ve denetimi arttırmaktır. Devlet idaresini şeffaf hale getirmektir.

Eğer bir ülkede demokratik katılım ve denetim yoksa orda karanlık ve kirli ilişkiler başlıyor. Susurluklar oluşuyor. Çeteler oluşuyor. O nedenle ki mutlaka demokratik katılım ve denetimler gerçekleştirecek mekanizmalar oluşturmaya halkın gücünü ve rolünü öne çıkartmaya mecburuz. Bunun için de sadece finansal göstergeleri düzenleyecek sadece parasal değerleri ve dengeleri gözeticek politikalar yerine mutlaka ortaya modeller koymaya mecburuz. Modellerin sosyal boyutu siyasal boyutu, ekonomik boyutu mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Türkiye'yi birinci lig ülkesi yapamayız. Bi-

rinci lig ülkesi olan gelişmiş ülkelere baktığımız zaman herbirisi dinamik toplumlarla o başarıyı sağlamışlardır. Tartışan, sorgulayan toplumlarla,

açıklayan insanları da mahkum etmekten cezaevine atmaktan vazgeçelim.

Sayın Başbakan ifade etmişlerdi ki, gerilimsiz bir Tür-

halbuki şimdi, üniversite hocalarına bile konuşmayın talimatı da gönderiliyorsa o ülkede dinamizmi, o ülkede gelişme ruhunu hangi mantıkla hangi anlayışla hangi beceriyle, hangi yeteneklerle yakalayacağımızı oturup derin derin düşünmek zorundayız.

Bütçeyle enflasyonu %100'lerden, %80 hedeflerine 50'ye 30'a ve nihayet 10'a düşürdük. Bunu gerçekleştirenlere saygı duyarız. Bizim milletimiz vefakar, kadirşinastır. Onlardan saygımızı sevgimizi esirgemyiz. Ama gelin ikibine üç kala Türkiye'de Eşber Yağmurdere'li'leri Nurettin Şirinleri de mahkum etmekten artık vazgeçelim. Yani, düşüncesini

kiye, temiz bir toplum, siyasetçi ahlakını yükseltmek, ekonomide üretkenliğe geçiş, enflasyonu indirmek ve halkın önüne seçim sandığı. Doğrusu biz bu konuda hükümetin bu altı konudaki projelerini ve projeksiyonlarının sonuçlarını bugünden görme imkanımız yok. bunu biliyoruz. Ama buna uygun projelerini kanun tekliflerini meclise sunmasını ya da uygulamaya koymasını bekliyoruz.

Ama ifade etmek mecburiyetindeyim ki şu anda Türkiye'de siyasi denklemde bir belirleyici olma kavgası vardır, askerler ile siviller arasında. Bunu açık açık ifade etmek zorundayız. Kriz yönetim merkezleri, Batı Çalışma Gurupları

bunun habercisidir. Bunun açık işaretidir. Biz demokratik ülkelerde sivilin belirgin ve etkin olmasından yanayız. Çünkü siviller gidip sonuçta halka hesap vermek zorundadırlar. Yönetimlerini şeffaf sürdürmek zorundadırlar. Siyasetteki daralmayı ancak bir soluklanma ile çözmek mümkündür. O da mutlaka adil seçim yasasıyla bir erken seçimdir.

Ranta vergi malesef bundan önceki hükümetlerde de 52. 53. 54. hükümetler döneminde erteleniyordu. Bu hükümet döneminde de yine 98 sonuna kadar ertelenmiştir. Ücretlerde %50 enflasyon hedefi baz alınarak bir üst sınır düşünülmüştür. Ancak ne yazık ki devletin ödeyeceği faiz ödemeleri 2,3 katrilyondan 5.5 katrilyon gibi bir rakam hedeflenerek bütçede yerini almıştır. Klasik bütçe yaklaşımları, yani vergi, borç, faiz sarmalına dayalı bütçe yaklaşımları yerine artık Türkiye'nin potansiyellerini gelir getirici kaynaklarını harekete geçirme anlayışı, kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alma ve nihayet herkes için adil bir vergi reformu gerçekleştirilmesi zamanı gelmiştir.

Sözlerimi burada tamamliyorum. Bu kuruluş yıldönümümüze katılan herkese teşekkür ederken Konfederas-

yonumuzun bugüne kadar olan başarılarına imza atan katkı sağlayan isimli isimsiz eski başkanlardan en sade üyeye kadar herkesi saygıyla sevgiyle ve vefat edenleri rahmetle anarken, şu taleplerimizle konuşmamı bitiriyorum.

Yarınki Türkiye'yi düşünmeye ve yarınki Türkiye için projeler üretmeye mecburuz. Bu anlayışın bize yükledikleri sorunların farkındayız. Bu anlayışı adaletli bir barış anlayışıyla, uzlaşma ve diyalogla çözebileceğimizi demokratik kurum ve kuralları tam kamil anlamıyla işleterek çözeceğimize inanıyoruz. Ve yarınki Türkiye'de olması gerekenleri değil. -Çünkü insanların ihtiyaçları namütenahi, bitmiyor. Çok çeşitli, her geçen gün ihtiyaçlar çeşitlenerek artıyor. Ama olmaması gerekenleri ifade etmek istiyorum. Yarınki Türkiye'de Susurluklar istemiyoruz. Yarınki Türkiye'de çeteler istemiyoruz. Mafyalar istemiyoruz. Klasik ya da post modern darbeler istemiyoruz. Yolsuzluklar istemiyoruz. İstikrarsızlıklar istemiyoruz. Hayat pahalılığı istemiyoruz. Adaletsizlik istemiyoruz. Gelir dağılımında uçurumlar istemiyoruz. Kemer sıkma, fedakarlık, mezarda emeklilik istemiyoruz. Hiç bir hak gaspı istemiyoruz. Fakirlik istemiyoruz. Düşünce suç olsun istemiyoruz. Kayıt dışı ekonomiyi ve kayıt dışı yönetim istemiyoruz. Demokrasinin üzerinde gölgeler, kam-burlar ve ayıplar istemiyoruz. Türkiye'yi mukemmele taşıyacak her iyiyi ve doğruyu talep

ediyoruz. Bu ülkenin güzel insanların da iyiyeye, doğruya, güzele layık olduğuna inanıyoruz.

İşte bunlar için yarınki Türkiye diyoruz. Yarınki Türkiye'ye, bunun için bugünden hazırlanmak zorunluluğumuz olduğuna inanıyoruz. Bu duyarlılığı paylaşan herkese, ama herkese barış elimizi uzatıyoruz. Birlikte düşünmeye, birlikte üretmeye ve birlikte mücadele etmeye hazır olduğumuzu buradan ifade ediyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkürlerimi, saygılarımı sunuyorum. Sağolun varolun.

prof.dr.nami çağan

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı)

Kuruluşunun 22. yıl dönümünde Hak-İş'in tüm mensuplarını içtenlikle kutluyor, Türk çalışma yaşamına önemli katkıda bulunan Konfederasyonumuza nice başarılı yıllar diliyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geleneksel kutlamaların dışına çıkarak Hak-İş'in bu kez kuruluş yıldönümünü akademik bir çalışmayla değerlendirmesini memnuniyetle karşılıyorum.

Bilgi çağında sendikalarımızın araştırmaya ve bilgiye dayalı yaklaşımlar ortaya koymaları, değişen dünyamızda sendikacılığın ayakta kalabilmesi ve gelişebilmesinin önde gelen koşuludur. Bu nedenle Hak-İş yöneticilerine bu an-

lamli organizasyon dolayısıyla teşekkür ediyorum.

Sayın konuklar...

Ekonomide istikrarın sağlanması ve sürdürülebilir bir büyüme ortamı içerisinde yurttaşlarımızın yaşama düzeyinin yükseltilmesi hükümetimizin temel amacıdır. Bu amaç ulaşmada hükümetimiz enflasyonun aşağıya çekilmesini kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görmektedir. Çünkü enflasyon sağlıklı bir kalkınmanın olduğu kadar, gelir dağılımının düzeltilmesinin de önündeki en önemli engeldir.

Ülkemizde yıllardır zenginler daha da zenginleşiyor. Yoksul da daha yoksullaşıyorsa, dünya ülkeleri arasında gelir dağılımı adaletsizliği bakımından ön sıralarda yer alıyorsa bunun temel nedenlerinden

biri enflasyondur. Enflasyondan en büyük zararı memur, işçi, emekli gibi dar ve sabit gelirli yurttaşlarımızın gördüğü bir gerçektir. Bu nedenle hükümetimiz ekonomide çok yönlü hedefler izlemek yerine enflasyon üzerinde odaklaşmayı uygun bulmuştur.

Enflasyonla mücadele toplum kesimlerinin desteği olmadan başarıya ulaşamaz. Bunun açık örneklerini yüksek enflasyonla birlikte yaşadığımız geçmiş 30 yıllık dönemde bir çok kez gördük. Bu nedenle çalışanların desteğini enflasyonla mücadelede yanımızda görmek istiyoruz. Çalışanların desteğini bu anlamda çok önemsiyoruz.

Sayın konuklar

Çalışma yaşamına ve sosyal güvenliğe ilişkin bazı sorunlar var ki; yıllardan bu yana üzerinde çalışmalar yapılmasına karşın sonuca ulaştırılamamıştır. Hükümet olarak katılımcı demokrasilerde toplumu oluşturan kesimlerin diyalog içinde olmalarının ve karar alma sürecine katılmalarının sistemin temel özelliği olduğu

na inanmaktayız. Amacımız ülkemizde sosyal güvenlik sistemini daha etkili ve verimli bir düzeye getirmek. Bunu yaparken de kazanılmış hakları ihlal etmemektir.

Sosyal Sigortalar Kurumunun sağlık hizmetinin iyileştirilmesi üzerinde önemle durmaktayız. Hastanelerimizde verimliliği ve yerinden yönetim ilkelerini esas alan sigortalılarımızın da temsil edildiği daha demokratik ve çağdaş bir yönetim sistemine geçilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Bu arada kamu görevlileri sendikaları yasa taslağı üzerinde bir süredir Bakanlığımızca sürdürülen çalışmalar tamamlanmış olup taslak görüşleri alınmak üzere sosyal taraflara ve Bakanlıklara gönderilmiştir.

Sayın başkan, Sayın konuklar

Konuşmamın sonunda dünyada sosyal adaleti ve ba-

rışı sağlamak için çaba gösteren Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Anayasasından bir kaç cümleyi anımsatmak istiyorum. "Evrensel ve sürekli bir barış ancak sosyal adalet temeline dayandırılabilir. Düşünce ve örgütlenme özgürlükleri kalıcı bir ilerlemeyi gerçekleştirmenin esas unsurlarıdır. Yoksulluk bulunduğu her yerde refah için bir tehlikedir."

Türkiye yarım yüzyıllık sendikal yaşam deneyimine sahip bir ülkedir. Sendikalarımızı saf demokratik kurumlar olarak değil aynı zamanda demokrasinin güvencesi kurumları olarak ta görmekteyiz.

İnanıyorum ki sendikalarımız yalnızca üyelerinin değil tüm toplumun sorunlarını kucakladıkları, çağımızın gereklerine uygun bir yapılanma içinde halkımızın gereksinmelerine yanıt verebildikleri ölçüde ülkemizde demokrasinin kökleşmesi ve sosyal adaletin sağlanmasının çok daha büyük katkılar sağlayacaktır.

ırdvan budak

(DİSK Genel Başkanı)

Biz Türkiye'nin insanlarıyız. Bütün farklılıklarımıza rağmen bu ülkeyi çok seviyoruz. Bütün farklılıklarımıza rağmen, farklı projelerimize rağmen bu ülkenin ve bu ülkenin toprakları üzerinde yaşayan insanların insanca yaşamasını istiyoruz. Özgür yaşamasını istiyoruz. Barış içinde yaşamasını istiyoruz. Kardeşçe yaşamasını istiyoruz. Ve bunun için de farklı çıkarlarımıza, farklı siyasal kimliklerimize ve farklı bakış açılarımıza rağmen toplum için bir ortaklaşma arıyoruz. Çünkü Türkiye'de toplumu ortaklaştıracak bir çalışmayı bugüne kadar siyaset dünyamız yapmadı, yapamadı, beceremedi. Ama bunu yalnız siyasetçilere yıkmak yerine artık Türkiye'nin sendikacıları olarak, Türkiye'nin sivil toplum kurumları olarak sorumluluk alıp paylaşmak gerektiğine inanıyoruz.

Çünkü Türkiye'de gerçekten siyaset, insanların etnik kimliklerine, inanç özelliklerine, yöresel, bölgesel hemşerilik ilişkilerine ve çok sıkı sağcılık, çok sıkı solculuk çerçevesine oturtuldu. Önce demokrat olmayı beceremeyenler çok sıkı sağcı ve solcu olmayı iş saydılar. Karşı-sındakilerin düşüncesine tahammül edemeyenler siyasete egemen oldular ve Türkiye'yi bu gördüğünüz yaşadığımız şartlara, koşullara getirdiler. Şimdi toplum bir uzlaşma arıyor. Bütün bu farklılıklara rağmen bir ortaklaşma arıyor.

Önce Anayasayı birlikte yapabilmek. Bu ülkede hiçbir zaman bu ülkenin yaşayanları kendi anayasalarını hiç olmazsa örgütlü kesimler aracılığı ile yapma şansını elde edemediler. Yani ortak yaşamın kurallarını birlikte belirlemediler. Yüğü yalnız siyasetçinin sırtına bırakmamalıyız. Çünkü siyasetçinin çözümlemesinde bir değişim yok. Yani yeni şeyler söylüyoruz. Mesela Ekonomik Sosyal Konsey, İsrail Modeli, Başkanlık Sistemi. Bunlar söyleniyor ama halkın bunlardan bihaber olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunlar tartışılmıyor. Tartışılması

lazım, konuşulması lazımdır.

Türkiye'nin ve Türkiye toplumunun sorunlarının azalmasını istiyoruz. Türkiye'yi çağdaş ve demokratik bir ülke yapmasını, uluslararası planda gerçekten prestiji olan bir ülke yapmasını istiyoruz. Siyasi olarak karşı olabiliriz. Ama Türkiye'yi yönetenlerin sorunları çözmesini istiyoruz. Çözüm için de bizim bu ülkenin ortağı olduğumuzun dikkate alınmasını istiyoruz. Hak-İş'in,

Türk-İş'in, DİSK'in, Kamu Emekçileri Sendikalarının, işte Kamusen'in Tesk'in, Türkiye'nin mimarlarının, mühendislerinin, doktorlarının, bu ülkeye kim birşeyler yapıyorsa hepsinin örgütlerinin dikkate alınmasını istiyoruz.

Bu hükümetin o anlamdaki söyleminde bir farklılık görüyorum. O farklılık şu: Daha keskin bir dille bunu düşüreceğini söylüyor. Yani enflasyo-

nu düşüreceğiz. Başka çaremiz yok. Peki yöntemleriniz ne diye sorduğumuzda yeni bir argüman yok. Kamu giderlerini azaltacağız. Özelleştirme yapacağız. Sosyal güvenliğin yükünü azaltacağız. Ve son olarak da Sayın Başbakan koalisyon partileri arasındaki farklılaşmanın da çarpıcı yanını ortaya koymak bakımından söylüyorum. Sayın Başbakan "çalışanlardan fedakarlık isteyeceğiz" diyor. Sayın Çalışma

Bakanımız farklı bir şey söylüyor. Diyor ki "enflasyon karşısında çalışanları ezdirmeyeceğiz." Hangi enflasyon? Tahmini enflasyon, geçmiş enflasyon. Tartışma noktası burası oluyor. Şimdi, artık Sayın Bakanlar, dağdaki çoban da Van'ın herhangi bir köyünde, Edirne'nin herhangi bir evinde köyünde oturan bir yurttaşımız da bu ülkede kayıt dışı ekonomi diye bir şey duydu. Kayıt

dışı ekonominin kayıt altına alınmasında ne yapacaklar?

Türkiye'de vergi vermeyenler var. Türkiye'de 5 bin 4 yüz tane insan, belki bunlar bin tane aile Türkiye'nin 34 milyar dolarlık iç borcunun karşılığını alıyorlar ve Türkiye'nin belini büküyorlar. Türkiye insanının sırtından zengin oldular. Mesela bunların alacaklarını konsolide edebilir misiniz? Bunların alacaklarını geleceğe verebilir misiniz? Devlet sözünde durmasın demiyorum. Ama bizden vergi alıyorsunuz. Çünkü biz Türkiye'ye kalite ödülleri getiriyoruz. Görevimizi yapıyoruz. Görevimizi yapmanın rahatlığı içinde de bunları söylüyoruz. Başarılı olmanızı da istiyoruz.

Sorumlulukları paylaşmak istiyoruz sizinle. Ama gelin yaşı yükseltelim. Sayın Bakanlar bu ülkede özel sektörde 50 yaşından sonra adam çalıştırmıyorlar. Bizi anlayın lütfen. Bizim yumuşak karnımıza vurursanız, sizinle çatırırız, dövüşürüz, direniriz. Burda size uzmanla öneriyoruz.

İşsizlik sigortasını gerçekleştirin. Oturalım yaşı tartışalım. Biz de yaşın erken olduğunu biliyoruz. Biz geri zekalı değiliz. Biz de bu yaşın erken olduğunu biliyoruz. Ama çalıştırmıyorlar. Özel sektör işçisi on yer değiştirmeden bu ülkede emekli olamıyor. Bu gerçek-

leri göreceksiniz. Bir yarayı kapatalım derken yarayı büyütürseniz olmaz.

Özelleştirelim. Özelleştirin buyrun. Özelleştiriyorlar yıllardan beri. Özelleştirmeyi kendilerine ideoloji edinmişler. Özelleştiriyorlar. Ortada ne var?

Ve enflasyonu önlemenin birinci yolunun üretim olduğunu artık dünya tesbit etti. Ne Amerika'yı ne aspirini yeniden keşfetmeyeceğiz. Sanayi yatırımı yapacağız. Sanayinin demokrasi olduğunu, olgunluk olduğunu, insan hakları olduğunu, barış olduğunu, sosyal hukuk devleti olduğunu veya onu büyütmenin en önemli aracı olduğunu göreceğiz, Sanayiye büyüteceğiz, Türkiye'de ki çoğu sorunların altından kalkarız. Türkiye'de herkesin işi olsa PKK sorunu olur mu, terör sorunu olur mu? Bu tartışmalar olur mu? Laik, anti laik tartışması olur mu? Herkesin işi, herkesin yaşayacak kadar aş, görevi ve gelecekte umudu olsa bütün bu olumsuzluklar olur mu? Kim yapacak? Bunları biz mi yapacağız? Biz destek veriyoruz. Siyaset yapacak. Siyasetçi yapacak. Bunları yapalım artık. Türkiye 74 yıldır benimsediği, çağdaş ve batılı normlarda bir demokrasiye kavuşmak için çok kolayca bunların gereğini yapabilir. İşin güvencesini istiyoruz sizden. Sendikaların önündeki barajların kalkmasını istiyoruz. Kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına hiç bir yasal tedbir-

le alamazsınız. Ancak biz örgütlenirsek kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınabilir. Bunları bilmek lazım.

Tabii bunun için de bizim üç Konfederasyon olarak anlaşmamız lazım. Mutaakat sağlamamız lazım. Sonra da size gelmemiz lazım.

Şöyle söylüyorum değerli arkadaşlarım Türkiye bizim ülkemiz. Biz Türkiye'nin bölünmez bütünlüğünden yanayız. Ama biz Türkiye'nin kendi içinde

farklılıklarının her boyutta tartışılmasından yanayız. Artık bu ülkede bir büyük sosyal devlette, bir büyük hukuk devletine doğru giderken seyirci olmamalıyız. Şimdi burdan TÜRK-İŞ'e ve HAK-İŞ'e bir çağrı yapıyorum. Gelin 5 yıl kendi aramızdaki her tür tartışmayı keselim. Birbirimizin işyerini örgütlemeyelim. HAK-İŞ örgütleniyorsa DİSK, TÜRK-İŞ desteklesin, TÜRK-İŞ örgütleniyorsa HAK-İŞ, DİSK desteklesin, DİSK örgütleniyorsa siz destek verin. Siyaseti ve yaşamı sadece siyasetçiye bırakmayalım. Türkiye'yi ortaklaştıralım, İşçi sınıfının çıkarlarında, halkın çıkarlarında, Türkiye'nin çıkarlarında biz ortaklaşalım.

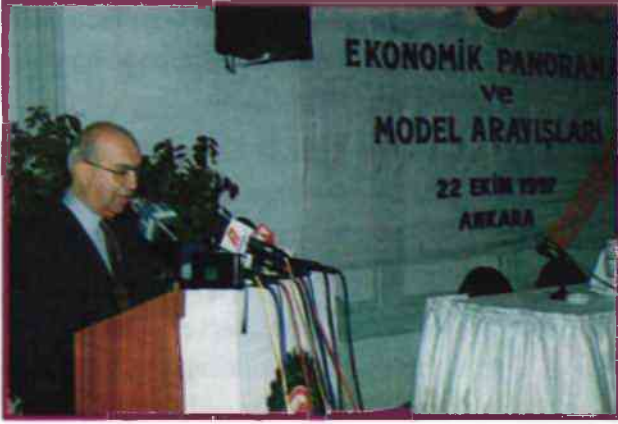
Nice 22 yıllara. Saygılar. Sevgiler.

kubilay atasayar

(TİSK Genel Sekreteri)

Hak-İş, ülkemiz çalışma hayatında önemli rol ve fonksiyon icra eden önemli üst kuruluşlardan biridir. Sendikal hayat yalnız kesimler arası değil, kesimlerin kendi içinde de hassas dengelerin bulunduğu ve özenle sürdürülmesi gerekli bir alandır. İşte Hak-İş Konfederasyonu bu hassas dengenin temel unsuru olma görev ve fonksiyonunu başarıyla yerine getirmiştir ve getirmektedir.

Hak-İş'in bu güne gelmesine katkıda bulunan tüm yöneticilerini ve mensuplarını kutlu-

yor, nice başarılı ve verimli çalışma yılları diliyoruz.

Hak-İş'in kuruluşundan bugüne geçen 22 yıl içinde ülkemiz endüstri ilişkilerinde önemli değişim meydana gelmiştir. Bu değişimde ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda, dünya çapındaki gelişmelerin yanı sıra Türkiye'nin ekonomide dışa açılma ve dünyadaki büyük rekabet mücadelesine dahil olma süreci etkin rol oynamıştır. Söz konusu gelişmeler sonucu ülkemizin işçi ve işveren tarafları artık sadece bölüşüm sorunlarını tartışır olmaktan çıkıp, üretim, istihdam verimlilik, kalite, yatırım, ihracat, kayıt dışı ekonomi gibi, sosyal refahın gerçek kaynaklarına yönelmişlerdir.

İkinci önemli husus tarafları temsil eden kuruluşların sendikal alanın ötesinde ülke sorunlarının çözümü doğrultusunda işbirliği ilişkisine yönelmiş olmalarıdır. Bu gelişmenin temelinde de sendika alanında olduğu gibi tarafların

birliği anlayışını tercih etmeleri yatmaktadır.

İfade etmek gerekir ki Hak-İş bu anlayışa en çabuk uyum gösteren gerçekleri hızla yakalayan ve toplumsal görev ve rolünü günümüze hızla aktaran üst kuruluşlardan biri olmuştur. Çalışma hayatında kaydedilen olumlu aşamalar geleceğe ilişkin ümitlerimizi arttırmaktadır. İşçi ve işveren sendikaları varlık sebepleri olan ortak paydayı korumak ve geliştirmek için işbirliğine devam etmektedirler, devam etmelidirler. Bu ortak payda içinde hem demokrasi, laiklik, insan hakları, girişim özgürlüğü, sendikal özgürlükler gibi siyasi sosyal değerler hem de daha yüksek gelir ve istihdam imkanları için üretimin ihyası hedefi vardır.

settar mehpaliev

Azerbaycan Hemkarlar Konfederasyonu Başkanı)

-Sayın Hak-İş Konfederas-

ya Genel Başkanı Salim Bey, Sayın Bakanlar, bugün çok memnun oldum ki sizin Hak-İş Konfederasyonunun 22. yılına girdiğinize göre size öz teşekkürümü bildirirem çok sağolun.

Bugün doğrudan da kardeş Türk halkının da faaliyet gösteren 3. veya 2. Konfederasyonu ve ben Azerbaycan Hemkarlar Konfederasyonu adına şahsi öz adıma Hak-İş Konfederasyonunun 22. yıl dönümü münasebeti ile tebrik edirem, orda çalışan üyelere can sağlığı, uzun ömür dilerem. Çok sağolun.

Azerbaycan Hemkarlar Konfederasyonundan küçük bir hediye getirmişem, bu hediye Hak-İş'in duvarlarında asılı olsun, hem de bu Azerbaycanı yüreğinde yadlarına sarsınlar.

Genel Ekonomik Durum 98 Bütçesi ve Hedefler

ışın çelebi

(Devlet Bakanı)

Öncelikle burada şunu belirtmek istiyorum ki Türkiye'nin en önemli konusu demokrat olmaktan geçiyor. Demokrat olmanın ve demokrasi fikrinin Türkiye'de yeterince yerleşmemesinden dolayı sıkıntıyı hep birlikte yaşıyoruz. O yüzden bir barış ve uzlaşmaya bu toplumun çok ciddi ölçüde ihtiyacı var. Benim gördüğüm en önemli sorun Türkiye, sorunlarını tartışmak ve çözmek yerine cepheleşerek, kavga ederek kendi görüşlerini diğerine kabul ettirme mantığının çilesini, acısını çok uzun yıllar çekti ve biz eğer anayasayı ortak yapmayı diliyorsak, sivil toplum örgütlerinin güçlenmesi konusundaki Sayın Budak'ın ve Sayın Uslu'nun önerilerine yürekten katılıyorum. Ve sendikaların ve sivil toplum örgütlerinin güç kazanarak Türkiye'de demokrasinin güçleneceği inancındayım.

Bu anlamda Türkiye'de düşüncenin girişiminin ve inançların önündeki engellerin kaldırılmasının doğru ve yerinde bir anlayış olduğunu ve bu doğrultuda sendikalara büyük bir görev düştüğü kanaatindeyim. Sendikaların bugün bize ekonomik sosyal konseyde eksikliklerimizi hatırlatmaları ve bugün burada ki önerileri özellikle önümüzdeki döneme ait önerileri bizim çok ciddiyetle üzerinde duracağımız nitelikte önerilerdir. Eğer bugün Salim Uslu gerilimsiz bir Türkiye'yi, Sayın Rıdvan Budak siyasi ahlakın yükseltilmesini, üret-

kenliği öneriyorsa bu, hepimizin genel olarak çok doğru bulduğumuz ve katıldığımız ciddi önerilerdir.

Evet Türkiye son 93'den bu yana 1994 yılında eksi 6 gibi bir büyüme hızına sahip olmuştur. Ve enflasyon %150 olmuştur. Ve 94 yılı öyle bir toplumda kırılma noktası olmuştur ki gelir dağılımının en ciddi bozulduğu bir dönem olmuştur. Ve yapılan bütün gelir dağılımı araştırmalarında Türkiye'nin en üst gelir gurubu %20'si toplam gelirin 63 ile 87 arasında yapılan bütün gelir dağılımı araştırmalarında %49 düzeyindeki payını korurken ilk defa 94 sonrasında bu payın %54'ün üzerine çıktığını göstermektedir. 5 puan artmıştır. Üst gelir gurubu. Ve ilk defa bir alt bütün %80 geri kalan gurup, en alt gelir gurubu %5'in altına düşmüştür. Ve bütün gelir gurupları orta sınıf gelir kaybına uğramıştır. Enflasyonun yükseldiği bu dönemde Türkiye'de bu enflasyon %150'ye çıkmıştır. %65'e inmiştir, tekrar %85'e çıkmıştır. Şimdi %85 düzeyini korumaktadır. Ve ilginç olan nokta enflasyonun yükseldiği bu dönemde reel faiz oranları da %130'un üzerine çıkmıştır. Geçtiğimiz dönemlere de baktığımızda gördüğümüz en önemli sorun, enflasyonun yükseldiği dönemlerde büyüme hızı ne olursa olsun gelir da-

ğılımı bozulmakta ve çalışanlara ne kadar çok ücret artışı sağlarsak sağlarsak ücretler erimektedir. Satın alma gücü düşmektedir ve çalışanın yaşam

standardı aşağı inmektedir. Bu çok önemli bir tesbittir. Bu tesbite katılıp katılmamakta özgürsünüz. Fakat ben burada yaptığım araştırmalarda hele son üç ayda bütün son 5-6 yılın bütçe harcamalarını ve ekonomik rakamlarını tek tek analiz ettim. Gördüğüm en önemli şey Türkiye'de iç talebe dayalı büyümede bu rant gelirlerinin ekonomide gelir dağılımını bozmada çok önemli bir etki yarattığını ve enflasyon yükseldikçe en üst gelir gurubunun gelirinin arttığını çok net bir biçimde görüyoruz".

İşin Çelebi faiz oranlarının enflasyonun üstünde 15-20 puan kazandığı bir ülkede paranın üretken alanlarda ve bankacılık alanlarına kayaca-

ğını, kamunun borçlanma ihtiyacı sürdüğü sürece bu durumun değişmeyeceğini, Türkiye'de enflasyonun talepten, maliyetten ve maalesef en önemli beklentiden kaynaklandığını belirttiği konuşmasını şöyle sürdürdü:

"O zaman herkes kendi enflasyon programı ve tahminine göre programını yapmakta fiyatını yapmakta ücret talebini ona göre belir-

lemektedir. Bu ise uygulamada iktidardaki siyasetçinin veya hükümetteki karar alıcıların söylediği sözlerin hiç bir anlamı kalmamasına yol açar.

Bu yüzden benim birinci tesbitim eğer biz bir iktisat politikası uygulaması yaparsak ve Türkiye'de gelir dağılımını düzenleyici ve düzeltici ve üretken alanların gelişmesine yönelik kaynakların akmasını sağlayıcı mekanizmalar oluşturacaksa öncelikle bir toplumsal uzlaşmaya ihtiyaç vardır. Biz toplumsal uzlaşmayı sağlamadığımız sürece piyasalarda fiyatı belirleyenler yani çalışanlar ve üretken iş adamları bizim söylediğimiz programın doğruluğuna ve yapılabilirliğine inanmadık-

ları sürece bizim böyle bir programı gerçekleştirme şansımız çok uzaktadır.

Türkiye 97 yılında %100'e çıkan bir enflasyon trendi ile karşı karşıya kalmıştır ve bunu 85-90 arasında bir noktada durdurmuştur. Ve bütçe açığı 2,6 katrilyon gibi bir noktada tutulmuştur. Problem bu noktada bir bütçe yapmak ve bütçeyle beraber bütün dengeleri bütün programı yeni baştan ele almamız gerekir.

Tekrar bütçeye dönüyoruz. Biz bütçede 1997 yılında 350 trilyon bir açık verdik. Faiz dışı açık verdik. İlk defa Türkiye faiz dışı bir açık verdi, uzun zamandan beri. Ve gelecek yıl 1,9 katrilyon fazla vermek istiyoruz. Yani 2,5 katrilyon bir fazla vermeyi öngörüyoruz. Ve bütçe açığını da 4 katrilyonun altında tutacağız. Bu sene 2,6 katrilyon oldu. Bu rakamlar size şimdi birşey ifade etmeyebilir. ama bütçenin %85'i bloke olmuş vaziyette. Personel harcamalarını haki katen enflasyonun altında, enflasyona ezdirmeyeceğimiz bir biçimde çalışanlar için bir uygulama yapacağız. Burda Sayın Çalışma Bakanımız çok doğru söylüyor. Tarımsal desteklemede aynı politikayı izleyeceğiz. Bütçede bunların destekleme fiyat istikrar fonu içinde büyüklükleri belli. Buna göre para kredi kuruluyla bir

çalışma yapıyoruz. Malesef faiz yükü geçmiş yılların gelen birikimiyle mecburen ödemek zorunda olduğumuz bir miktar. Bunu da bütçeleştirmek zorundayız. Bütçeleştirdik. 5,9 katrilyon. Zaten 5,1 katrilyonu geçmiş dönemden geliyor. Bunu personel harcamasına az, faiz harcamasına çok veriyoruz diye bir şey söz konusu değil. Mecburen devlet bir devamlılık ilkesine dayanıyor ve vermek zorundasınız. Bu bağlantısı yapılmış, geçmişte bir nevi kontratı yapılmış ödemeler. Ama amacımız borç yönetimini daha düzenli hale getirmek ve enflasyon inişle beraber faizleride aşağı çekebilmek. Bu çok önem taşıyor. Enflasyonu indirmedığımız sürece bu faizlerin de aşağı inme şansı yok.

Şimdi Sayın Başkan Uslu dedi ki: "ekonomi nereye gidiyor." Çok açıkça söylüyorum, ekonomi bir disiplin altına alınmak zorunda ve size de her üç ayda bir hesap vermek zorunda. Bütün topluma şeffaf olmak zorunda. Evet bütçede vergi gelirlerimiz bunlar ve biz bütçeyi hazırlarken optimist hazırlamadık. Pesimist hazırladık. Herşeyi kötümser bir tabloyla hazırladık. Bütçeye özelleştirme gelirini dahil etmedik ki, bir gelir kalemi bir yüksek gözükp ona göre harcama kalemleri yüksek olmasın diye. Ve faiz dışı harcamalar %55 oranında artıyor. Ve bu tablo bize oldukça daraltıcı bir politikayı uygulamamıza neden oldu. Ve 700 trilyon bütçeden yatırımlara pay ayırdık. 300 trilyon ilköğretim fonundan gelen kaynak var. Bir katrilyon 400 trilyon özelleştirme gelirlerinden yatırımlara pay ayırıyoruz. Özelleştirme gelirlerinin bütçede yatırımlara ayıracağımız pay 1 milyar 200 milyon dolar civarında. Ama önümüzdeki yıl görüyorum ki 5 milyar dolar düzeyinde bir özelleştirme geliri olacak, hükümet hedef olarak 10 milyar dolar ayırıyor. Ben ama çok kö-

tümser bir tabloyla meseleye bakmaya gayret ediyorum ki yanıltıcı olmayalım.

Yani burada iyimser bir tablonun bize yararı yok. Burada enflasyonu aşağı indirmek açısından, öncelikle tekrar belirtiyorum, hepimizin bu ulaşılmak istenen hedeflere sahip çıkmamız lazım. Hakikaten bu enflasyonun %50'ye inebileceğine ben yürekten inanıyorum. Ve bunu görüyorum. Çünkü Ağustos ayında ben bu enflasyonun %85'lerde tutulacağını kendi şahsi falcılık hesabına dayanarak da yapmıyorum. Onu da söyleyeyim. Ben bu işin emekçisi olarak söylüyorum. 100'lerce arkadaşımız çalışı-

yor, 100'lerce model araştırmalar yapılıyor ve onlara dayanarak söylüyorum. Yani biz bunun 85'lerde tutulabilir gücünün olduğu kapasitesini gördük ve 85 - 90 larda enflasyonu inşallah Allah bir aksilik vermezse bunu tutabileceğimizi görüyorum. %85 -90'dan %50'ye indirebileceğimize de inanıyorum. Bunun da bütçede gerçekleşebileceğini gördüm. Kolay olmayacak ama eğer buna inanırsak gerçekleşeceği açık.

Fedakarlığı kim yapacak, bence en önemli soru bu, fedakarlığı bu toplumun her kesimi yapacak ama bence en az çalışanlar yapacak. Bir kere çalışanlar enflasyon artışı kadar ücretleri artacak, Bunu Sayın Başbakanımız da belirtti. Programda Çalışma Bakanımız da belirtti.

Ezdirmeyeceğiz.

Eğer bu gelir dağılımı adaletsizliği böyle devam ederse bu işin tadı yok. Yani bu ülke eğer bir demokrat insanların ülkesi olamıyorsa özgürce meseleleri tartışamıyorsa, eğer gelir dağılımı adaletsizliği devam ederse özgürce tartışma konumu da bulamaz ve demokrasi de gelişemez.

Bu ülkede gelir dağılımını düzeltmedikçe, kalkınmayı istikrarlı bir çizgiye oturtmadıkça, biz hergün o televizyonları izlerken üzülmürüz. Şunu söylü-

yorum. O yüzden, bu fedakarlığı, bu enflasyonu düşürerek ve faizleri düşürerek toplumda eşit yayılmasını sağlamak durumundayız.

Biz istediğimiz kadar ücret artışları verelim faizleri yukarı çektikçe, enflasyonu yukarı çektikçe insanların satın alma gücü düşüyor. Bu bence mase- lenin çok temel noktası. Belki bu ameliyat biraz zor bir ameliyat. Ama şu kadarını söyleyeyim bu proje, ben bunu bir enflasyonu indirme projesi

olarak görüyorum. GAP kadar Atatürk Barajı kadar önemli bir projedir.

Eğer bu ülkenin insanlarına, Avrupa Birliğinin belirlediği şartlarda, Avrupa Birliği'nin hakemliğinde bir kalite ödülü veriliyorsa. KOBİ'lere kalite ödülünü eğer Türk firmaları gidip onları kazanıyorsa, Bu Türk iş gücünün ne kadar başarılı ve ne kadar önemli işler üretebileceğini gösteriyor. Ama aynı Avrupa Birliği bizi genişleme sürecinin içine almak istemi-

yor. Neden? Çünkü işlerine gelmiyor. Biz bu gümrük birliği anlaşmasından dolayı dış ticaretimiz bizim aleyhimize iki kat artarken, biz bütün gümrük birliği şartlarını omuzlayıp

mali protokoldan bir kuruş almazken ve çözerken Avrupa Birliği bizi genişleme süreci içine almayacak Ama biz o kalite ödülleri alacağız. Biz en önemli işleri başaran kurumlar haline geleceğiz. Ama biz demokrasimizi Avrupa Birliği normlarına getirmeyeceğiz. Buna benim vicdanım elvermiyor. Bunun da yolu açık söylüyorum ekonomik kalkınmayı istikrarlı hale getirmekten geçiyor. Kaynakların dengeli da-

ğılımıdır. Eğer bu enflasyon düşmezse o kaynaklar üretken olmayan alanlara gitmeye devam edecektir.

Ben yasamanın, yürütmenin ve yargının birbirinden bağımsız ve birbirini denetler hale gelmesini sağlayacak demokrasinin güçlendiği bir yapıda bu sistemin kendinin özelleştirisini yaparak kendini yenilemesi gerektiğine de inanıyorum. Burada Sayın Başkanın yarınki Türkiye sözcüğünde bir özelleştirmeyi yapmamızın gerekli olduğunu görüyorum. Ve açık söyleyeyim Türkiye bugün artık projeleri tartışan bir ülke olmuştur. Bu projeleri tartışmanın yararlarını orta vadede göreceğiz. Ve diyalogla, uzlaşmayla ve işbirliğiyle de hep birlikte Türkiye olarak ta başarılı olacağımıza inanıyorum."

prof.dr osman altuğ

(Marmara Üniversitesi İİBF. Öğretim Üyesi)

Türkiye 24 Ocak 1980'de serbest pazar ekonomisiyle kalkınma modelini seçtiğini hem kendi halkına hem de dünyaya duyurmuştur. Ser-

best pazar ekonomisi iki ayaklıdır. Ayaklardan birisi "Serbest Bırak", yani müteşebbisin önündeki engelleri kaldır. Müteşebbis rahatça yatırım yapsın, üretim yapsın istihdam sağlasın böylece gelir artsın, gelir dağılımında adalet kısmı de olsa yerine getirilsin. İşsizlik azalsın. Temel çizgi buydu. Birinci ayak serbest bırakma ayağı idi. Ancak serbest pazar ekonomisinin bir de ikinci ayağı vardır. Bu da kontrol ayağıdır.

Türkiye 24 Ocak 1980 sonrasında kontrol ayağını tamamen kaldırmıştır. Neydi bu kontrol ayakları? O gün için gerçekten müteşebbisin önünde engel teşkil eden bir servet beyanname müessesesi vardı. Bu müessese kaldırıldı. Ancak günün koşullarına uygun yenisi getirilmedi veya yenileri getirilmedi. Gider esasına göre kontrol gurubu dediğimiz servet beyanname ile birlikte çalışan ve kamu oyununda "nereden buldun" kanunu olarak isimlendirilen bir kontrol sistemi daha vardı. Gelirleriniz giderlerinizden daha küçük ise aradaki farkı nereden temin ettiniz. Borç mu aldınız? Yoksa servetinizi satarak mı masraf açığınızı kapattınız? diye. böyle bir sorgulama düzeni vardı. O da kaldırıldı. Onun yerine yeni bir müessese getirilmedi. Bir başka kontrol ayağı vardı. O da Türk parasının kıymetinin korunması hakkındaki kanundu. Bu kanun da müteşebbisin önünde gerçekten engel teşkil ediyordu o günkü ortamda. Ve cebinde 1 dolar bulunan mahkemelerde, karakollarda sürünüyordu ve o halde "döviz bulun-

durmayı da serbest hale getirelim" dediler. Ancak cebinde 1 dolar bulunan ile cebinde 1 milyon dolar bulunan arasında bir ayırım yapılmadı. Böylelikle cebinde 1 milyon dolar bulundurmamak da serbest hale getirildi. Şayet bir serbest pazar ekonomisi uygulamasına geçiyorsanızve burada sadece serbest bırakma ayağını çalıştırıp kontrol ayağını kaldırıyorsanız, bu modelin adı **kayıt dışı ekonomi ile kalkınma modeli**dir. Ve Türkiye 24 Ocak 1980 sonrasında kayıt dışı ekonomiyle kalkınma modelini tercih etmiştir.

Kayıt dışı ekonomiyi tercih ettiyseniz kamu finansmanını borçlanma yoluyla sağlayacaksınız demektir. Peki kim borç verebilir. Parası olan borç verebilir. Kimde para var? Kayıt dışı ekonomi erbabında. Demekki devlet kimlerden borçlanıyor. Kayıt dışı ekonomiden kazanç elde edenlerden borçlanıyor. Bu kayıt dışı ekonomiden kazanç elde edenler. Ayrıca hem devlete borç veriyorlar, sonra verdikleri bu borç paraları ve devleti yönetmek için de, siyasi partileri finanse ederekten siyasi kadroları ele geçirip devlet yönetimine geliyorlar. Peki bu durumda hakimiyet kayıtsız şartsız kimindir? Hakimiyet kayıtsız şartsız borç vericileridir. Peki bu borç vericilerin borç verişlerini devam ettirmek için neler yapacaksınız? Birincisi yüksek faiz ödeyeceksiniz. İkincisi işe gelen, işbaşına gelen bu borç vericilerin temsilcisi durumundaki siyasi kadrolar bu borç vericilere ayrıca promosyon verecekler. Nedir o promosyonlar?

İmtiyazlar verecekler. Aldıkları yüksek faiz yetmez. İmtiyazlar verilir. Devletin güzide gayrimenkulları yok pahasına verilir. Özelleştirmelerden bir takım kişi ve gruplar yok pahasına zengin edilir, teşviklerden bunlar yararlanır. Kamu bankalarından geri dönüşsüz kredileri bunlar alırlar. Çünkü hakimiyet kayıtsız şartsız onlarındır. O halde bunun için ne yapmalılar. Kendilerinin hesap vermesini engelleyici bir düzen oluşturmalıdır-

lar. Bu düzenin adı da kayıt dışı ekonomiyle kalkınma modelidir.

İşte benim sizlerle konuştuğum bu kayıt dışı ekonomi modelidir. Bu modelde kontrol yer yoktur. Bu modelde enflasyon vergisi vardır. Herkesi ve herkesimi bunlar vergi mükellefi yapmazlar. Neden yapmazlar? Çünkü herkesi ve herkesimi vergi mükellefi yaparsanız kamu finansmanına seçmen doğrudan doğruya katılır.

Para veren seçmen de hesap sorar. O halde ne yapalım? Biz bu alt gelir guruplarından doğrudan doğruya vergi almayalım. Enflasyon vergisi alalım. Nedir enflasyon vergisi? Enflasyon nedir? Vergi satın alma gücünü azaltıcı bir olgudur. Peki enflasyon. O da satın alma gücünü azaltıcıdır. Peki kimin satın alama gücünü azaltır? Günlük kazanıp günlük harcayan alt gelir gurubunun. Yani cebinde nakit para bulunanın satın alma gücünü azal-

tır. İşte insanların satın alma gücünü azaltarak onları vergileyen bir yöntem geliştirilmiştir. Bu halkın çaktırtılmadan vergilendirilmesidir. Bu bir namert vergisidir. Ve Türkiye 24 Ocak 1980'den bu yana namert vergisiyle vergilendirilen bir ülkedir. Bizim ise dileğimiz artık Türkiye'de milledin de devletin de mertçe az, gelirliden az çok gelirliden çok vergi almasıdır. Bu sistemi yürütebilmeniz için demekki enflasyon ver-

gisi tatbik edeceksiniz.

İşin Çelebi ne kadar demokrat olduğunu söyledi. Herhalde biz onun kadar de-

mokrat değiliz. Şu anda gördüğünüz 4 tane öğretim üyesi kanunlara muhalefet ederek sizin huzurunuzdadır. Çünkü Sayın Mesut Yılmaz imzasıyla yüksek öğretim kurulu başkanlığına bir genelge gelmiştir. Hocaların, devletin veya hükümetin, ekonomik sosyal ve siyasal konularda almış olduğu kararlar ve uygulamalar hakkında görüş bildiremeyecekleri resmen genelge olarak tarafımıza tebliğ edilmiştir. Dolayısıyla hükümetin ne kadar de-

mokrat olduğunu ve bu hükümette yer alan Sayın Işın Çelebi'ninde hepimizden daha demokrat olduğunu, ama hükümetten daha fazla demokrat olduğunu gördük. Çünkü hükümet bu uygulamayı yapıyorsa bu uygulama doğrudur. Ya da Sayın Işın Çelebi'nin demokratlığı doğrudur.

Peki hocalar konuşmasın da kim konuşsun? İşte biz bir riskle karşınızdayız. Belki yarın öbürgün bağlı olduğumuz rektörlüklerden, kurumlardan hakkımızda tahkikatlar açılabilir. Uyarma kınama ya da meslekten men cezaları alabiliriz. Bu da demokrasinin bir sonucudur. Biz bu demokratik katliama hazırız. Tabii kimlerin kanatları altında olduğumuzu biliyoruz. Biz Türkiye Cumhuriyeti'nin düşünen, çözüm arayan ve sorunlarına sahip çıkan Türk halkının güvencesindeyiz. Tabii bunların içerisinde sendikalarımız da vardır.

prof. dr. üstün dikeç

(Gazi Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi)

Objektif olarak bütçe yapısına baktığımız zaman 1998 bütçesinin önceki yıllardan biraz farklı bir gelişme gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni, koalisyonu oluşturan partilerin eğilimleri ve/veya sabah oturumunda konuşma yapan Çalışma Bakanımız gibi eski

maliye hocalarının etkileri olabilir. İlk görünüşü itibariyle gerçekçi bir yapıdadır. Ancak nasıl gerçekleştirileceği ayrıntıları ile açıklanmadığı için belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesi konusunda kamu oyununda ciddi endişeler vardır. Öncelikle enflasyonist beklentileri kırma yolunda bir eğilim içinde olduklarını ve üç yıllık bir aşama içerisinde sırasıyla yüzde 50, sonra yüzde 20 ve son yılda tek rakama ulaşacaklarını söylemektedirler. 1998 yılı bütçesinde yer alan önlemlerle yani kamu gelir ve kamu giderleriyle enflasyondan kurtulup kurtulamıyacağımızı bu araçları analiz ederek size açıklamak istiyorum. Enflasyon hepinizin bildiği üzere cari fiyat düzeyinde toplam talebin toplam arzı aşması halidir. Sayın Bakan Çelebi'nin söylediği gibi ister maliyet ister yapısal enflasyon olsun sonuçta mutlaka talep enflasyonu karşımıza çıkar. Talep enflasyonuyla mücadele, bilindiği üzere ya talebi oluşturan harcamaları kısacaksınız ya da talebi karşılayacak kadar arzı arttıracaksınız. Veyahut ta toplam talebi azaltırken toplam arzı aynı zamanda arttıracaksınız. Ekonomide lokomotif görevini üstlenen devlet bunu bütçesiyle gerçekleştirebilir mi? Bu sorunun yanıtını 1998 mali yılı bütçesine bakarak bulmaya çalışalım. 1998 mali yılı bütçesinin kamu gider toplamı 14.8 ve toplam kamu gelirlerinin 10.8 kat-

rilyon olarak saptandığı görülmektedir. A r a d a k i açık yani bütçe açığı yaklaşık 4 katrilyondur. Açığın nedenini kamu harcamalarını oluşturan kalemlere b a k a r a k

bulabiliriz. Böylece aynı zamanda hükümet tarafından 1998 yılı sonunda yüzde 50'ye düşürülmek istenen enflasyon oranının ne derece gerçekleştirileceği de görülebilir. Gider kalemleri birleşimine baktığımızda sadece talep azaltıcı önlemlerle enflasyon oranını aşağıya indirmenin mümkün olmadığı görülmektedir. Çünkü, kamu kesiminin bir anlamda talebi oluşturan kamu harcama kalemlerinin şimdi belirteceğim üzere hiçbirini azaltmak mümkün değildir. Bütçe giderlerinin nisbi olarak yüzde 23.7 sini personel carileri, yüzde 9 unun diğer cariler, yüzde 6.8 ini yatırım harcamaları ve yüzde 60.6 sını transfer harcamaları oluşturmaktadır. Sırasıyla ele alındığında, kişisel hak mahiyetinde olan personel carilerini ve zaten en düşük seviyede olan yatırım harcamalarını azaltmak kesinlikle mümkün değildir. Transfer harcamalarının 2/3 ünü yani bütçenin yüzde 40'ını oluşturan borç faizi ödemeleri borçlanma akdi gereği mutlaka vadesinde yıl içinde ödeneceğinden bu kalemi de azaltmak yine kesinlikle söz konusu olamaz. Transfer harcamalarının geri kalan 1/3 ünü teşkil eden sosyal güvenlik kuruluşlarına kamu iktisadi teşebbüslerine ve vergi iadesi gibi kalemlere aktarılan kısımda azaltılmaz. Bu durumda geriye sadece bütçenin yaklaşık yüzde 9 u olan diğer cariler kalemi kalmaktadır ki bu kalemi azaltmak kamu kurumlarının işleyişini durdurmak demektir. Sonuç olarak bu bütçe ile kamu harcamalarını dolayısıyla kamu talebini kısarak enflasyonu yüzde ellie çekmek mümkün değildir. Ayrıca, marjinal tüketim eğilimi çok yüksek olan kamu çalışan-

larına yapılan ödemelerin tamamına yakın bölümü doğru-
dan tüketime gideceğinden
bütçe bu yönüyle de anti enf-
lasyonist bir yapıdadır.

Yukarıda belirtildiği üzere,
yatırım harcamalarının minu-
mum düzeyde olması nedeni-
le toplam kamu arzını artıra-
cak bir yapıda değildir. Bir an-
lamda maaş ve borç ödemesi
şeklindeki 98 bütçesi harcama
kalemleri itibariyle arzı artıra-
cak görünümde değildir. Yani
toplam talebi yakalamaya yö-
nelik kamu arzında bir artış
görülmediğinden bu yönüyle
de enflasyon oranını aşağıya
çekmek mümkün olmayacaktır.
Sayın Bakan Çelebi'nin be-
lirttiği 400 trilyonluk özelleş-
tirmeden yapılacak aktarma-
da kamu arzını artıracak mahi-
yette olmadığı gibi bu aktarma
zaten hukuken tartışma konu-
su olan özelleştirmenin ger-
çekleştirilmesine bağlıdır. Ay-
rıca, yatırımların yanısıra siya-
si hükümet kısa dönemde se-
çime girme eğiliminde ise se-
çim ekonomisinin getireceği
gereksiz harcamalar enflasyo-
nu daha da artıracaktır.

1998 mali yılı bütçesi ken-
disinden beklenen maliye poli-
tikasının diğer amaçlarını da
gerçekleştirecek bir yapıda
değildir. Bunlardan biri olan
adil gelir dağılımını sağlayıcı
yönde bir faaliyet kalemi büt-
çede yer almadığı gibi herhan-
gi bir düzenleme şu ana kadar
yapılmamıştır. Bilindiği üzere
adil gelir dağılımı, adil olma-

dığı kabul edilen fonksiyonel
gelir dağılımının bütçede yer
alan kamu gelir ve diğer ka-
lemleriyle devlet tarafından,
bir anlamda geliri yeniden da-
ğıtarak düzeltilmesidir. Vergi
veya borçlanma yoluyla hası-
ladan fazla pay alanlardan bu
fazlalık azalacak ve az gelirlile-
re transfer harcamaları veya
benzeri yollarla aktarılacaktır.
Devletin 98 yılı bütçesiyle bu-
nu gerçekleştirmesi mümkün
değildir. Önce devletin en bü-
yük gelir kaynağı olan vergile-
ri kimden aldığına bakalım.
Devletin bir resmi belgesi olan
Maliye Bakanlığının 1985-1997
yılları arası başlıca ekonomik
göstergeler isimli yayını ko-
nuyla ilgili temel kay-
naktır. Bu
kaynaktan
sizlere sa-
dece ilgili
bazı ra-
kamları
açıklayaca-
ğım. Kay-
nağa göre,
Türkiye'de
toplam ka-
mu gelirlerinin yüzde 82.1'i
vergi gelirleri, vergi gelirleri
içinde de en büyükpayı bilin-
diği üzere gelir vergisi oluşturu-
maktadır. Gelir vergisi içinde
payı en yüksek olan sabit ge-
lirli olan ücretlilerdir. Bu ke-
simden alınacak vergiler gelir
adaletsizliğini düzeltmek bir
yana daha da artıracaktır.
Toplam vergi gelirleri içinde
ikinci en büyük payı olan (yak-

laşık yüzde 18.6) dahilde alı-
nan katma değer vergisinin
ödeyicisi yine az ve sabit gelir-
lilerdir. Bu kesim üzerine da-
yalı bir vergi sisteminde geliri
adil bir şekilde dağıtmak
mümkün değildi. Az ve sabit
gelirli olanlar üzerine kurulmuş bir
vergi politikası bu kişiler baş-
ka yerlerde ek çalışmaya yö-
neltir. Beyan edilmeyen bu ek
gelirler nedeniyle panelin di-
ğer bir konusu olan kayıt dışı
ekonomiyi devreye sokar. So-
nuçta devlet alması gereken
vergileri de toplayamaz.

Ayrıca, kamu harcamaları
açısından da durum pek farklı
değildir. Kamu harcamaları

nının yüzde 40.1'i devlete borç
veren ve marjinal tasarruf eği-
limi yüksek olan kişilere ağırlık
olarak geri dönmektedir. Üc-
retlilere yapılan ödemeler be-
lirtildiği gibi harcamaların sa-
dece yüzde 23.7'sidir. Dolayı-
sıyla 98 mali yılı bütçesinin
adil gelir dağılımını sağlayıcı
yönde olduğu söylenemez.
Hükümet 1998 mali yılı için ik-
tisadi kalkınmayla ilgili olarak

büyüme hızını yüzde 3 olarak belirlemiştir. Bu oran geçen seneye göre yüzde yüz düşüktür. Buna göre yüzde 3'lük bu oranı da yakalamak 1998 bütçesiyle mümkün değildir. Bilindiği gibi, kalkınma yatırımlara bağlıdır. Bütçede öngörülen yatırım harcamalarının bütçe içindeki payı yüzde 6.8 olup son yılların en düşük oranıdır. Yapılacak yatırımlar da genellikle yeni yatırımlar olmayıp devam edegelen veya acil konulardaki yatırımlardır. Sadece öngörülen yapışlet-devret modeliyle bütçe dışı yatırımlar olumludur. Yıl içinde seçime gidileceği düşünülürse seçim ekonomisi gereği bazı yatırımlara gidilebilir. Bu türlü yatırımlar orta ve uzun vadeli yatırımlar olmayacağı için ciddi anlamda kalkınmayı sağlayıcı değildir. Ayrıca Türkiye'de nüfus artış oranının diğer ülkelere kıyasla yüksek oluşu önerilen büyüme hızının daha düşük gerçekleşmesine yol açacaktır. Konu ile ilgili olarak 98 yılında yatırımların giderek azaltılması ve büyüme hızının yüzde 3 ile sınırlandırılması sonucu ekonominin bu yıl küçüleceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

98 yılı bütçesiyle ilgili diğer bir olumsuz husus ta, kanımca tüm sorunların bir anlamda kaynağı olan eğitim ve sağlık sektörlerine gerekli önemin bu bütçede de verilmemesidir. İki alanda da bütçede ayrılan ödenekler küçük tutulmuştur. 98 mali yılı bütçesiyle ilgili söylenebilecek olumlu tek husus, bütçenin gerçekçi bir şekilde hazırlanmış olmasıdır. Rakamlar daha realist belirlenmiş ve 97'nin aksine bütçe açığı kabul edilmiş ve gerçeğe yakın bir şekilde saptanmıştır. Gelir rakamları gerçekçi görülmektedir. Ancak, hükümet tarafından üzerinde çalışılan vergi düzenlemeleri kısa zamanda uygulamaya konur ve kayıt dışı ekonomi kontrol altına alınırsa yıl içinde kamu gelirleri artar ve kamu harcamalarında da öngörülenin üstünde harcama yapılmaz ise bütçe açığı azalır.

prof.dr.ahmet aksoy

(Gazi Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi)

Devleti ekonominin içerisinden çıkartalım

diyoruz. Özel sektöre devredelim diyoruz. 1980'den itibaren bununla ilgili yoğun tedbirlerin arayışı içindeyiz. Esasında özelleştirme yapıyoruz. Ama bir taraftan da özelleştirme yapamadık diye de bir yandan yeriliyoruz.

Tabii özelleştirmeye dar anlamda devletin sahip olduğu işletmelerin özel sektöre devri olarak, bakabildiğimiz gibi geniş anlamda özelleştirmeyi kamunun, devletin ekonomideki rolünün azalması, özel kesime geçmesi olarak da görüyoruz. Böyle olunca devlet sürekli borçlanma yoluyla özel sektöre sürekli kaynak aktarıyor. Yine 1990'lı yıllarda özelleştirmeyle ilgili

çalışmalar yapılırken, acaba hangi şirketler özelleştirilecek? Özelleştirmeyle devletin finansal açığına nasıl katkı verilecek gibi. O gün yapılan hesaplarda özelleştirmeden dolayı şu kadar, yani bu satışlardan dolayı şu kadar fonlar sağlanır. İşte onlar harcanır deniliyordu. Ama gittikçe öyle bir noktaya geliyoruz ki, Cumhuriyet tarihi boyunca devletin milletin biriktirmiş olduğu elindeki bu varlıkları satsak dahi, elimizden çıkartsak dahi artık devletin finansman açığını kapatamayacak bir noktaya gitmeye başladık.

Tabii hocam bunları gayet güzel ortaya koydu. Bu konuyla ilgili herkesin şikayeti var. Herkes diyor ki bu konuyu çözelim. Özellikle işte bunun sebebi enflasyondur. İşte dünya üzerinde enflasyonu düşürmeyen ülke kalmadı. İşte şu Afrikanın ülkeleri vardı, şimdi biz kaldık. Dolayısıyla bu yönüyle bile bakınca enflasyonu

düşürelim. Hele hele Avrupa topluluğuna gireceğiz. Topluluğa girerken zaten bu enflasyonla bu sıkıntılarla bizi kabul etmeleri mümkün değil. Ya da bir çok yönüyle enflasyonun düşürülmesi lazım. Aslında alınan tedbirler kamu oyuna henüz yansımamış olmakla beraber işte tartışılan bütçe

kanunuyla yapılmak istenenler, vergi reformuyla yapılmak istenen de ücretlerdeki vergi oranı %25'ten %10'lara inecek. Çalışanların yıllık beyanname vermesi getiriliyor. Çalışanlar belge toplayacaklar. Eğitim, sağlık, temizlik, giyim ve kira giderlerinin %30'unu vergi iadesi şeklinde geri alabilecekler. Yine bütçeden zarar etse de vergi vermesini gerektiren, hayat standardı esası kaldırılacak, bazı defterler gereksiz görülüp kaldırılıyor. Vergi oranları gelir vergisinde yüzde 25'ten %15'e indirilecek. Götürü vergi kalkıp defter tutmanın hacmi, defter tutma genişletiliyor. Serbest meslek erbablarına binek otomobillerinin amortismanının tamamını,

ayrıca diğer vergilerin tamamını masraf yazma vergiden düşme imkanı getiriyor. Küçük çiftçi muafiyeti 1 milyar TL'ye çıkartılıyor. İşletmeler için masrafların gider olabilmesi ilkesi daha da genişletiliyor. Kurumlar vergisi oranı %25'ten %20'ye inecek. Asgari kurumlar vergisi %20'den %16'ya in-

dirilecek. Stopaj %16'ya indirilecek. Tabii yine en önemlisi de %15'lik KDV oranı %10'a

inecek, %23'lik KDV oranında %15'lere çekilecek.

Bunlarla da bu bütçenin denkliliği sağlanacak mı sağlanamayacak mı diye bakılınca da, bu tedbirlerin bir kısmının, neticesinin ancak 1999 yılında alınacağını görüyoruz. Bu uygulamalar 1998 yılında yapılacak dolayısı ile. Bunlarla ilgili verdiğimiz sonuçlarda 1999'da gelecek Ancak vergi oranlarının düşürülmesiyle masrafların genişletilmesi gibi KDV oranların arttırılması da 1998'de hemen kendisini gösterebilecek nitelikteki uygulamalar.

Şimdi bir taraftan bunları yapıp, bir taraftan da bütçenin açığını düşürüyoruz dediğimiz

zaman, yine bakıyoruz gelirle ilgili rakamlara vergi gelirlerini %99 oranında artacağı öngörülüyor. Harcamaların da %84 artacağı kabul edilmiş.

Vergi gelirleri içerisinde gelirden alınan vergiler %100'ler civarında artacak. Bunlardan bir kaçına bakınca, dış ticarete alınan KDV'nin %75 artması planlanmış. Ve katma değer vergisi 640 trilyondan 1 katrilyon 120 trilyona yükseltilmesi hedeflenmiş. Siz ortalama dolar kurunu 1997'den 1998'e %58 arttıracaksınız. Tefeyi ortalama %64 arttıracaksınız. Bir sonraki enflasyonu %50'ye düşüreceksiniz. Bunlarla %75'lik dış ticarete alınan KDV artışı sağlayacaksınız. İthalat 46 milyar dolardan 50 milyar dolara çıkacak orda da %8'lik bir artış var. Bu artışlarla bu hedeflerle bu verginin alınması bana göre mümkün görünmüyor.

Yine bir diğeri dahilinde alınan KDV ile ilgili. 840 trilyondan 1,5 katrilyona çıkacak. %80 oranında bir artış var. Ekonomik büyüme %3, fiyat artışları %64, üstelik bir de KDV'yi %30 oranında düşürecekler. %15'ten 10'lara çekecekler. KDV'den olan gelirleri de %80 oranında arttıracaksınız. Yine bu şartlarda bu denge içerisinde bunun da sağlanması biraz hayal gibi görünüyor. Veya diğer tedbirlerle desteklenmesi gerekiyor.

Yine bir diğeri akaryakıt tüketim vergisiyle ilgili, Akaryakıt Tüketim Vergisinin 630 tril-

yondan 1 katrilyon 340 trilyona çıkarılması hedeflenmiş. %113 artması bekleniyor.

Türkiye'nin akaryakıt tüketimi 30 milyon ton. Ve yine ekonomideki büyüme %3. Belki bu büyümeyle paralel artış olduğunda akaryakıt tüketiminin de %3 civarında bir artması söz konusu olabilir. Ki akaryakıtın gelir elastikiyeti olduğunu düşünürsek, benzin fiyatları arttıkça bazı kesimlerin tüketimden vazgeçtiklerini burada da böyle bir yükselme ile görmek bile mümkün olmayacak. Kaldı ki son dönemde hepimiz görüyoruz, şahit oluyoruz. Bu sınır ticareti diye bir yönüyle desteklenmeye çalışılan dışardan giren akaryakıtlar var. Bunlarla resmi akaryakıt tüketiminde bir artış olmayacak. Şimdi siz 30 milyon akaryakıt tüketimini değiştirmeyip, doları %58 arttırdınız veya fiyatlar %64 arttı. Peki akaryakıttan sağlayacağınız tüketim vergisini nasıl %117 oranında arttıracaksınız? Normal diğer hedefler kadar arttırdığınızda bile akaryakıt tüketim vergisi 1 katrilyon civarında kalacak. Bu kesimde kayıt dışı da olmadığına göre acaba akaryakıtlarla ilgili yeni zamlar mı gelecek? Ve bu geliri sağlayacaksınız yoksa aksi taktirde burda 350 trilyonluk bir noksan gerçekleştirme olacak. Bu rakamların üstüste konulduğu zaman gelirlerin diğer hedeflerle bile ele alındığında 500 ya da 700 trilyon liralık daha düşük gerçekleşmenin olacağı şeklinde bir görüntü ortaya çıkıyor.

doç.dr.ahmet fazıl özsoylu

Kayıt Dışı Ekonomi; geleneksel ölçüm teknikleri ile ölçülemeyen, resmi makamlara yansımamış ve belli bir çıkar karşılığında mal ya da hizmet olarak sunulan faaliyetlerin tümünü kapsar. Çok boyutlu ve değişik faaliyetleri kapsayan bu olgu, yasalara aykırı olabileceği gibi yasal faaliyetleri de içerebilir. Devletin düzenlediği (regüle ettiği) ve doğrudan ilişkili olduğu resmi ekonominin dışında kalan kayıt dışı ekonomi vergilendirilemez, sosyal sigorta primleri ödenmez. Kayıt dışı ekonomi faaliyet-

leri, enformel sektör ve kriminal sektör olmak üzere iki ayrı sektör faaliyetlerini içerir.

Marjinal sektör olarak ta bilinen enformel sektör, ağırlıklı olarak aile işletmeleri ve küçük ölçekli işletmeler ile bunların yanında çalışanlardan oluşmaktadır. Enformel sektör; fasol üretiminde bulunmak, kaçak çalışmak, işportacılık, özel ders vermek vs. gibi faaliyetleri içerir. Örneklerde de görüldüğü gibi, enformel faaliyetler; normal şartlarda ticari, zirai, mesleki veya sair şekilde faaliyet gösterip vergi mükellefi olan kişilerce "gizli" olarak gerçekleştirileceği gibi, herhangi bir mükellefiyet kaydı olmadan, vergiye tabi olması gereken her türlü gelir getirici faaliyet ya da işlemlerde olabilmektedir.

Kayıt dışı ekonomi içerisinde incelenen ikinci sektör yasal ve ahlaka aykırı faaliyetlerden oluşan kriminal sektördür. Kriminal sektör faaliyetleri, yasa dışı her türlü ekonomik faaliyetler ile konusu suç olan ve ekonomik yönü olmayan faaliyetlerdir. Uyuşturucu, silah vs. kaçakçılığı, tefecilik, mafya faaliyetleri, ya da hırsızlık, kalpazanlık, rüşvet, vs. kriminal sektör için birkaç örnektir.

Kayıt dışı ekonominin sosyo-politik nedenlerinin başında nüfus artışı gelmektedir. Nüfus artışının yüksek olduğu ülkelerde kamu harcamaları alt yapı hizmetleri nedeniyle sürekli artacaktır. Buna rağmen, artan nüfusun temel ih-

tiyaçlarını karşılamak çok güçtür. Eğitim ve sağlık hizmetlerini sunmak nerede ise olanaksızdır. İşsizliğin yüksek, kalifiye işgücünün görece düşük, işgücü malietlerinin ise yüksek olduğu ortamda işverenin kayıt dışı istihdamı seçmemesi şarttır.

Kayıt dışının bir diğer nedeni de ahlaki norm ve değerlerin zaman içerisinde değişmesidir. Ahlak kuralları, bireylerin diğer bireylerle ve toplumla ilişkilerini düzenler. Toplumda ekonomik ilişkiler, siyasal örgütlenme biçimleri, kent yaşamı, iletişim araçlarının etkinliği son derece hızlı değişirken, bireyler arası ilişkileri düzenleyen kuralların aynı kalması beklenemez. Toplumlar ne kadar hızlı değişirse, ahlak kurallarının da o hızla değişmesi (arzu edilmesede) kaçınılmazdır.

Kamu kesimi, istikrar ve bölüşüm fonksiyonlarını da yerine getirmek zorundadır. Devlet; istikrar ve bölüşüm fonksiyonunu yerine getirirken açık bir şekilde piyasa ekonomisine ve nisbi fiyat yapısına müdahale eder. Devletin piyasa ekonomisine müdahaleleri her ne kadar sosyal refahı artıracığı inancı ile yapılmakta ise de, fiyatlara her müdahale milli gelir kaybı cinsinden bir etkinlik maliyeti oluşturur ve kayıt dışına ze-

min hazırlar.

Devletin özellikle kalkınma hedefini temel amaç haline getirmesi sonucunda, maliye ve para politikaları ile KİT fiyat politikaları kalkınmanın finansmanına yönelik düzenlemelerdir. Bunun sonucunda bütçelerde öngörülme-ye başta enflasyon vergisi, KİT karları, eğitime katılma payı, kamu vakıf ve derneklerine zorunlu bağışlar vs. gibi kayıt dışı gelirler elde edilmeye çalışılmakta ve kayıtdışı unsurlar ekonomi içerisinde olağanlaşmaktadır.

Kamu kesiminin etkin olmaması, kayıt dışına davetiye çıkarmaktadır. Ülkemizde kamu hizmetleri prensip olarak "sıfır fiyatla

arz - ödeme gücüne göre finansman" şeklinde oluşturulmaktadır. Ancak uygulamaya bakıldığında, kamu finansmanının ağırlıklı olarak çalışanlardan oluşan mükelleflerce karşılandığı görülmektedir.

Türkiye'de çalışanların ödediği vergi ve diğer kesintiler çok yüksektir. Öyle ki üç-

retlerden yapılan kesintilerin yüksekliği ve işverenlerce karşılanan ilave yükler nedeni ile işçi geliri ile işverene maliyeti arasında büyük bir fark meydana gelmektedir.

Türkiye'de ücretler işgücü verimliliği ve piyasa koşulları yerine, tamamen siyasi ve keyfi bir şekilde belirlenmektedir. Ülkemizde işgücü piyasası, devletçi geleneğimize paralel olarak, gerçek anlamda bir piyasa değildir ve hazine tarafından kısmen vergiler, borçlanma ve enflasyon üçlüsü ile sübvansede edilmektedir. Bu nedenle de ücret, ekonomik yani

verimliliğe göre değil, siyasal ücret olarak, istihdam da rekabete göre değil, siyasal iradeye göre tayin edilmektedir.

Tablo 1 : Ülkeler itibariyle Ortalama Brüt Ücretin Yüzdeki olarak Kesinti Oranları

İstihdam üzerindeki aşırı vergi yükü ve kesintiler, tam istihdamın sağlanamadığı bir

ekonomide, istihdamı cezalandıran, ekonomik etkinlik bakımından hatalı bir politikadır. Böyle bir politikanın asgari ücret üzerinde de uygulanıyor olması ülkede farklı işgücü piyasalarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Türkiye'de günümüzde birincil, ikincil ve üçüncül işgücü piyasaları vardır.

Kamu otoritesinin yetersizliği ve bürokratik çarkların iyi ve etkin işleyememesi de kayıt dışı ekonomiyi (özellikle de kriminal sektörü) besleyen önemli faktörlerdir. Kamunun her alanda çok fazla müdahaleci olması, aşırı bürokratik düzenlemelere gidilmesi, mevzuatın günün şartlarına uygun hale getirilememesi, kamu persoeli ücretlerinin yetersiz olması nedeniyle peronel kalitesinin düşüklüğü, populist politikalar nedeniyle kamu kurallarını ihlal edenlere gerekli cezaların verilmemesi, aşırı teşvik ve sübvansiyon uygulamalarının olması kayıt dışına zemin hazırlayan ve artıran önemli nedenlerdir.

Kayıt dışı ekonomi, tanımında da belirtildiği gibi, resmi rakamlara yansımaz ve araştırmalarda göz önüne alınmaz. Bunun sonucu olarak göstergeler, ekonomik durumu "doğru" göstermez ve yanlış değerlendirmelere ve "hatalı kararlara" neden olabilir. Kayıt dışı ekonomi öncelikle ekonomik büyüme ile işgücü ve işsizlik göstergelerini olumsuz etkiler. Ayrıca verimlilik göstergeleri de doğru hesaplanamaz. Özellikle verimlilik göstergesi kişi başına çıktı şeklinde tanımlanmış ise, kayıt dışı ekonominin varlığı bu göstergeyi de olumsuz etliyecektir. Sovyetler Birliği'nin çökmesinde kamu hesap

ve istatistiklerin gizli ve saptırılmış olmasının önemli bir rol oynadığı düşünülecek olursa, konunun "vehameti" daha da ön plana çıkar. Göstergeler gerçeği myansıtıyor ise,, hiç bir konuda kollektif karar alabilmek olanaklı değildir.

Kayıt dışı sektörde işvere olarak faaliyet gösterenler; üretim sırasında kamunun öngördüğü düzenlemelere uymadıklarından, ayrıca istihdam ettikleri işgücü için sigorta, emeklilik vs. ödemeleride yapmadıklarından, resmi sektöre göre daha ucuz üretim yapabileceklerdir. Bu durum rekabet şartlarını olumsuz etkiler ve resmi sektörde faaliyet gösterenler adeta "cezalandırılmış" olur. Rekabet şartlarının ortadan kalkması Türk ekonomisi için çok önemli olumsuzlukları beraberinde getirir.

Günümüzde, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri kamu açıklarıdır. Kamu sektörü, harcamalarını olağan geliri sayılan vergilerle karşılayamamaktadır. Harcamalar yüksek tutulurken, kamu kesimi vergi gelirlerini kayıt dışı ekonomi nedeni ile toplayamamaktadır.

Türk Mali Sistemi sürekli olarak; demokratik süreç içerisinde ortaya çıkan ve finansman olanağı bulunmayan seçmen talepleri ile sosyal refah devlete kavuşabilmek için yapılan harcamalar nedeniyle dengesizliğe sürüklenmektedir. Bir yandan vergi mükellefi olmayı reddeden vatandaş; diğer yandan da bu doğrultuda talepleri yerine getirmeye azami gayret gösteren siyasi iktidarların populist uygulamaları, kamu açıkları ve dolayısıyla ekonomik kri-

ze neden olmaktadır. İşte bu yapı içerisinde oluşum ve faaliyet zemini bulan kayıt dışı ekonomi Türkiye'de istikrarsızlığa neden olmaktadır.

Salim USLU:

Demokrasinin olmazsa olmaz şartı vergi vermektir

ESK'da vergi reformu konuşuldu

17 ARALIK 1997

12 Aralık 1997 günü Başbakan Mesut Yılmaz başkanlığında başbakan yardımcısı Bülent Ecevit ve ilgili bakanlarla birlikte Sivil Toplum Kuruluşları (Türk-İş, Hak-İş, DİSK, TİSK, TÜSIAD, TOBB) 'nın katıldığı Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısında genel başkanımız Salim Uslu'nun yapmış olduğu konuşma ve değerlendirmelerle ilgili yaptığı basın toplantısının bir özetini sunuyoruz.

Sayın basın mensupları,
Şüphesiz vergi reformunun etkileri, ekonomiyi aşmakta; devlet-birey, toplum-siyaset ilişkisi gibi olguların yeniden tanımlanmasına kadar uzanmaktadır.

Devletin vergi koyma ve koyduğu vergileri adaletli bir şekilde tahsil etme irade ve gücüne sahip olmasını demokratikleşme yolunda atılmış ciddi bir adım olarak değerlendiriyoruz.

Vergi reformunun yanında parasal reformların da birlikte ele alınarak, adaletli bir düzenlemenin kamuoyunda da destek göre-

ceğine inanıyoruz.

Vergi düzenlemeleri, finansal düzenlemeler, istikrar programları ve kalıcı tedbirlerde siyasi iradenin tavrı, sistemi yaşatmada ya da çökertmede favkalade önemlidir.

Çünkü bu kadar iddialı bir program başarıya ulaşmazsa, ortada toplanamayan vergiler, açıkları büyüyen bir bütçe, bu açıklarla beslenen enflasyon, ve daha da önemlisi gün geçtikçe semiren bir kayıtdışılık kalır.

Rantı vergi dışı bırakıp, rantı teşvik edip, üretimi cezalandıran, geliri yanlış ve adaletsiz dağıtan politikalar ve sistemler kamuoyuna güven vermemektedir. Nitekim menkul kıymet borsasının alış ve satıştan doğan

gelirlerinin vergilendirilmesi bir takım çıkar gruplarının etkisiyle bir yıl ertelenmiştir.

Ayrıca, vergisizliğin sonucu olan bütçe açıkları, enflasyon, kamu harcamalarındaki israf, büyük işletmelere uygulanan indirimler ve muafiyetler, kredi teşvik ve ihale sistemine ilişkin duyumlar, bilgiler ve uygulamalar vergi reformu konusunda halkın güvensizliğine neden olmaktadır.

Demokrasi vergi ile finanse edilmiyorsa, milli egemenlik kayıtdışılığın egemenliğine girer. Kara para, tekeller, ve siyaset dışı güçler belirleyici hale gelir.

Demokrasilerde vatandaşa düşen birbirinden ayrılmaz üç görev vardır. Bunlardan birisi oy vermek. İkincisi kanunlara itaat etmek. Üçüncüsünde vergi vermektir.

Bu üç halka yoksa o ülkede demokrasiden söz edemezsiniz.

Kayıt dışı ekonomiden kazanç elde edenlerden borçlanıyor. Bu kayıt dışı ekonomiden kazanç elde edenler, hem devlete borç veriyorlar, sonra verdikleri bu borç paralar ile devleti yönetmek için siyasi partileri finanse ederek siyasi kadroları ele geçirip, devlet yönetimine geliyorlar. Dolayısı ile hakimiyet kayıtsız şart-sız borç vericileridir.

Bu düzenin adı da kayıt dışı ekonomiyle kalkınma modelidir. Bu modelde kontrole yer yoktur. Enflasyon vergisi vardır.

Nedir enflasyon vergisi? Vergi satın alma gücünü azaltıcı bir olgudur. Peki kimin satın alma gücünü azaltır. Günlük kazanıp günlük harcayan alt gelir gurubunun, yani cebinde TL nakit bulunanın satın alma gücünü azaltır.

Öncelikle ekonomiyi hamiline yazılılıktan nama yazılı hale

getirmek gerekir. Bunun için de vergi Reformu yerine, öncelikle mevcut kanunların tatbiki yeterli olacaktır.

Gerçek ve tüzel kişilere verilecek vergi numarası için bu kanun 2 Haziran 1995'ten beri yürürlüktedir. Bu kanunun da tatbiki edilmesi için bir engel olmadığı gibi reform tasarısının kanunlaşmasını beklemeye gerek yoktur.

Toplam vergi gelirleri 1997 yılı Ocak-Eylül döneminde 3.082 trilyon TL'dir. Toplam vergilerin % 58'i dolaylı vergiler; % 42'si ise gelir ve servetten alınan vergilerdir.

Toplam verginin % 31.3'ünü ücretliler; % 9.1'ini kurumlar ödemektedir. Servetten alınan vergi, toplam verginin yalnızca % 1'idir.

1996 Yılında, sermaye ücretliler kadar vergi ödeseydi, bütçe açık vermeyecekti.

İki milyon kamu personeli vardır. Kamu personelinin kesinti yoluyla verdiği vergi gerçekten vergi midir? Yoksa bütçe fasılları arasında transfer midir? Devlet bir cebinden alıp bir cebine koyuyorsa, bunun adını vergi koymak oldukça zordur. Geriye kalanlar sigortalıdır. Yani SSK'ya tabi olanlar. Bu şekilde çalışanlar 4.5 milyon civarındadır. Peki bu sigortalıların aldıkları ücret ile bordrolarında gösterdikleri ücret birbirini doğruluyor mu? Bu konu tartışılmalıdır.

Ücretlilerin kesintili yolla ödedikleri vergi midir? Yoksa işverenin ödediği bir istihdam vergisi midir?

Herkes net gelirine bakmaktadır. Hele böyle bir işsizlik ortamında çalışanın ücretinde bordro pazarlığı yapma imkanı yoktur. Çünkü ücretli kesim örgütsüz hale gelmiştir. Devlet Sendikası'na adeta bir nizam olarak görmüştür. Sendikalaşmayı önlemiştir. Bugün fasonlaştırma ve fason çalışma teşvik edilmektedir.

Kayıt dışı ekonomi bir yandan devletin hakkını gasp etmektedir. Öte yandan, kanunlara itaat eden işverenin, mütebbisin hakkını da gasp etmektedir. Çünkü, vergi verenle vergi vermeyen arasında, kayıtlı çalışan işçiyle, kayıt dışı çalışan işçi arasında da bir haksız rekabet oluşmaktadır.

Bunun yanında belgesiz alışveriş rekabetin korunması hakkındaki kanun ile tüketici haklarının korunması hakkındaki kanunları da işlemez hale getirmektedir. Böylece kayıt dışı ekonomi ile işçi, işveren ve tüketici zarar görmektedir.

Çözüm önerileri:

- 1- Herkesi ve her kesimi vergi mükellefi yapmalıyız.
- 2- Herkesin her türlü masrafını vergi matrahından indirme hakkı vermeliyiz.
- 3- Ekonomiyi hamiline yazılılıktan nama yazılı hale getirmeliyiz.

4- Vergi oranlarını aşağıya çekmeliyiz.

5- Enflasyon muhasebesine geçilmeli ve tüm kesimlere yaygınlaştırılmalıdır.

6-Kasıtlı ve planlı vergi kaçırımları mali suçlu saymak yerine, gasp suçu ile yargılamalı; sadece ekonomik hayatı değil şahsi hakları da, örneğin seçme ve seçilme haklarını da sınırlandırılmalıdır.

7-Politikamızı daha az vergi, daha az bürokrasi, anlayışında belirlemeliyiz.

En önemli görev, Türkiye'de insanlara iş bulmaktır.

İkincisi de gelir dağılımındaki adaleti sağlamaktır. Bunun için de, istikrarlı bir ekonomi, istikrarlı bir hükümet, müstakar bir para birimi ve denk bütçe gereklidir.

Sonuç:

1- Özel sektör ve Kamu işverenleri ücretleri banka hesaplarına yatırmalıdır. Böylelikle para ve mal hareketi birlikte kontrol altına alınabilir.

2- Fatura sınırları yükseltilmemelidir.

3- İşletme defteri tutma sınırları yükseltilmemelidir.

4- Bilanço esasına göre defter tutma yaygınlaştırılmalıdır.

5- Vadeli çeke karşılık, vadeli fatura sistemi getirilmelidir.

6- Bileşik faizden vazgeçilmelidir. Bileşik faiz ile halk ve tüketici yanıltılmaktadır. Basit faiz ile halk başlangıçta ne kadar ödeyeceğini bilmelidir.

7- Borsa vergilendirilmelidir.

8- Konut Yapı Kooperatifleri 2982 Sayılı Kanuna göre her türlü vergi, resim ve harçtan istisna tutulmuştur. (150 m²'ye kadar)

Getirilen düzenleme ile bu istisnalar kaldırılıyor. Dolayısı ile dar gelirlinin konut sahibi olması engelleniyor, pahalılandırılıyor. Sosyal devlet anlayışı ve Anayasadaki herkesin konut sahibi edindirilmesi ilkesi işlemez hale getiriliyor.

9- Vakıflarda vergilendirmeden önce demokratikleşme tartışılmalıdır.

Türk Vakıfları "Kapalı Vakıf" olmaktan kurtarılmalı, halkın demokratik denetimine açılmalıdır.

10- Vergi İdaresi yeniden yapılandırılmalıdır.

11- Anti enflasyonist bir gelir politikası uygulanacağı söyleniyor. Ancak bunun yanında her gün çok küpürlü para basılıyor. (Günde 2.5 trilyon TL)

12- Ücretlilerin tamamı beyanname sistemine alınmalı ve her türlü masrafı vergiden düşürülmelidir.

13- Vergiyi doğuran olay belgeye dayandırılmadıkça, basitlik ve açıklık ilkesi havada kalacaktır.

14- Kayıt dışı ticaret yapana ve vergi kaçırana hapis cezası uygulanmalı ve teşhir edilmelidir.

15- Yeni aflar çıkarılmamalıdır. Devlet geçtiğimiz aylarda ÖRTÜLÜ BİR VERGİ AFFI çıkararak, vergi borçlularına 10 ay faizsiz ödeme getirmiştir.

16- Emlak vergisindeki düzenlemeler için Türkiye'de alt yapı yeterli değildir. Çünkü belediyelerin tahsilde icra yetkisi yoktur. Bu konuda öncelikle yerel yönetim reformu yapılmalıdır.

17- Ücretlilerin vergi iadesi aylık hale gelmelidir. Böylelikle otokontrol sağlanabilir. Her türlü masraf gider gösterilmelidir.

18- Yüksek oranlı KDV kayıt dışılığı teşvik etmektedir. Bu dar gelirli için bir yükür. İndirim yetersizdir. Ödediğimiz KDV Ücretlideki Gelir Vergisi stopajından mahsup edilmelidir. Ücretliye çifte vergilendirme söz konusudur. Oysa işverende mahsup sistemi vardır.

Sayın basın mensupları,

Kanımca geline nokta bir reform değil, yalnızca bir revizyondur. Vergi verilmez, alınır. Reform denince sadece yeni yasa yapmayı anlamamalıyız.

37 milyon seçmenin bulunduğu bir ülkede 7.5 milyon vergi mükellefinin bulunması önemli bir çelişkidir. Bugün gelir vergisi ÜCRETLİ VERGİSİ halini almıştır. Bu görüntü, idari ve siyasi yünden utanç vericidir.

Demokrasinin Finansmanı Borçlanma Değil Vergidir.

Gelinen Nokta :

Toplumsal Yozlaşma = Ekonomik Kalkınma

Bireysel Yozlaşma = Bireysel Kalkınmadır.

Biz alt gelir grubu olarak TASA'da ortağız, KIVANÇ'ta ortak değiliz.

Salim USLU:**Türkiye Üçüncü Bin Yıl'a haketmediği ayıplarla giriyor
1997 değerlendirmesi ve 1998'den beklentiler**

31 ARALIK 1997

Hak-İş Konfederasyonu, 1997 yılının değerlendirmesini ve 1998'den beklentileri içeren geniş kapsamlı bir rapor hazırladı. Siyasetten kültüre, insan haklarından çevreye, ekonomiden çalışma hayatına kadar oldukça geniş bir alanda konfederasyonumuzun görüş, yorum ve çözüm önerilerini içeren rapor, 31 Aralık 1997 tarihinde Genel Başkanımız Salim Uslu'nun yaptığı bir basın toplantısıyla kamuoyuna açıklandı. Raporu özetleyerek sunuyoruz:

Siyasete "BALANS AYARI" gölgesi düştü

Türkiye, 1997'ye, yapay rejim tartışmalarıyla girdi. Seçimlerle gelmiş ve parlamento içinden seçilmiş tamamen yasal bir hükümet, belirli odakların yarattıkları hayali tehditlerle antidemokratik bir şekilde iktidardan uzaklaştırıldı.

Oysa dilerdik ki, 54. Hükümet, icraatlarıyla değerlendirilsin ve parlamento içinde sorun çözülerek herşey milli iradeye uygun bir şekilde cereyan etsin.

Ancak bir bardak suda kopartılan fırtınalar, sorumlu muhalefet ve iktidar anlayışına uygun düşmeyen açıklamalar ve kimi kurum ve oluşumların siyasete antidemokratik müdahaleleri, ölçsüz ve tartışız beyanlar, ülkemiz siyasetini tam bir kaos ortamına sürüklemiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin de bu süreçte yer alması Türkiye'yi tam bir darbe ortamına soktu. "Örtülü", "Yumuşak", ya da "Post-modern" olarak nitelendirilebilecek bu darbeye demokrasi yine rayından çıkma tehlikesi yaşadı.

Yılın ortasında işbaşına gelen hükümet ise, geleceğe bakmak, Türkiye'de istikrarı sağlamak için biran önce seçime gitmek, ülkede huzur ve güveni yeniden tesis etmek yerine, selefini bir tehdit unsuru gibi sürekli gündemde tutarak bildik politika üslubunu sürdürmeyi yeğledi.

Tüm ülkenin seçim beklediği bir ortamda, tartışmalı bir usulle iktidara gelen Hükümetin, gerek kendi iç tartışmalarını gerekse Türkiye'nin içinde bulunduğu kaos ortamını sağlıklı bir şekilde değerlendirerek erken seçim için gerekli hazırlıkları bir an önce başlatması 1998'den siyaset adına en önemli beklentimizdir.

**Demokratikleşme
ve insan hakları**

1997 yılında Türkiye'de sun'i ayrıştırma yöntemleriyle toplumsal karşıtlıklar daha da belirginleştirilmek istenmiştir.

Zaman zaman uygulamaya konmak istenen Alevi-Sünni, Kürt-Türk gibi bölücülük planları, 1997 yılında Laik-Şeriatçı ya da Kemalist-Gerici gibi yapay kamplaşmalarla sürdürülmeye çalışılmıştır.

Halkın prim vermediği bu ayrışma, yönetenler-elitistler tarafından abartılarak, temel hak ve özgürlüklerin bir kez daha daraltılmasına gerekçe yapılmak istenmiştir.

Sincan'da başlayan "balans ayarı", yıl boyunca siyaset dışı olması gereken kurumlar tarafından üretilen kararlarla ve brifinglerle devam etmiştir.

28 Şubat'la başlayan süreçte, kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik hayata ait birçok alanda dayatmalar ve kısıtlamalara gidilmiştir.

21. Yüzyıl'a girerken Türkiye hala fikir ifadesinin önüne set çekmenin metodlarını aramaya devam ediyor.

Türkiye Üçüncü Bin Yıl'a haketmediği ayıplarla giriyor demektir.

Susurluk'ta sonuç yok

Türkiye, 1997 gündemine rejim tartışmaları ve Susurluk gibi iki önemli konuyu taşımıştır.

Susurluk konusunda Türkiye 1997'de, toplumun bilgilendirilmesi dışında bir arpa boyu bile yol alamadığı gibi hala skandalla bağlantılı cinayetler zinciri devam etmektedir. Bu kazayla ortaya çıkan kirli ilişkilerin ve her türlü çeteleşmelerin çözüleceğine dair

ümitlerimizi artık yitirmek üzereyiz.

Susurluk'un hala sorumlularının bulunup cezalandırılmamış olması ya da boyutlarının birkaç kişiye indirgenmiş olması, veya konunun üstünün örtülmek istenmesi toplum-siyaset, birey-devlet ilişkilerindeki kopukluğun ve derinliğin açık bir şekilde görülmesine fırsat vermiştir.

Susurluk'tan arta kalan yalnızca topluma akan bilgi ve toplumun duyduğu kaygıdır. Halkımızın temiz toplum ve temiz siyaset özlemi, yine derin dondurucuya konmuştur.

Eğitim, sağlık ve çevre sorunlarında aşama kaydedilmedi

Ülkede her alanda hakim olan kaos ortamı, eğitim, sağlık, çevre, göç, enerji ve konut gibi acil çözüm bekleyen sorunlarda da ilerleme kaydedilmemesine, bu sorunların katmerleşmesine yol açtı. Reform olarak sunulan 8 yıllık kesintisiz eğitim düzenlemesinde, toplumun hiçbir kesiminin görüş ve tepkisine kulak asılmadığı gibi, teknik bir konudan çok ideolojik tercihlere kilitlenilmiştir.

Sağlık sorununda Türkiye 1996'dan daha ileriye gidememiştir. Başta SSK hastaneleri olmak üzere birçok hastanenin hali içler

acıdır. Özel hastanelerin yaygınlaşmasıyla sağlık hizmetlerinde de fırsat eşitsizliği su yüzüne çıkmıştır.

Türkiye 1997 yılında da binlerce metre küp toprağını sele kaptırmış, yağın yağmurlar, metropollerdeki altyapı yetersizliklerini ve erozyonun boyutlarını gün yüzüne çıkarmıştır.

Orman yangınlarında yine yeşil dokumuzu kaybederken, sanayi atıklarının önlenmesi konusunda ciddi atılımlarımız olmadı.

Terör bitiyor mu, Karadeniz'e mi taşınıyor?

Özellikle Doğu ve Güneydoğu'dan daha seyrek aldığımız çatışma haberleri, terörün ivmesini yitirdiğinin bir göstergesidir. Ancak terörün Karadeniz ve Orta Anadolu'ya sıçramaya başladığına ilişkin haberler de hepimizi tedirgin etmektedir.

Bütün dileğimiz, Doğu ve Güneydoğu'da terörün bütün izlerinin silinmesi ve yaraların sarılmasıdır. Olağanüstü halin bitmesi, koruculuğun sona erdirilmesi, bölgede olağan duruma geçilerek demokratik hak ve özgürlüklerin yeşertilmesi, biraz da bölgeye yapılacak yatırımlara bağlıdır.

Bu arada yıl boyunca eksilmeyen, aksine artan Trafik terörüne karşı hala ciddi bir önlemin alınamamış olması düşündürücüdür.

Demokratik unsurların zor sınavı

1997, demokrasinin var olması ve yaşaması için vazgeçilmez unsurlarından medya ve sivil toplumun kötü sınav verdiği bir yıl olmuştur.

Medyamız, yıl boyunca hem kendi iç sorunlarıyla, hem de bizzat kendisinin açtığı sorunlar ve oluşturduğu yapay gündemlerle tartışma konusu oldu.

Medyada tekelleşme, dağıtım sorunu, RTÜK'ün işlerliği, usulsüz krediler, hükümetlere kayıtsız şartsız karşı ya da taraftar olma, özel hayatın mahremiyetine müdahale, toplumsal hayata karşı kayıtsızlık, dil ve kültür yozlaşmasına katkı gibi sorunların yanı sıra; özgür bir yayın ortamı, basın-yayın çalışanlarının sendika ve sosyal güvenlik hakları, polisin medyaya tutumu gibi boyutlarıyla medya, tartışmaların odağı oldu.

Bir başka demokratik unsur olan sivil toplum örgütlerinin, tabanlarının taleplerini hiçe sayarak hükümet yıkmaya ve kurmaya gibi bir taşeron görevi üstlenmeleri, sivil toplum literatüründe ve gelenğinde yeri olmayan "sivil darbe" makyajıyla demokrasiyi rafa kaldırmaları şaşırtıcı bir gelişme olmuştur.

Türkiye'nin bir dış politikası var mı?

Yıl boyunca dış politikada yaşanan başarısızlıklar, Türkiye'nin dış politikasını bir kez daha sorgulanır duruma getirdi.

Refahiyol döneminde iç baskılarla zedelenen uluslararası ilişkilerimiz, 55. Hükümet döneminde Avrupa Birliği'yle kopma noktasına gelen bir süreç sürüklenmiştir.

Ülkemiz için merkezinde Türkiye'nin olduğu Balkanlar, Avrupa, Karadeniz, Akdeniz, Orta Doğu, Kafkaslar, Orta Asya, İslam Kalkınma Örgütü halkalarının oluşturduğu bir yörüngeler coğrafyası vardır. Dolayısıyla Türkiye'nin içine kapanması, asla düşünemeyeceğimiz bir alternatiftir.

Kaldı ki soğuk savaştan sonra tek merkezli bir dünya projesi, dünya barışını kuramamış ve sıcak çatışma eğilimleri ve kriz noktaları çoğalmıştır. Türkiye tek merkezli dünya yerine çok merkezli bölgesel işbirliği içinde olmalıdır.

Ekonomi ve çalışma hayatı

Türkiye'ye giren yabancı sermaye dibe vurdu

1990 yılında Türkiye'ye giren yabancı sermaye stoğu 1 milyar dolar idi. 1994 yılında bu rakam 830 milyon dolara geriledi. 1997 yılında ise ekonomik ve siyasal istikrarsızlık nedeniyle Türkiye'ye giren yabancı sermaye miktarı kriz yılı olan 1994 yılının bile gerisine düşerek, 460 milyon dolara geriledi.

Ülkemizin son dönemlerde yaşadığı siyasi belirsizlik, yabancı yatırımcıları olumsuz olarak etkilemiştir.

Türkiye'yi inatla ideolojik tartışmalarda tutmanın bedelinin yatırımsızlık, üretimsizlik ve işsizlik olduğu gerçeği bu rakamlarla net bir şekilde ortaya konmuştur.

Özelleştirmeler ne için, kimin için yapıldı?

Özelleştirmenin başladığı 1986'dan bu yana geline nokta:

- Üretim artmamış, aksine gerilemiştir.
- İstihdam artmamış işten çıkarmalar da yükselmiştir.
- Sermaye tabana yayılmamıştır.
- Enerji, çimento, süt ve et gibi sektörlerde piyasa birkaç çıkar grubunun eline teslim edilmiştir. Siyasi irade, çok yeterli olmayan az sayıdaki anti tekel yasalarını hayata geçirmekte kararlılık göstermemiştir.
- Sektörlerde rekabet artmamıştır.
- Gerçekleşen özelleştirmelerin çoğu şaibeli ve halen yargıdadır.
- İş ve gelir güvencesi gözardı edilmiştir.
- Geline nokta 3.5 milyar dolar özelleştirme geliri 3.9 milyar dolar da özelleştirme gideri vardır. Özelleştirmeden kar edilmemiş, 400 milyon dolar zarar edilmiştir. Bu rakam bugünkü kur ile 82 trilyon TL.-dir.
- Doğu ve Güneydoğu'ya yatırım gitmemiştir.
- Hukuki, ekonomik ve sosyal alt yapı sağlanamamıştır.
- En önemlisi, enerji sektöründe santraller medya patronlarına peşkeş çekilerek iç borçlanma gibi kaynak ve rant aktarma şeklinde paylaştırılmıştır.

Zorunlu tasarruf ve toplu konut fonları gaspedilmek istenmektedir

- Anayasamıza göre özel mülkiyet olan zorunlu tasarrufun gaspedilme girişimleri devlet ile yurttaş arasında güven bunalımı yaratmaktadır.
- Siyasi iktidarların, kendilerine yakın bazı holdinglere ait finans kurumlarından aldığı borç parayı ortalama yüzde 141 faizle nemalandırırken, çalışanların biriken 1 katrilyonluk fonlarının enflasyonun çok altında nemalandırılması borçlanma politikalarının rantıye kesimince belirlendiğini göstermektedir.
- 1997 yılında siyasi iktidarlar, çözüm üretilmesi yönünde ilgili sosyal tarafların görüşüne itibar etmemiştir.

Milli geliri rantıye paylaşıyor

- Bugün toplumun yüzde 20'lik birinci dilim zengin azınlığı, ulusal gelirin yüzde 55'ini almaktadır.
- Buna karşılık toplumun yüzde 80'lik, ücretli, dargelirli, çiftçi,

emekli, esnaf, işsiz ve yoksul kesimi milli gelirin yüzde 45'ini almaktadır.

- Ücretlilerin toplam vergi geliri içindeki payları yüzde 51.4 olmasına karşılık, GSMH içindeki payları yalnızca yüzde 24.2 dir.

- Gelir adaletsizliği toplumda huzursuzluğa ve yeni rejim arayışlarına yol açmaktadır.

Bütçe gelirleri rantıyeye aktarılmak isteniyor

- 1997 yılında ücretlerin bütçe harcamaları içinden aldığı pay yüzde 37 iken, 1998 yılında bu oran yüzde 14 azalarak yüzde 23 olarak öngörülmüştür.

- Yatırımlar için bütçeden ayrılan pay ise 1998 yılı için yalnızca yüzde 7'dir.

- İç borç faiz ödemelerinin 1998 bütçesi içindeki payı yüzde 40'tır. Bir başka ifadeyle devlet, toplanan her 100 TL.-lik verginin 40 lirasını rantıye sahiplerine aktaracaktır.

- Hazine yalnızca 55. Hükümet döneminde yaklaşık 4 Katrilyon TL. borçlanmıştır.

- Hazine 1998 yılına yüklü bir borç devretti. Görünen o ki, 1998 yılı finansmanı da iç borçlanmaya dayandırılacak. Nitekim 55. Hükümet 1998 yılının ilk 3 ayında 2.7 katrilyon liralık borçlanacağını bugünden ilan etmiştir.

- Mevcut hükümet, 521 trilyon TL ile devraldığı bütçe açığını, Ekim sonunda 1.2 katrilyon TL.ye, yıl sonu itibarıyla de yaklaşık 1.7 katrilyon TL.ye çıkarmıştır.

- 1997 yılında denk bütçe hedeflenmesine karşılık, bütçenin 2.6 katrilyon lira açık verdiği göz önüne alınırsa 1998 yılında hedeflenen 4 katrilyon liralık bütçe açığının çok daha fazla gerçekleşeceği aşikardır. 1998 bütçesi 4 katrilyon liralık bir açıkla kabul edilmiş olup, rant bütçesi olmaya adaydır.

Enflasyon tırmanıyor, ücretler geriliyor

- Mevcut Hükümet 1998 yılı enflasyon hedefini yüzde 50 ola-

rak açıkladı. Ancak ortalama % 115 faizle, borçlanmayı sürdürmektedir.

- Menfaat gruplarına reel olarak % 65 oranında net gelirle kaynak transferine devam edilmek istenmektedir.

- Tüketici Fiyatları, 1997'nin ilk 6 ayında yüzde 35.5 olarak gerçekleşmesine rağmen, 55. Hükümetin işbaşına gelmesinden itibaren ikinci 6 ayda yüzde 48.2 düzeyine yükselmiş olup, toplamda yüzde 100'leri geçmesi beklenmektedir.

- 1 Ağustos 1997'de 22.943.000 TL. olarak belirlenen Asgari Ücret bugün reel olarak 13. 765.000 TL.ye gerilemiştir.Bu %40'lık bir reel gerilemedir.

- 4.5 milyon işçinin ve 2 milyon memurun asgari ücretle bile çalıştığını var sayarsak toplam 6.5 milyon çalışan devlete yılda 143 trilyon TL ek enflasyon vergisi ödemektedir. Bu vergi türü de iç borçlanma yoluyla rantiyeye faiz olarak aktarılmaktadır.

Satın alma gücü

düşüyor, yoksulluk artıyor

- Ocak 1997'de 15 bin lira olan 250 gramlık ekmek, Aralık 1997'de yüzde 133.3 artışla 35 bin liraya ulaşmıştır.

- Ocak 1997'de 400 bin lira olan 1 kg kıyma, Aralık 1997'de yüzde 132.5 artışla 930 bin liraya ulaşmıştır.

- Ocak 1997'de 94 bin 900 lira olan 1 kg. salça, Aralık 1997'de yüzde 205.6 oranında artışla 290 bin liraya ulaşmıştır.

- Ocak 1997'de 350 bin lira olan 1 kg çay, Aralık 1997'de yüzde 157.1 artışla 900 bin liraya ulaşmıştır.

- Ocak 1997'de 18 bin 500 lira olan 1 paket tuz, Aralık 1997'de yüzde 256.8 artışla 66 bin liraya ulaşmıştır.

- Ocak 1997'de 94 bin lira olan 1 kg kuru fasulye, Aralık 1997'de yüzde 203.2 artışla 285 bin liraya ulaşmıştır.

Bunun yanında:

- Aralık 1996 tarihinde 24 milyon 500 bin lira olan 4 kişilik bir ailenin mutfak harcamaları Aralık

1997 tarihinde 2 katına ulaşarak 48 milyon TL. olmuştur.

- Türkiye'de yaşayan 4 kişilik bir ailenin geçim ücreti, yani yoksulluk sınırı yaklaşık 125 milyon TL.ye ulaşmıştır.

- Siyasi iktidarlar uyguladıkları ekonomi politikalarındaki göstergeleri ne kadar başarılı ilan ederlerse etsinler reel hayat bunu yalanlamaktadır.

İç boşaltılmış vergi reformu

- Rantı vergi dışı bırakıp, rantı teşvik edip, üretimi cezalandıran, geliri yanlış ve adaletsiz dağıtan politikalar ve sistemler kamu oyuna güven vermemektedir.

- Toplam verginin yüzde 31.3'ünü ücretliler, yüzde 9.1'ini kurumlar ödemektedir.

- Servetten alınan vergi toplam verginin yalnızca yüzde 1'idir.

- Kayıt dışı ekonomi vergi verenle vergi vermeyen arasında, kayıtlı çalışan işçiyle kayıt dışı çalışan işçi arasında bir haksız rekabet oluşturmakta, böylece işçi-işveren ve tüketici zarar görmektedir.

- Rant gelirinde Vergi yükü : % 5.7 iken Asgari Ücret peşin olarak ayda % 25 vergilendirilmektedir. 1998 bütçesi ile öngörülen 6 katrilyonluk repo faizi, yalnızca yüzde 5.7 oranında vergilendirilecektir.

- Borsa dahil her türlü kazanç vergilendirilmeli ve borsa kazançlarının hangi alanlarda kullanıldığı takip edilmelidir.

- Geline nokta, bir reform değil, yalnızca bir revizyondur.

İşgücü piyasası informal sektöre kaymaktadır

- Bugün Türkiye'de 8-15 yaş arası 4 milyon çocuk çalışmaktadır. DİE verilerine göre, kentlerde işsizlik ve eksik istihdam oranı yüzde 14.6'dır. Bu oran bile gerçeği yansıtmaktan çok uzaktır. Bugün Türkiye'de 10 milyon kişinin yoksulluk sınırı altında yaşadığı ifade edilmektedir. Tesbitlerimize göre, işsizlik oranı yüzde 20'lerin çok üzerindedir.

- Kamu ve özel sektörde de yaşanan taşeron uygulamasının sonucu olan çocuk çalıştırma, kadın çalıştırma ve esnek çalışma biçimleri haksız rekabete yol açmakta ve sendikalaşmayı engellemektedir.

Çalışma hayatının çağdaş kurumları oluşturulamadı

1997 yılında: İşsizlik sigortası, İş ve gelir güvencesi, genel sağlık sigortası, sosyal yardım müesseseleri ve kamu çalışanlarına grevli toplu sözleşmeli hak verilmesi hususlarında hiçbir ciddi adım atılmadı.

- Örgütlenmenin önündeki yasal engeller kaldırılmadı.

Emeklilik yaşının yükseltilmesiyle SSK'nın finansman açığının düşürülemediği görüldü

- 1997 yılında 54. Hükümet döneminde hazırlanan ve üzerinde uzlaşmaya varılan SSK Yasa Tasarısı Değişiklikleri 55. Hükümet döneminde de aynen kabul edildi.

- 4792 Sayılı SSK Teşkilat Yasası ne yazık ki hala ele alınmadı.

Gümrük Birliği

- Gümrük Birliği süreci aleyhimize işledi. Dış ticaretimiz 1997 yılında 20 milyar dolar açık verdi.

- Toplam dış ticaretimizin yüzde 50'sini AB ülkeleri ile ger-

çekleştirildiğimiz gözönünde bulundurulursa, 1997 yılında GB Anlaşmasından dolayı dış ticaretteki kaybımız 10 milyar dolar olmuştur.

1997'de HAK-İŞ

Hak-İş Konfederasyonu, 1997 yılı boyunca da 21. Yüzyıl sendikacılığına ve sivil toplum olgusuna göre kendisini hazırlama gayreti içinde oldu. Özelde çalışma hayatı olmak üzere, bir sivil toplum örgütünün sorumluluklarının da bilincinde olarak Türkiye'nin sorunlarına da çözüm üretme, sorgulama, eleştirme, tavsiye ve uyarılarda bulunma görevini yoğun şekilde yerine getirmeye çalıştı.

Hak-İş 1997 yılında dikey örgütlenmeye önem vererek üye sayısı en çok artan işçi konfederasyonu oldu.

Siyasi kaos sürerken, Hak-İş demokrasiye bir kez daha vurgu yaparak yıl boyunca tüm anti demokratik müdahalelerin karşısında olduğunu üzerine basa basa vurguladı. Yapılan toplantılarda, eylemlerde, eğitim seminerlerinde bir yandan Türkiye'nin sorunları dile getirilirken, bir yandan da hem akademik, hem siyasi açılardan bu sorunlara çözüm yolları önerildi.

Hak-İş ve bağlı sendikaların örgütlenme yanında eğitim çalışmaları da 1997 yılında yoğun şekilde devam etti.

1997 yılında iktidarda olan her iki hükümete karşı da eşit mesafede kalan ve gerektiğinde eleştiren, doğru bulunduğu politikalarda da destek veren Hak-İş, yayınladığı mesajlarla, yaptığı eylemlerle, panel ve sempozyumlarla, basın açıklamaları ve radyo-TV programlarıyla, iktidarlara sürekli takibe aldı.

Çalışma hayatının sıcak sorunları da sık sık sorgulandı. Sosyal güvenlik, işçi sağlığı ve iş güvenliği, medya ve çalışma dünyası, bütçe tasarısı, insan hakları ve demokratikleşme gibi konularda yapılan panel ve seminerlerde sorun ve çözüm önerileri masaya yatırıldı.

Hak-İş'in, Türkiye'deki örgütler arasında seçkin bir yere sahip olmasında etkin olan yayınlar yıl boyunca da devam etti.

Dış ilişkilerde 1997 Hak-İş için bir atılım yılı oldu. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Örgütü (ICFTU) ve Uluslararası Endüstriyel İlişkiler Derneği (IIRA)'ya üye oldu.

Yıl boyunca yine Hak-İş tarafından en çok vurgulanan konulardan biri de işbirliği idi. Siyasi ve ekonomik krizlerin doruk noktasına ulaştığı, enflasyonun yükselişe geçtiği, çalışma hayatının sorunlarının ağırlaştığı dönemlerde Hak-İş diğer işçi ve işveren konfederasyonlarına çağrı yaparak, ortak bir eylem politikasının çizilmesi için girişimlerde bulunmayı teklif etti.

Sonuç ve 1998'den beklentiler

1997 yılında sivil toplum örgütleri özellikle Hak-İş dışındaki sivil toplum örgütleri demokrasi açısından evrensel demokrasi normlarına uygun davranışlar söylemler ve eylemler gerçekleştirmek yerine önce "Padişahımız çok yaşa" mantığıyla konjonktüre çok uygun davranışlar sergilemişler ve arkasından da iktidara getirdikleri padişahın ya da ikinci Mahmud'un kellesini isteyen yeniçeriler gibi kendi eylemlerinin sonucuna karşı çıkmışlardır.

1997 için kayıp bir yıl diyebiliriz. Gereken yapısal reformları gerçekleştirmek yerine postmodern darbeyi konuşarak ve darbe sürecinin etkilerini yaşayarak 1997'yi kaybettik.

1998 yılında Türkiye'de siyasetteki kilitlenmenin açılması ve parlamentonun tıkanan siyasi sisteme çözüm üreten, halkın beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap veren bir kurum olması gerekti-

ğini düşünüyoruz.

1998 yılında yapılacak bir erken genel seçimle halkın daha etkin, verimli ve saygın bir parlamentoyu işbaşına getirerek, birikmiş sorunlarının çözümü yönünde siyasilere ve siyaset dışı güçlere önemli bir mesaj vereceğine inanıyoruz.

Türkiye'nin belirsiz bir rotada sürüklenmesine gönlümüz razı olmamaktadır.

Türkiye'nin sorunları ağırdır, ancak çözümsüz değildir; çözümler de imkansız değildir. Sorunların çözümünde siyaset üstü yaklaşımlar göstermek gereği vardır

Sitemler, atışmalar, taşlama-

lar, tehditler, hırs ve hınç dolu yaklaşımlar yerine uzlaşma, hoşgörü ve diyalog hakim kılınmalıdır.

Dünya, Mars'a gönderilen uzay aracını, sözlü komutla çalışan avuçiçi büyüklüğündeki bilgisayara, insana benzeyen robotları, koordinatları değerlendirerek yön bulan araçları, genetik kopyalamayı tartışırken ve geliştirmeye çalışırken; Türkiye'nin kısır ideolojik çatışmalarla boğuşan bir ülke olmasına seyirci kalamayız.

Kimlik ve kavramların çatıştırılması yerine, performans ve liyakatların kazandırılması öncelikli hedef olmalıdır.

İdeoloji yerine akıl;

Paradigma yerine hukuku koyabilirsek ortak özlemlerimize, geleceğimize, heyecanlarımıza uygun, "Yarınki Türkiye"ye ulaşmak daha kolay olacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 26.11.1997 tarihinde Müsteşar Ahmet Sağar'ın başkanlığında TİSK, HAK-İŞ, TÜRK-İŞ VE DİSK olarak sosyal tarafların temsilcileri ile Bakanlık üst düzey bürokratlarıyla birlikte bir Çalışma Hayatında Diyalog ve İşbirliği toplantısı yaptı.

Toplantıda, temsilciler, işbirliğine ilişkin ve Çalışma hayatında öncelikleri, gördükleri sorunları dile getirtiler. HAK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin de Çalışma Hayatında Diyalog ve İşbirliği Kavramının önemine işaret ederek Çalışma hayatını oluşturma devlet, işçi ve işveren kuruluşları arasında bugüne kadar işbirliği ve diyalog girişimlerini özetledi ve bu diyalog ve işbirliği çerçevesinde birinci öncelik olan kurumsallaşmadan başlamak üzere acilen tartışılması ve değerlendirilmesi gereken konuları sıraladı. Bu sorunlar, ESK'nın yeniden yapılandı-

ÇALIŞMA VE SOSYAL

GÜVENLİK BAKANLIĞI

Diyalog ve

İşbirliği Toplantısı

26.11.1997

rılıp işlevsel hale gelmesinden işsizlik sigortasına, AB sosyal modelinden istikrar paketine, sigorta ve sendikalı olma hakkından başkanlık denetimlerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsıyordu.

Engin ayrıca konuyu detaylı olarak inceleyen bir raporu hem ÇSGB yetkililerine ve hem de işçi ve işveren kuruluşlarına sunmuştur.

Yusuf ENGİN

HAK-İŞ Konfederasyonu

Genel Eğitim Sekreteri

26 Kasım 1997 - ÇSGB

ÇSGB, İŞÇİ-İŞVEREN DİYALOG ve İŞBİRLİĞİ TOPLANTISI

DİYALOG GEREKSİNİMİ

Bilindiği gibi Devlet ve işçi-işveren kesimleri arasında kurulacak bir diyalogun, herşeyden önce, çok sağlam temellere oturtulması ve kurumsallaştırılması ihtiyacı vardır.

Türkiye'de bugüne kadar böyle bir diyalogun geliştirilemediği herkesin malumudur. Hatta diyalog ortamının dahi oluşturulamadığını söylemek abartı olmaz. Ancak 1990'lardan itibaren bu yönde olumlu girişimlerin başlatıldığına memnuniyetle şahit oluyoruz.

a) İşçi-İşveren arası diyalog süreci

tinden farklı olmamıştır.

GİRİŞİMLERİN ANLAMI

Bu girişimlerin şu açıdan önemi büyüktür. Bu girişim ve oluşumlar, işçi ve işveren kesimleri arasında diyalog ve işbirliğine altyapı oluşturmaktadır. Bu sürecin böyle işlenmesi, her ne kadar somut bir kurumsal işbirliği oluşturamadıysa da işbirliği ortamı, kültür ve altyapısını oluşturmada anlam ifade etmektedir.

Artık taraflar kurumsal olarak olmazsa da değişik konular etrafında biraraya gelebilmektedirler.

- 1 Mayıs kutlamaları,
- Cezaevi olaylarının sona ermesi
- Gazileri ziyaret
- Zorunlu Tasarruf
- Siyasi istikrarsızlık ve gerilimin sona ermesi
- SSK ve sosyal Güvenliğin çözümü

c) Ekonomik ve Sosyal Konsey Oluşumu

Diğer taraftan ESK girişimleri yaşanmaktadır.

ESK, bir hükümet-İşçi-İşveren konseyin ötesinde toplumun ilgili kesimlerinin çok azını içermektedir.

Yani ESK teknik anlamda bir yere oturmamaktadır.

Dolayısıyla ESK bu haliyle bir DENEME olup UCUBE bir yapıdadır.

Görüldüğü kadarıyla devlet, ESK'ya bir anlam yüklemek iste-

Bu trende, son olarak TİSK'in öncülüğünde çok kısa sürede önce yeni bir ivme kazandırılmış ve 14 Temmuz 1996 tarihinde Antalya'da en üst düzeyde bir zirvenin gerçekleştirilmesi başarılmıştır.

Bu süreçteki inişli çıkışlı gelişmeler göstermiştir ki, devamı ve başarısı için sözkonusu diyalog, mutlaka kurumsallaştırılmalı ve belli çalışma prensiplerine bağlanmalıdır. Bu yöndeki ihtiyaç ve beklenti, işçi ve işveren temsilcilerinin hemen hepsi tarafından dile getirilmektedir. Bu istek en son olarak 22 Temmuz 1996 tarihinde İstanbul Sabancı Center'da yapılan TİSK Müteşebbisler Konseyi ve İşçi Konfederasyonları toplantısında teyit edilmiştir.

Kaldı ki, TİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK olarak bizler, 17 Mayıs 1996 tarihinde gerçekleştirdiğimiz zirvede bu yönde önemli bir adım atmış ve bir de karar almış bulunuyoruz. Görünen odur ki, sözkonusu zirvede alınan bu kararın hayat bulamayıp askıda kalmasının ciddi bir nedeni, diyalogun kurumsal bir baskısı olmamasıdır. Bu gelişmeler bizi bazı ülkelerde olduğu gibi devlet, işçi ve işveren kesimini içine alan dar anlamda "bir çeşit İş Konseyi" oluşturmaya zorlamaktadır.

Oluşturulacak sözkonusu diyalog sürecinde alınacak kararlar, bağlayıcı niteliğinin ötesinde, gönüllülük temelinde, işçi ve işveren diyalog ve işbirliği ilişkileri ile hükümet politikaları üzerinde belli bir bilgilendirmeye ve yönlendiriciliğe sahip olacaktır.

Ülkemizin önünde duran temel sorunların varlığı bu diyalogun öncelikleri olacaktır. Sözkonusu diyalog çerçevesinde Türkiye'nin kalkınması ve demokratikleşmesine engel olan urlanmış problemlerin birlikte ele alınıp yine birlikte çözüm yolları aranmalıdır.

b) 1997 yılı Genel Sekreterler Toplantıları

Bu süreçte işçi-işveren diyalogunda yeni bir boyut yaşanmıştır. 1997 yılının hemen başından itibaren işçi ve emur konfederasyonlarının Genel Sekreterleri biraraya gelerek işbirliği ve diyalog hususunda yeni adımlar atmaya çalışmışlardır.

Bu girişimi, kurumsallaştırma yönünde de değerlendirmişler hatta girişimin dönüşümlü başkanlıkla yürütülmesine karar vermişlerdir.

Ancak bu girişimin sonucu da, diğer girişimlerin akıbe-

memektedir.

Bu haliyle ESK, işlevsel değildir.

- 25 Kasım da toplanması gereken ESK toplanmamaktadır.

- Önemli konular önce ESK tartışılmak istenmemektedir. Bir bütçeyi ESK'da tartışmak istedik.

- ESK'dan, ne katılan ve ne de katılmayan sivil toplum kuruluşları memnundur.

Sonuç

Dolayısıyla gelişmeler bize gerçekçi olmayı öğretmektedir.

Bugün Bakanlığın bu girişimini bu doğrultudaki bir arayış olarak nitelendiriyor ve önemsiyoruz.

İşbirliği Birlikteliğinin çerçevesi ve öncelikler şunlar olmalıdır:

- İşbirliği birlikteliğinin, mutlak toplumu kucaklayan bir işlevi, imajı ve misyonu olmalıdır.

- Bu birliktelik bir Toplumsal Demokratik Modeli sağlamanın çerçevesini ortaya koymalıdır. Ülkenin demokratikleşme sürecinin başarıları, eksiklikleri ve problemlerini sürekli takip eden ve değerlendiren çalışmaları ortaya koyan bir mekanizma şeklinde geliştirilmesi,

- İşbirliğimiz hususundaki birlikteliğimizin istikrar ve kararlılığı yönünde hükümete ve kamuoyuna güçlü bir imaj verilmesi

- Çalışma konularının belirlenmesi,

- İşsizlik Sigortasının kurul-

ması ve aile yardımı gibi geniş bir çerçeveye oturtulması,

- 2821 ve 2822 ile 1475 sayılı Kanunlarının demokratikleştirilmesi,

- Yapısal reformların ve reform alanlarının belirlenmesi,

- Demokratikleşme, İnsan Hakları örgütlenme ve özgürlüklerinin geliştirilmesi,

- Ücretlerden yapılan kesintilerin makul seviyeye çekilmesi,

- Zorunlu Tasarruf sorununun tasarruf sahipleri lehine çözümlenmesi,

- Yılan hikayesine dönen asgari ücretin vergi dışı bırakılması hususunda kesin çözüm için kararlı bir tutumun sergilenmesi,

- Özelleştirme ve Taşeronlaşmanın hukuki temele oturtulması, çalışanların mağduriyetinin önlenmesi,

- Kaçak çalışma ve çalıştırmanın engellenmesi,

- İç ve dış borçlanma, rant ve bütçenin disipline edilmesi gibi hususların ele alınması,

- Harmonizasyonun ve istikrarın sağlanması için ekonomik ve sosyal politikaların birlikte ele alınması,

- AB ile entegrasyon, GB ve AB'ne uyum ve AB sosyal politikaları ile yakınlaşma,

- Derin boyutta sosyal güvenlik sisteminde yaşanan krize çözüm aranması ve herkesi kuşatan bir sosyal güvenlik anlayışının ülkemizde uygulanması için birlikte çözüm ve projelerin sunulması

- Türkiye, Ekonomik ve Sosyal Konseyin eksikliğini derinden hissetmektedir. Bunun sağlanması,

- Vergi reformu, ülkenin ekonomik ve sosyal konularının başında gelen ciddi bir sorundur. Vergi reformunun gerçekleştirilmesi,

Adil, anlaşılabilir, işleyebilen bir vergi sisteminin kurulması isteğimizdir. Vergi reformunun diyalog anlayışı içerisinde tartışılarak uzlaşarak hazırlanması muhtemel vergi reformunun başarıya ulaşması için en önemli faktördür.

- Gelişmeler göstermektedir ki, Türkiye'nin köklü bir ada-

let reformuna acilen ihtiyacı vardır.

- % 10 işkolu barajı ve işletme barajı gibi sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması,
- Toplu İş Sözleşmesi prosedürünün basitleştirilmesi, formalitelerin azaltılması,
- Özellikle sendikal amaçlı fesihlere karşı etkin ve caydırıcı müeyyideler getirilmesi,
- Sendika içi demokrasi ve denetime işlerlik kazandırılarak sendikal faaliyetler bakımından kısıtlamalara son verilmesi,
- Son yıllarda sosyal bir yara haline alan işçi alacaklarının gerçek bir güvenceye kavuşturulması, buna yönelik dava ve takiplerin her türlü harç ve giderden muaf tutulması,
- Sendikalara belli ölçülerde işyerlerini denetleme yetkisi verilmesi,

Endüstriyel İlişkilerde diyalog kurumsallaştırılarak sağlam temellere oturtulmalıdır.

Kuralsızlık, sistemsizlik, dönemleri artık geçmişte kalmalıdır. Herkesin yarınını göreceği, plan ve projeler yapacağı kurallı, ilkeli, sistemli bir endüstriyel ilişkiler sistemine ihtiyaç vardır.

Üreten, ürettiğini adil bölüşen yeni bir endüstriyel ilişkiler kültürüne ihtiyacımız var. Kendi geleneklerini ve kalıcı kurallarını oluşturacak yeni bir endüstriyel ilişkiler kültürüne ihtiyaç vardır.

Endüstriyel

İlişkilerde diyalog

kurumsallaştırılarak

sağlam temellere

oturtulmalıdır.

Kendi ilkelerini ve gelenekleri olan bir uzlaşma kültürü ve sosyal diyalogu oluşturabilmek için, öncelikle Endüstriyel İlişkiler Sistemini vesayetten, kurtarmak gerekmektedir.

Barış, uzlaşma ve dialog gibi toplumu beklentiye sokan ama bugüne değin birşey kazandırmadığı için içi boşaltılan kavramların yeniden içini doldurmak gereklidir.

Rekabet gücünün artması öncelikle insan gücü kaynağının

harekete geçirilmesine bağlıdır.

Mikro düzeyde katılım sağlayarak toplumsal enerjiyi harekete geçirmeliyiz.

Ekonomik mucizeye sadece ulusal düzeyde inanmak yetmez. Bunun bir motivasyonu ve inandırıcı gerekçeleri olmalıdır.

Ekonomik gelişmeyi ve rekabet gücünü; sosyal gelişme, çevre duyarlılığı, işgüvenliği gibi diğer sosyal faktörlerle birlikte savunamıyor ve geliştiremiyorsak rekabeti de verimliliği de artıramayız. Bu yalın gerçeği paylaşmak zorundayız.

Sarsıntıyı birlikte yaşayabiliyor, ve rolleri birlikte sorgulayabiliyorsak bu diyalogun mutlak faydası vardır.

Biz sendikalar olarak toplumsal tercihlerimizi ve taleplerimizi sermayenin ekonomik tercihleriyle makul bir noktada buluşturacaksa en makul nokta demokrasi, insan hakları ve sendikal haklar konusundadır. Koşullar ve konjonktür bizi kesintisiz bir diyaloga mecbur ediyor. Bir ayağı iyiniyet öbür ayağında da güven olan bir diyalogtan yanayız.

Taraflar birbirlerinin meşruyetlerini ve çıkar paralelliğini kabul eden bir yaklaşım veya mentaliteye sahip olmalıdırlar.

Bir arada yaşamanın ve geleceği birlikte kurmanın olmazsa olmaz koşulu ise herkesi gözetten bir adalet zeminidir.

Türkiye'de ve Almanya'da Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Reformu

Konrad Adenauer Vakfı - Türk Demokrasi Vakfınca 18 - 19 Aralık 1997 tarihlerinde Hilton - Ankara'da Uluslararası Sempozyum düzenlendi

Bu toplantıya Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız Konrad Adenauer Vakfı'nın düzenlediği "Türkiye'de ve Almanya'da Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Rolü" konulu Uluslararası Sempozyuma konuşmacı olarak katıldı.

18-19 Aralık 1997 tarihlerinde Ankara'da yapılan ve açılışını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan ile Vakıf Başkanı Dr. Wolf Schönbahm'un yaptığı toplantıya Almanya'dan parlamenterler, bilim adamları, Türkiye'den sahanın bilim adamları, ÇSGB Müsteşarı Ahmet Sağar, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Kemal Kılıçdaroğlu ile diğer yetkililerin yanı sıra işçi işveren ve Teşkilat temsilcileri katıldı.

Toplantıda, Sosyal Piyasa Ekonomisinde Devletin Sosyal Politikası, Türk Anayasa Mahkemesinin Hastalık ve Emeklilik Sigortaları Hakkındaki İçtihat Kararları, Alman Deneyimleri Işığında Türk Emeklilik ve Hastalık Sigortalarında Yapılacak Reformlar, Türk Emeklilik Sistemi, Esaslar, Reform Düşünceleri ve İşsizlik Sigortası, Alman Emeklilik ve İşsizlik Sigortası - Esaslar ve Reform Düşünceleri, Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Reformunda Özelleştirme Stratejileri-

Şili Örneği, Türk Hastalık Sigortasında Reform- Esaslar ve Reform Düşünceleri, Alman Hastalık Sigortasında Reform-Esaslar ve Reform Düşünceleri, Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sistemi- Tarihsel Bir Bakış ile Hükümetin Türk Sosyal Güvenlik Sistemindeki Reforma ilişkin Kanun Taslağının İrdelenmesi konularında tebliğler sunulmuş ve tartışmalar yapılmıştır.

Tartışmalarda, insanların, hastalık ve gelir konusunda karşılaştıkları sorunları kendi başlarına gidermelerinin mümkün olmadığı vurgulandı. Sosyal Güvenlik bu açığı dolduran ve insanlara güven veren olgudur. Almanya'daki siyasi partiler arasındaki tek görüş birliği emekliliğin ve sosyal güvenliğin etkinleştirilmesidir.

Almanya'da sosyal güvenlik 1870'lerde kurulmuştur. 1945'ten sonra Erhart'ın "Herkes refah prensibi ile Almanya'da Sosyal güvenlik kapsamlı olarak yeniden inşa edilmiştir. Almanya'da sosyal güvenlik politikaları, sosyal adalet, sosyal güvenlik ve sosyal gelişme prensiplerine bina edilerek sayısız sigorta çeşidi ile yaygınlaştırılmış ve ülke üzerinde yaşayan bütün bireyleri kucaklamaktadır.

Şili modeli de alternatif bir model olarak dünyaya pazar-

lanmaktadır. Ancak Şili Modeli, esasta bireylere sosyal güvenlik sağlama açısından başarısı olamamıştır. Modelin başarısı temelde, zengin kesim için yeni bir sermaye birikimi kaynağı olmasıdır. Şili Modeli, sosyal güvenlik sistemi ile geliri az olanları piramidin üstünde tutan yapıyı ters çevirerek belli bir gelir grubun üstünde olan zenginlere hizmet eder hale gelmiştir.

Bu toplantıda Osman Yıldız'ın Hak - İş Konfederasyonu adına yaptığı konuşmasını burada sütunlarımıza alıyoruz.

- Reform sözcüğü çok tartışılmakta, ağızdan ağıza dolaşmaktadır. Türkiye'de kullanıldığı ölçüde de içerisi boşaltılmaktadır. Ben reform sözcüğünden yola çıkmak istiyorum. Ben teknik boyuttan daha çok, sosyal güvenlik konsepti ve dayandığı temellere vurgu yapmak istiyorum. Türkiye'deki sorunun temeli bu diye düşünüyorum. Burada kurum içi muhasebe hesaplarına girmek istemiyorum.

Sosyal Güvenlik Reformu deyince ortadaki problematik belirlenir ve problematiğe göre çözümler üretilir. Sosyal Güvenlik Reformu deyince de Türkiye'nin sosyal güvenlik alanında Türkiye'nin problematiği belirlenmelidir.

Bugün Türkiye'nin Sosyal Güvenlik haritasında şu temel sorunlar var:

Sosyal Devlet ilkesi, ancak 65 milyon insanın Sosyal Güvenlik şemsiyesi ve güvencesi altına alınabilmesiyle hayata geçirilir.

Türkiye'de sosyal güvenlik hususunda çok ciddi sıkıntı yaşanmaktadır. Sosyal Güvenlik Sistemimizin, herkesi içine almayan, sağlıklı çalışmayan ve hizmet veremeyen bir kurumda olması Anayasamızdaki sosyal devlet ilkesiyle de bağdaşmamaktadır.

Sosyal güvenlik Almanya, İskandinav ya da diğer bütün Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, bütün vatandaşların beşikten mezara kadar olan hayatını garanti altına almalıdır. Alman konuklarımızın ifade ettiğine göre gerek maddi yardım, gerek sağlık açısından Almanya'da yaşayanların % 99.9 sosyal güvenlik kapsamı içerisinde.

Sosyal Güvenlik gerçek anlamda bir insan hakkıdır. Uygar ve demokratik devlet olmanın gereğidir. Bizim Anayasamız da buna göre düzenlenmiştir: 60. maddesinde belirtildiği

gibi "Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." Görüldüğü gibi Anayasal açıdan baktığımızda Sosyal Güvenlik hususunda, devletin sorumluluğu hiçbir tartışma götürmeyecek şekilde açıktır. Ancak bu durum pratiğe yansımıyor.

Oysa Türkiye'de doğumdan ölüme kadar insanlar sosyal güvenlik hususunda ciddi sıkıntılar çekmektedir. İnsanlar, ekonomik açıdan güvene sahip değildir.

Türkiye'nin bugün, Sosyal Güvenlik Sistemi, halkımızın hepsini ne kadar kuşatıyor ve onlara ne derece hizmet veriyor sorularını tartışması gerekir.

Ancak bugün hala, halkımızın sadece % 80'ini içine alan ve yaklaşık 20 milyon insanı dışında bırakan ve iflas etmiş durumda olan SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı'nın daha iyi hizmetini değil, sadece kurtarılmasını tartışıyoruz.

Bu haliyle Reform Taslak çalışmalarını, mevcut kurumların rehabilitasyonu yönünde sorunlara çözüm arıyor, kişilerin sorunlarına değil.

Herşeyden önce bu rapor, içerisinde öngördüğü çözüm önerilerine göre çözümsüzlük öneriyor.

Yaş konusuyla nasıl oynarsanız oynayın, sorun çözülüyor demektir. Bir sefer böyle bir reform ve böyle bir çalışma ol-

maz. Çalışmalar baştan ölü doğmaktadır. Çalışmaların reform diye adlandırılan girişimin bir hedefi yok. Hedef, açığı kapatmak şeklinde olamaz. Reform diye adlandırılan çalışma sosyal güvenliğe kapsam açısından, herkesi kucaklama açısından, mevcut kurumların yeniden yapılandırılması açısından, finans açığının giderilmesi açısından, yönetim açısından çözüm getirmiyor.

Diğer taraftan reform gerçekleşse de, başarılı olsa kişilerin sorunları çözülmüş olmuyor.

Halbuki, çalışmaları İNSAN'ın üzerine bina etmek lazım. Kurumsal düzenlemeler, insanı odağına oturtan düzenlemeler olmalıdır. Çağdaş dünyada sosyal güvenlik bir lütuf değil, bir haktır.

Türk Sosyal Güvenlik sisteminin güçlü bir anlayış temelinde dayanmaması en ciddi sorunudur.

ILO geçen yıl, hazırladığı Türkiye için sosyal güvenlik reformunda bu temeli ortaya koymaktadır. Bu anlayış çerçevesinde işsizlik sigortasının kurulmasının gerekliliğini temel şart olarak ileri sürmüştür.

Bu reformda emeklilerin ekonomik durumlarının nasıl geliştirileceği yok. Zımni olarak anlaşılan gerçek şudur. Eğer emekliler bugünkü gibi asgari ücret düzeyinde bir gelir alırlarsa ki bu bir başarı olacaktır. Bir başka ifade ile emeklilik, emek-

leme gibi düşünülüyor.

İçinde işsizlik sigortası, birey yardımı, gelir yardımında olduğu güçlü bir Sosyal Güvenliğin sağlanacağı açık ve net faydalar şunlar olacaktır:

- İşsizlik Sigortasının kurulması birçok sorunun çözülmesine altyapı sağlayacaktır.
- İnsan Haklarının gelişimine katkı yapacaktır.
- İnsanların bireysel güvenlerini artıracaktır.
- Ekonomik istikrara katkı sağlayacaktır.
- Çalışma hayatında istikrar ve huzurun oluşmasına yardımcı olacaktır.
- Örgütlenmeyi sağlayacaktır.
- Terörün barışçıl yollarla giderilmesini kolaylaştıracaktır.
- İç ve dış göçün önlenmesi ve azaltılmasını sağlayacaktır.

Kısaca sosyal sorunlara bir rahatlık getirecektir.

Sosyal güvenlik demek yarına umutla bakmak demektir. İnsanların güçlü olduğu kalkınmaya refaha ve istikrara aday bir ülke demektir.

Şimdi sosyal güvenliği tartışan tek ülke biz değiliz. Avrupa Birliği tartışıyor, Avrupa ülkeleri tartışıyor hatta Amerika tartışıyor.

Hatta bu tartışmalar Türkiye'de tersyüz edilerek yansıtılıyor. Sosyal Devlet, Sosyal Güvenlik Avrupa'da da bitiyor deniliyor. Halbuki aynı şeyi tartışmıyor. Ortada, problematiklerimiz açısından derin uçurumlar vardır. Aynı kavramları kullanıyor ancak kavramların karşılıkları Türkiye'de ve Avrupa da ayrı içerikleri ifade etmektedir.

İşsizlik Türkiye'de açlık demektir, yoksulluk ve hiç bir gelir elde edememektir.

İşsizlik Avrupa'da açlık demek, geliri olmayan demek değildir.

Avrupa'da işsizlik çek demektir.

Bugün Avrupa'da insanlar çifte sosyal güvenlik koruması altına alınmaktadır. İnsanlar bir yapıdan kendi ülkelerinin sosyal güvenlikleri altında bulunmaları, diğer taraftan AB'de olanca hızı ve gayreti ile AB vatandaşlarına yeni sosyal güvenlik sağlama gayretindedir.

Sosyal Güvenlik AB için öyle önemlidir ki, AB ekonomik, siyasi, hukuk, sosyal alandaki çalışmalarına verdiği önem kadar sosyal güvenlik alanına da önem vermektedir. İşte bu noktada, sosyal güvenlikteki anlayış farklılığımızı ortaya koyuyor.

Artık dünyada fakirliğin mazereti yok. Bütün vatandaşların yokluk seviyesinden marjinalleşmede ve toplumda soyutlanmadan kurtarma metodu herkese iş değildir. Herkese iş teknik olarak dünyada bugüne kadar sağlanamadığı görülmüştür. Yokluk, fakirlik ve dışlanmışlık artık ülkelerin en büyük ayıbıdır.

Türkiye'de genelde sosyal güvenliğin kurulması muhtemel işsizlik sigortası, hiç tartışılmayan ve gündemde olmayan kişi ya da aile yardımının finansmanı ne olacak diye soruluyor.

Ülkemizde kayıt dışı ekonomi, kayıtdışı yönetim ve kayıt dışı insanlar vardır. Ülkemizde fakirlik sınırının altında bulunanların sayısının 10 milyon olduğu ifade ediliyor. Bu insanların kayda alınması, 30 Kasım'daki nüfus sayımı ile çözülemezdi. Bu insanları kayda almak, sosyal olarak kucaklama ile mümkündür.

Ben birey yardımında şöyle basit bir hesap yaptım. Bugün bu insanlara 10'ar milyon gibi bir miktar yardım yapsanız 50-100 Trilyon eder. 15-16 katrilyonluk bütçede bu çekirdek parasıdır.

Kaldı ki Türkiye'de her çalışan değişen sayıda kişiye sosyal güvenlik yardımı ödüyor. Yani ücret alan, geliri olan herkes (eşini kasdetmiyorum) yakınlarına, ailesine ve çevresine sosyal yardım ödüyor. Devletin sosyal görevini biz vatandaşlar olarak üstleniyoruz. Bu durum bugüne kadar kültürümüzün sosyal yardımlaşma bağı olarak açıklanmaya çalışılıyordu. Ben bugün, gelişen ekonomik ve sosyal yapıda ve yüksek enflasyon altında, toplumu kilitlediğini, toplumun kendi arasında ağır bir bedel ödediğini düşünüyorum.

Halbuki Türkiye'de devlet, çok yüksek bir ekonomik ve sosyal maliyet ödüyor. 1 Mayıs toplantıları, bir deşarj platformu haline geliyor. Gazi olayları, şu olayları bu olayları patlak veriyor. Bu ülkede ekmek sübvansiyon veriliyor, bu veriliyor bu veriliyor. Gelir yardımı pasif önlem nitelendirilse de asıl bu sübvansiyonlar pasif önlemdir ve piyasayı da pasifleştirmektedir.

Güçlü bir serbest piyasa ekonomik ve sosyal açıdan güçlü birey ister. Cebi hiç para görmeyen insan, serbest piyasa sis-

teminin arzuladığı bir insan değildir.

TİSK'in dergisinde Sayın Sait Dilik hocanın burada da özetle vurguladığı işsizlik sigortası ile ilgili bir yazısını okudum. Yazının başında ortaya konulan argümanla sonrasında ileri sürülen gerekçeler birbirini yalanlıyor. Yoklukta eşitliğe karşıyım. Yoklukta eşitliği Komünist ideoloji denedi sonuçlar ortadadır.

Hocam, işsizlik sigortasının kurulması için Bismark'ın 1870'de sosyal güvenliği kurduğundaki sanayi atılım koşullarını düşünür gibi görünüyor.

Bugün böyle şartların oluşmasını beklemek hayal olur. Bugün sanayi devrimi yerine bilgi devrimi, yüksek teknoloji devrimi tartışılıyor ve hizmet sektörü gibi kavramlar sanayileşmenin önünde bulunmaktadır.

Türkiye, tarım, sanayi ve bilgi toplumunu aynı anda yaşamaktadır. Güçlü ve herkesi içine alacak bir sosyal güvenliğin kurulması Türkiye için ekonomik, sosyal, siyasi, sivil toplum, insan hakları, örgütlenme, demokrasi gibi bir dizi alanda TAKE-OFF aşaması olacaktır.

Türkiye'de ilkelilikleri değil ilkeleri istiyoruz. Türkiye çağdaşlaşma ve refah yönünde ilkelerini mutlaka ortaya koyacaktır. Gayretimiz bunun içindir."

Hak-iş Bangladeş İşçi Sendikaları Fed

Bangladeş Sramik Kaluan Federasyonu 26 Eylül 1997. DAKKA-Bangladeş

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin TANRIVERDİ ve Genel Başkan Danışmanı Osman YILDIZ, 22-29 Eylül 1997 tarihleri arasında Bangladeş İşçi Sendikaları Federasyonu'nun Genel Kuruluna katılmak üzere Bangladeş'in başkenti Dakka'ya gittiler.

Bangladeş İşçi Sendikaları Federasyonu (BSKF)'nin genel kurulu kalabalık ve son derece coşkulu geçti.

Açık havada yapılan ve 1500 sendika, siyasi parti temsilcileri ve işçi temsilcisinin katıldığı kongrede başta Federasyon başkanı Şeyh Ensar Ali olmak üzere Bangladeş'te ekonomik ve sosyal alanda yaşanan sıkıntılara dikkat çektiler. Konuşmalarda ülkenin içinde bulunduğu düşük ekonomik düzeye, gelir adaletsizliği ve fakirliğin altını çizdi.

Diğer taraftan Bangladeş'te siyasi sıkıntılar da büyük boyutlarda bulunmaktadır. Bangladeş'te siyaset, iktidar ve muhalefet arasındaki koltuk kavgası şeklinde cereyan ettiği anlaşılmaktadır. Bangladeş siyasetinde farklı olan ise iktidar ve ana muhalefet partileri liderlerinin bayan olmasıdır. Bangladeş'in şimdiki Başbakanı Bayan Şeyh Hasina'dır. Bayan Hasina'dan önce şimdiki muhalefet lideri olan yine bir bayandı. İkisi de Bangladeş'te 1970'lerde darbe yapıp devlet başkanlığı yapan generalerin kızlarıdır.

Diğer taraftan Bangladeş halkı, her türlü sıkıntıya rağmen çok dinamik bir toplum görüntüsü içindedir.

Bangladeş'in çalışma hayatı da sıkıntılı bulunmaktadır. Ülke sanayileşme sürecini yaşamadığı için endüstriyel ilişkiler de gelişmemiş bulunmaktadır.

Bangladeş'te 23 işçi federasyonu bulunmaktadır. Bangladeş'te çalışma hayatında güzel olan bir nevi iş konseyi'nin demokratik olarak kurulup etkin olmasıdır. Bu konsey işçi, işveren ve devlet üçlüsünden oluşuyor. Konsey'in başkanlığını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı yürütüyor.

İşçi kesiminin konseyde temsili sa-

dece en büyük konfederasyona dayanmıyor. Çalışma Bakanlığının her yıl yayınladığı istatistiklere göre en çok üyesi olan 14 federasyon konseye birer üye gönderiyor. En çok üyesi olan federasyona sadece 1 fazla kontenjan tanınıyor. Orada konseyin başkanlığını Başbakan hatta ÇSG Bakanı bile yapmıyor. Bu örnek Avrupadakine benzemektedir. Türkiye'de ise Ekonomik ve Sosyal Konsey'in başkanı Başbakan olmaktadır. Türkiye ekonomik kurulları kurmada başarılı değildir. Bangladeş çalışanları ve halkı, Türkiye'ye ve Türk insanına karşı son derece içten ve güler yüzlü. Türkiye ile Bangladeş gerçekten iki dost ülke. Aslında Türkiye'ye

Bangladeş İş Konseyi
Başkanı ÇSGB Müsteşarı
Hükümet Temsilcisi : 15
İşveren Temsilcisi : 15
İşçi Temsilcisi : 15
Toplam : 46 kişi

gerçekten dost ve kardeş ülkelerin sayısı çok. Bangladeş bunlardan sadece biri. Diğer dost ve kardeş ülkelerde olduğu gibi Bangladeş te Türkiye ile daha yakın ve yoğun siyasi, ticari ve ekonomik ve sosyal ilişkiler istiyor. Türk firma ve yatırımcıların Bangladeş'i ihmal etmemelerini istiyorlar. Bangladeş, ekonomik potansiyeline sahip bulunmaktadır. Bangladeş halkı Türkiye'deki gelişmeleri yakından takip etmektedir.

Genel Başkan Tanrıverdi, Federasyon'un kongresinde globalleşme ağırlıklı bir konuşma yaptı. Tanrıverdi konuşmasında iki ülke arasında olduğu gibi halkları arasındaki dostluk ve yakınlığa, global ekonominin gelişmesine, uluslararası çalışma standartlarına olan ihtiyaca, sendikal hareketin gidişatına, sosyal diyalog ve barışa, dünyadaki gelir dağılımındaki adaletsizliğe, dost ve kardeş ülkeler arasında ve bu ülkelerin çalışanları arasında kurulacak yakın ilişkinin önemine ve bu çerçevede kısa süre önce kurulan D-8'in geliştirilmesinin gerekliliği ile sosyal boyutunda adımların atılmasına kadar bir dizi konuyu içeren bir konuşma yaptı.

Tanrıverdi ayrıca, işçi-işveren arasında diyalog konusunda Bangladeşli sendikacılara bir de eğitim semi-

erasyonunun genel kuruluna katıldı

neri verdi. Tanrıverdi buradaki konuşmasında da işçi-işveren ve devlet arasında kurulup geliştirilecek diyalog ve işbirliğine bugünkü rekabet dünyasında duyulan gereklilik ve önemi vurguladı ve Türkiye'deki durumu anlattı.

BANGLADEŞ :
Nüfus : 115 milyon
Yüzölçümü : 144 bin km2
Kişi başına Milli Gelir : 220 Dolar
Enflasyon : % 9
Toplam Dış Borç : 15 milyar \$
Nüfus artış hızı : % 2.3
Toplam işgücü : 37 milyon
Kentli nüfus : % 17
Kentleşme Oranı : % 5.3
İhracat : 3 milyar \$
İthalat : 4 milyar \$
Türkiye'nin Bangladeş'e ihracatı : 50 milyon \$
Türkiye'nin Bangladeş'ten ithalatı : 20 milyon \$
Para Birimi : Daka

TANRIVERDİ
D a k k a ' d a
Bangladeş'in
çalışma ha-
yatı konu-
sunda ileri
gelen kurum
ve kuruluşla-
rı da ziyaret
etti.

H ü s e y i n
TANRIVERDİ
HAK-İŞ Kon-
federasyonu
Genel Baş-
kan Yardım-
cısı olarak

B a n g l a d e ş
Sramik Kalyan Federasyonu'nun 26 Ey-
lül 1997, DAKKA-Bangladeş'deki top-
lantısında şu konuşmayı yaptı;

Sayın Başkan; Değerli Temsilciler
Saygı değer katılımcılar

Hak-İş Konfederasyonu adına hepi-
nizi saygıyla selamlıyorum. Dostluk ve
kardeşlik selamlarımı sunuyorum.

Kardeş ve dost ülke Bangladeş'te ol-
maktan ve onun değerli çalışanlarının
kongresine katılmaktan duyduğum kı-
vancı belirtmek istiyorum.

Bizleri davet edip toplantınıza katıl-
mamızı sağlayan Bangladeş Sramik Kal-
yan Federasyonu'na ve onun değerli
başkanı Şeyh Ensar Ali ve Genel Sekre-
ter Sn. Haruner Raşid Han'a teşekkür
etmek istiyorum.

Sayın katılımcılar,

Bugün dünya hızla değişiyor, küçü-
lüyor ve globalleşiyor. Bütün roller, iliş-
kiler, yaklaşımlar, sorunlar, çözümler,
oyalar hep birbirinden etkileniyor ve
daha bağımlı hale geliyor.

Bu dünyanın zenginleri var, müref-

feh olanları var. Ama bu dünyada sayısız fakirler de var, savaşımlar da var, sefalet de var, katliamlar var, terör var, evsizler var, yiyecek ekmek ve içecek su bulama-
yanlar var.

Ardarda gerçekleşen dünya konferanslarında dünya-
da yaşanmakta olan acı tablo ortaya çıkıyor.

- Sayıları 1 milyara varan insanlar, fakirlik sınırının al-
tında bulunmaktadır.

- Yine 1 milyar insanın barınma imkanı yoktur.

- Milyonlarca insan mülteci durumundadır.

- Milyonlarca insanın temel sağlık, eğitim ve ulaşım
imkanlarına sahip olmadığı bilinmektedir.

- Köylerin kalkınması ve kamu hizmetlerinden mah-
rumiyeti sorunu yanında şehirler de kriz içerisinde.

Benzer şekilde sendikal hareket globalleşmenin
meydan okuması ile karşı karşıyadır. Globalleşmenin
sendikal hareket ve çalışanlar aleyhine doğurduğu so-
nuçları ana başlıkları ile üç madde de toplayabiliriz:

1. Refah, sermaye sahipleri, imtiyaz sahipleri, zengin
olanlar ve çok uluslu şirketlerce paylaşılmaktadır.

2. Ülkelerin kendi içinde ve ülkeler arasında eşitsiz-
likler derinleşmektedir. Toplumlarımız aşırı derecede
kutuplaşmaktadır. Olumsuz gelişmelerin ilk kurbanları
kadınlar ve çocuklar olmaktadır.

3. Sosyal adaletsizliklerle savaşımlar ve demokrasinin
aracı olan sendikalar daha önce görülmemiş derecede
büyük saldırılar altındadır.

Bu çelişkiler ve sorunlar karşısında değişen ve glo-
balleşen dünyada herkes ve her ülke kendine yeniden
rol ve güçlü bir yer bulma kavgası içerisinde. Bu hu-
sus kendimize dönüp böyle bir dünyada durumumuzu
ciddi olarak sorgulamamızı gerekli kılıyor.

Biz böyle bir noktada neredeyiz, nerede olmak istiyoruz, sorusunu kendimize sormalıyız.

Ülkelerimize baktığımızda dünyanın birçok yerinde olduğu gibi çözülmesi gereken bir dizi sorun olduğunu

görüyoruz:

- Ülkelerimiz yeterince kalkınmamıştır,
- Ekonomik ve siyasal istikrar, hala çok temel bir ihtiyaçtır,
- Çok yüksek enflasyon altında yaşıyoruz,
- Dış borçlarımız çok yüksektir,
- İnsanlarımızın temel eğitim ve sağlık gibi çok ciddi problemleri var.
- Gelir dağılımı çok temel bir sorun olmaya devam ediyor.
- Kişi başına düşen milli gelir düşüktür.
- Temel haklar ve hürriyetlerin insanlarımız tarafından yaygın bir şekilde kullanılmama sorunu vardır.
- Endüstriyel ilişkiler ve çalışma hayatı sorunlarımız derindir, sistem yeterince kurumsallaşamamıştır ve istikrara kavuşturulamamıştır.
- Demokratik sendikalar hak ve özgürlük ve sorunlarımız var.

Dünya barışının sağlanması ve kalıcı bir hale gelmesi için insanların temel hayat standardına kavuşturulmaları gerekiyor. Bu gelişmeler sonrasında ortaya çıkan tabloda sendikaların iyimser ve rahat olmaları çok mümkün değildir. Burada İLO'nun en temel ilkesini hatırlamalıyız:

"Dünyanın herhangi bir yerindeki fakirlik, dünyanın her tarafındaki refaha tehdit oluşturur. Sosyal diyalog ve huzuru bozar."

Dolayısıyla, geriye dönüp baktığımızda çok fazla yol alamadığımız maalesef ortaya çıkmaktadır. İleriye bakmak istiyoruz, ne yazık ki, gidecek yolumuzun uzun olduğunu anlıyoruz. Böylece bu durum bize ne yapmamız gerektiğini açıkça göstermektedir.

Değişen ve küreselleşen dünyanın daha istikrarlı, daha kalkınmış, daha özgür daha demokratik, daha müreffehleri arasında yer almayı başarmalıyız. Bu yarışta geri kalamayız. Dolayısıyla bugün, kararlılığımızı ortaya koymalıyız.

Bu yolda önemli bir konsept ise uluslararası işbirliği ve dayanışmadır. Globalleşen dünyada bu kavramlara daha büyük anlamlar yüklemektedir. Post modern dünyada, sendikal mücadelemizde bilgiye ve bilgiyi kullanmaya mutlaka büyük yer vermeliyiz. Yükselen bu değerleri iyi kavramamız gerekmektedir. Uluslararası düzeyde hem so-

rumlulukları ve hem de hakları hakça ve daha adil paylaşmalıyız.

Sendikalar, işçileri her yönüyle kuşatacak çerçeveler geliştirmelidirler. Bu anlamda sendikalar bütün işçilerin ve kesimlerin sağlık, eğitim, çevre, ulaşım sorunlarına, ekonomik ve sosyal hayattaki sorunlarına eğilmelidirler.

Sivil toplum örgütü olma özelliği daha da belirginleştirilmelidir.

Hizmet ve faaliyet alanı çeşitlendirilmeli, yaygınlaştırılmalı, zenginleştirilmelidir.

Sosyal taraflarla ilişkilerin geliştirilmesine çalışılmalıdır.

Aksi taktirde barışı uzağa iteriz ve istikrarsızlık ve belirsizliğe davetiye çıkartılır ki, bu hiç kimsenin istemediği bir durumdur.

Globalleşen dünyanın negatif yönlerini vurguladık. Bu noktada bizim gibi kardeş ve dost ülkelerin de globalleşme ile birbirine yanaştığını memnuniyetle görmekteyiz. Globalleşme sürecinde D-8 oluşumu doğmuştur. Bu oluşum sayesinde ülkelerimiz, halklarımız ve işçilerimiz birbirine daha yakın olma konusunda bir fırsat elde etmiş oluyorlar. Bu süreci, daha anlamlı, verimli ve yararlı kılmak bizim de yapacağımız katkılara bağlıdır. D-8 sayesinde aramızdaki coğrafya bir kez daha yakınlaşmış oldu.

İşte bu çerçevede uluslararası sendikal işbirliği ve dayanışmanın dünyada barışın kurulması ve korunmasında, sömürü, baskı ve haksızlıkların sona erdirilmesinde önemli işlevler göreceğine inanıyoruz.

Kardeş Bangladeş halkı ve çalışanlarını selamlıyor, kongrenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

HAK-İŞ, ICFTU'ya üye oldu

Konfederasyonumuz yeni yıla yeni başarılarla girmektedir.

Konfederasyonumuz, kurulduğu günden bugüne sürekli bir gelişme ve atılım içerisinde. 22 Ekim 1997 tarihinde 22. Kuruluş Yıldönümünü kutladığımız Konfederasyonumuz bu kısa tarihini yenilikler, atılımlar, etkin ve özgün faaliyet ve açılımlarla doldurmuştur.

Konfederasyonumuz, 1990'lardan sonra da hızla uluslararası platforma çıkmıştır. HAK-İŞ, dış ilişkilerinde, yürütmekte olduğu çok yönlü ilişkilerini kısa sürede başarılı sonuçlara dönüştürmüştür.

1997 yılı HAK-İŞ'in dış ilişkilerini üyelikle sonuçlandırdığı yıl olmuştur.

Hatırlanacağı üzere Konfederasyonumuz, 1993 yılında ICFTU'ya üyelik için başvurmuş, önemli girişimlerde bulunmuş, ICFTU ile her alanda işbirliği ve iletişim ağı güçlendirilmiştir.

Sonuçta, ICFTU, 14 - 17 Aralık 1997 tarihleri arasında yaptığı 111. Yönetim Kurulu toplantısında HAK-İŞ Konfederasyonu'nun üyeliğini kabul etmiştir. Dolayısıyla HAK-İŞ, 1998 yılına ICFTU üyesi olarak uluslararası platformdaki güçlü yerini tescil ettirerek girmektedir.

Bilindiği gibi, ICFTU ile HAK-İŞ arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için büyük gayretler sarfedilmiş, önemli bir dizi yeni atılımlarda bulunulmuş ve lobby faaliyetleri yürütülmüştür. Genel Başkan Uslu bizzat Brüksel'e giderek ICFTU Genel Sekreteri ile doğrudan bir dizi görüşmeler gerçekleştirerek konfederasyonumuzun etkinliğinin kendileri tarafından görülmesini sağladı.

Bu çerçevede ICFTU Genel Sekreteri Bill JORDAN, Ankara'ya gelerek HAK-İŞ'e bir ziyaret gerçekleştirerek HAK-İŞ'in, yenilikçi, bilgiye açık ve atılcı yönü ile globalleşme gibi her konuda dünya gündemini yakaladığını ifade etmiştir. Bu bağlamda, ICFTU, ETUC, HAK-İŞ, TÜRK-İŞ, DİSK ve KESK arasında ortak bir işbirliği ürünü olarak Ankara'da Globalleşme Sempozyumu da yapılmıştır. Bu boyutta, ortak bir katılım ile ilk kez böyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Konfederasyonumuz içerde olduğu gibi uluslararası platformda da aktif, tutarlı ve ilkeli tutumuyla haklı bir gurura ve prestije sahiptir.

Globalleşerek küçülen bir dünyada başta sendikalar olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının uluslararası platformlara açılmaları ve dünya vizyonlarını genişletmelerinin ülkemizin geleceği, demokrasisi, hak ve özgürlükleri için büyük önem arz etmektedir. HAK-İŞ, bu alanda hızlı bir yarıştıdır. HAK-İŞ, 21. yüzyıl sendikacılığına ve dünyada yükselen bir değer olan sivil toplum olgusuna göre kendisini hazırlama gayreti içindedir.

ICFTU Genel Sekreteri Bill JORDAN'ın, Genel Başkan USLU'ya gönderdiği Mektup :

"17-19 Aralık 1997 tarihlerinde Brüksel'de toplanan ICFTU Yönetim Kurulu'nun, 111. toplantısında, HAK-İŞ (Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu)'ın ICFTU'ya üyeliğini kabul ettiğini bildirmekten memnuniyet duymaktayız.

Hem teşkilatınız Hak-İŞ'e ve üyelerinize ve hem de ICFTU'ya, karşılıklı menfaat sağlayacağından emin olduğumuz uluslararası hür sendikal harekete üyeliğinizden kıvanç duymaktayız."

Özçelik-İş Sendikası IMF'nin

15 - 16 Ekim 1997

Öz Çelik İş Sendikası Genel Başkan Vekili ve Genel Sekreteri Recai Başkan, Genel Örgütlenme Sekreteri Mustafa Atlı ve Toplu İş Sözleşmesi ve Araştırma Daire Başkanı Hayati Körpe, Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (IMF) tarafından Japonya'nın başkenti Tokyo'da 15-16 Ekim 1997 tarihleri arasında organize edilen Dünya Metal Endüstrisinde Çalışma Süresi konulu konferansa katıldılar.

Konferansa, Amerika, Avrupa, Afrika ve Asya kıtasından, Uluslararası Metal İşçileri Federasyonuna üye sendika delegeleri, uzmanları, ILO temsilcileri ve değişik ülkelerin üniversitelerinden akademisyenler katıldılar.

IMF üyesi Japon Metal Sendika Başkanı Teruhito Tokumoto ve IMF Genel Sekreteri Marcello Malentacchi'nin açılış ve IMF Başkanı Klaus Zwickel'in giriş konuşmasıyla başlayan konferans, sendika uzmanları ve değişik üniversitelerden gelen akademisyenler tarafından, globalleşme etrafında gelişen dünyada endüstriyel ilişkileri, çalışma süresinin gelişimi, bunların işçi ve sendikalar üzerindeki etkileri ve sendikal tavır konusunda yaklaşık ona yakın tebliğin sunulması ve konuyla ilgili delegelerden gelen katkılarla son buldu. Sendika-

mız temsilcileri hem toplantıda hem de özel sohbetlerde Türkiye'deki çalışma süreleri ve sendikal bakış açısı konusunda bilgi vermişlerdir. Toplantı süresince sunulan tebliğlerde şu hususlar vurgulandı.

Acımasız rekabet baskısı ve yeni teknolojik uygulamalar sonucunda çalışma saatleri değişmektedir. çalışma süresindeki azalma ile bağlantılı olarak birçok ülkede uygulamaya konulan esnek düzenlemeye doğru genel bir kayış vardır. Her yerde yeni tecrübeler yaşanmaktadır. Değişik şekilde düzenlenen yıllık ayarlama; ara sıra yapılan yarım günlük çalışma ve geçici iş sözleşmesi bunların belli başlılarıdır. İş saatlerinin ortalama olarak he-

saplanması daha büyük esneklik uygulamasında bir yöntem olarak değerlendirilmekte olup, büyük işletme sözleşmesinde yaygın bir uygulama haline gelmiştir.

İşverenlerin, iş saatlerini değiştirerek üretimi piyasa gereklerine ve uluslararası rekabete göre düzenlemeye çalışmaları gerçeği yeni bir uygulama değildir. Fakat teknolojik ve yönetsel değişiklikler standart iş haftasını bir köşeye iterken, düzensiz iş organizasyon çeşitlerini standart hale getirmektedir. Bir çok işçi için artan esneklik daha fazla güvensizlik anlamına gelmektedir. Ve daha ziyade bu tür uygulamalar işletmelerin tek yanlı

Tokyo toplantısına katıldı

çıkarları gözetilerek uygulamaya konmakta ve ücretlilerin istekleri çok az dikkate alınmaktadır. Açıktır ki bu yeni çalışma süreleri düzenlemesi ekonomik etkinliğe bağlı olarak geliştirilebilir, fakat bunlar işçilerin korunması ve bağımsızlığı aleyhine olmamalıdır. Öte yandan işçilerin bazıları, sendikaları aracılığı ile işletmenin ekonomik ihtiyaçları, daha iyi çalışma ve yaşam koşulu arzuları arasında bir denge kurmaya çalışmaktadırlar.

Çalışma süresi üzerindeki tartışma aynı zamanda sosyal adalet üzerine yapılan tartışmadır. Günümüzde fazla çalışanlarla, atıl istihdam edilen ve işsizler arasında gittikçe büyüyen bir ayrım vardır. Gerek zorla yaptırılan, gerekse gönüllü olarak yapılan fazla mesai birçok ülkede çok yüksektir ve maksimum yasal sınır sık sık aşılmaktadır. Bu ayrışım, toplumda gelir ve fırsat eşitsizliğinin artmasının arkasındaki güçlü bir etkidir. Bu nedenle çalışma süresi üzerinde müza-

kereler, geniş kapsamlı sorunlarla ilişkilendirilerek, herkes için insanca bir ücreti sağlayacak iş yaratma amacına yönelik diğer stratejiler çerçevesinde ele alınmalıdır.

Farklı gerçeklik nedeniyle bütün ülkelerde çalışma süresi öncelikli olarak aynı derecede sendikaların pazarlık gündeminde değildir. Fakat nerede olursa olsun bütün işçiler ekonomik globalleşme, yeniden yapılanma, iş kanunlarının esnekleştirilmesi nedeniyle bir baskı ile yüz yüze gelmektedir. Herkes, birey olarak veya toplu olarak işyerlerinde değişen koşullar ve farklı iş düzenlemesi ile karşı karşıya gelmektedir. Uygulamaya konulan yeni çalışma süresi düzenlemeleri bu nedenle toplu pazarlık sürecinin bir bölümü olmak ve işçilerin ihtiyaç ve beklentilerini dikkate almak durumundadır. Sendikalar bütün bu düzenlemeler sonucu çalışma sürelerinin, zayıf planlamanın, kötü iş organizasyonunun ve kaotik piyasa yapısının olumsuz etkilerini telafi edecek esnek bir kaynak haline gelmesine izin vermemelidirler.

Sendikalar niye çalışma süresini düşürmek istiyorlar ve bu, niçin önemli bir politika aracıdır? Bunun açıklanması gerekmektedir. 1887' de Amerika işçi hareketinin lideri Samuel Gompers şöyle diyor: Çalışma saatlerinin düşürülmesine karşı olanlara cevap en iyi şekilde şu sözlerle verilebilir; eğer bir kişi iş arıyor ve bulamıyorsa, çalışma saatleri çok uzundur.

Bugün, daha kısa çalışma süresi talebi dünyadaki birçok sendika tarafından aktif bir şekilde desteklenmektedir. İşsizliğin rekor düzeye ulaştığı bir çok Avrupa ülkesinde, Kanada ve Avustralya'da sendikalar istihdam yaratmada bir araç olarak çalışma sürelerinin düşürülmesini talep etmektedirler.

Çalışma kurallarının gelenek ve ahlaki

yaklaşım ile belirlendiği Japonya'da bile, Japonya Başbakanı, kısa çalışma saatinin ulusal bir hedef olması gerektiğini ve Japon hükümetinin yaşam kalitesini artırmak için bütün kaynakları seferber edeceğini ilan etti. IMF üyesi Kore sendikaları şu anki gündemlerinde çalışma sürelerinin düşürülmesinin yer almadığını belirtmektedirler. Fakat yakın gelecekte istihdam artışı ve iş garantisi için çalışma sürelerinin düşürülme talebinin anahtar olacağını düşünmektedirler.

Çalışma süresinin azaltılması için birçok argüman vardır. Bütün bu argümanların her biri doğal olarak, kişinin nasıl gördüğüne bağlı olarak önem kazanmaktadır. Sendikalar aşağıdaki argümanları vurgulamaktadırlar.

İşsizliğe Karşı Savaş:

Fazla mesaide dahili çalışma süresinin indirimi, önemli politika araçlarından biridir. Birçok ülkede işler, çalışma saatlerindeki azaltılma yoluyla garanti altına alındı ve/veya yeni işler yaratıldı. Açıktır ki bu indirim, içereceği riskler nedeniyle her ne pahasına olursa olsun uygulanamaz. Bu riskler işlerin yoğunlaştırılması, ücretler üzerindeki baskı, çalışma sürelerinin organizasyonu üzerinde yönetimin keyfi esnekliği, bireyselleşme vb. Bu nedenle sendikalar, hem ekonomik gerçekliği, hem de işçilerin ihtiyacını dikkate alan iş düzenleme modellerinin önerilmesinde öncü olmalıdırlar. Eğer ortalama çalışma süresi-

nin uzunluğu İsviçre'de 42 saatten 40'a indirilseydi, 83.000 iş yaratılabilirdi. Aynı şekilde Avusturya'da fazla mesai işçilerin çoğu arasında paylaşılsaydı 500.000'e kadar ek iş yaratılabilirdi. IG Metal, 1996 yılında çalışılan fazla mesai yapılmasaydı 120.000 işçinin iş bulabileceğini iddia etmektedir. Amerika'da UAW sendikası, 1994 yılında otomobil endüstrisinde yapılan fazla mesai yeni işçiler için haftalık iş haline getirilseydi, yaklaşık 130.000 iş yaratılabileceğini hesaplamıştır.

Yaşam Kalitesi

Çalışma süresinin düşürülmesi yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Ulusal ekonominin serveti sadece işte harcanan zaman miktarı ile ölçülemez, fakat işçilerin kendi kullanımları için sahip oldukları serbest zaman ile de ölçülür. İnsanların, kadın ve erkek arasındaki işlerin daha iyi dağılımının sağlanması, boş zamanların iyi değerlendirilmesi gerekliliği ve nitelikli büyüme üzerinde tartışmaya başladıkları zamanlarda, çalışma süresinin düşürülmesi daha da anlam kazanmaktadır.

Çünkü, kısa çalışma saati talepleri sağlık ve güvenlik sorunuyla yakından ilgili olmaktadır, özellikle yüksek risk taşıyan vardiyalı çalışan işçiler için. Bu nokta, artan iş düzenlemesi stresince yoğun bir şekilde etkilenen kadınlar için çok önemlidir. Bunların da ötesinde, uzun çalışma saatlerinin strese, hastalığa ve bazen ciddi sağlık problemlerine neden olduğuna dair bilimsel bulgular vardır. İşin bu yanı sıra çalışma süresinin organizasyonu ve düşürülmesi hakkında yapılan tartışmalara katılmak durumundadır.

Teknolojinin Nimetlerini paylaşma:

Çalışma süresindeki azalma aynı zamanda teknolojik gelişme temelinde de incelenmelidir. Endüstride makineler artan oranda insan yerine kullanılırken, seçim, daha az insanın uzun saatler çalıştırılarak istihdam etme ile birçok insanın işsiz kalması arasında olacaktır. Verimlilik artışının getirdiği karlılık işletmelerce kullanıldığı gibi, çalışma sü-

resini düşürmek için de yoğun bir şekilde kullanılmalıdır.

Ayrıca, uzun saat çalışmanın etkin bir ekonominin göstergesi olmadığına dair bulgular vardır. Fayda maliyet analizi bakımından kısa çalışma saatleri daha faydalı olabilir. Bu, özellikle, iş organizasyonunun teknoloji tarafından görece daha az belirlendiği beyaz yakalı işçilerin faaliyet alanlarında açıkça görülebilir.

Değişik şekilde uygulama olanağı olan çalışma sürelerinin düşürülmesi politikası sendikalarca, işverenlerin daha esnek çalışma süresi uygulamalarına karşı ileri sürülebilir ve kazanımlar elde edilebilir. Nitekim bir çok Avrupa ülkesinde bu sağlanmıştır.

Fazla Mesaiyi Sona Erdirme:

Batı Almanya'da yapılan fazla mesai miktarı resesyon-dan sonra aniden artmıştır. 1996 yılında 1 haftada bir işçi 1-3 saat fazla mesai yapmıştır. Bu, yılda kişi başına 55 ve toplam 174 milyon saat demektir. Doğu Almanya da hesaba katıldığında yaklaşık 190 milyon saat etmektedir.

190 milyon saat fazla mesai, matematiksel olarak baktığımızda, 120.000 kişinin istihdam edilmesini sağlayabilmektedir. Burada gerçekten dikkate değer bir istihdam potansiyeli göz ardı edilmektedir. Yapılan fazla mesainin üçte biri kesinlikle yapılmayabilir. Diğer üçte ikisi izin verilerek telafi edilebilir. Böylece kı-

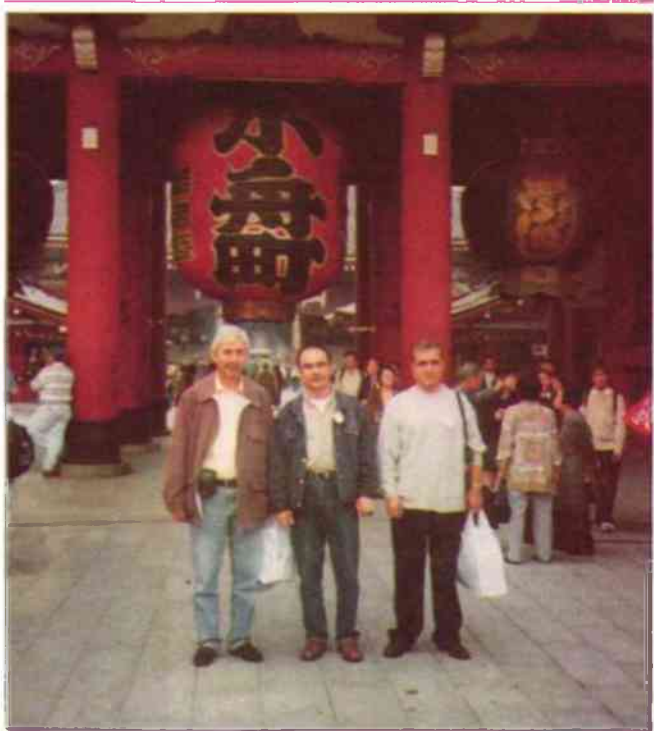
sa dönemde metal endüstrisinde 80 binin üzerinde yeni iş yaratılabilirdi.

Konferans sonunda, IMF üyeleri gelecek yıllarda çalışma süresi ile ilgili uygulamak üzere su kararları almıştır:

IMF ve üye sendikaları eğitim programlarına çalışma süreleri sorununu ilave edecekler ve sendikanın talebi haline getirecektir. Gerekli dokümanlar hazırlanacaktır. Bu dokümanlar çalışma süreleri ve daha fazla esnek düzenleme üzerinde globalleşmenin, daha yoğun çalışmanın işçilerin sağlık ve güvenliği üzerindeki etkileri ve çalışma süreleri üzerinde bir politika aracı olarak ücret seviyesinin önemi gibi konuları kapsayacaktır.

Bu alanda değişik ülkelerde yapılan sendika faaliyetleri ve çalışma süreleriyle ilgili yaklaşım ve ilerlemeler hakkında üye sendikalar bilgi alışverişinde bulunacaklardır. Düzenli olarak IMF'e raporlama yapılacak ve bu raporlar üyelere dağıtılacaktır.

Hayati Körpe

Hak-iş II. Avrupa Akdeniz

HAK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız, İtalya'nın Fondazione Laboratorio Mediterraneo (Akdeniz Çalışmaları Vakfı) tarafından düzenlenen "II. Avrupa Akdeniz Sivil Forum"una katıldı.

Konferansa İtalya Cumhurbaşkanı Oscar Luigi Scalfaro'nun yanısıra AB kurumlarının temsilcileri, ETUC Genel Sekreter Yardımcısı Candido Mendez, UNESCO temsilcileri, İtalya'nın büyük şehir belediye başkanları, bazı ülkelerin bakanları katılarak birer konuşma yaptılar.

Toplantının amacı, AB ülkeleri ile Akdeniz'e kıyısı olan diğer ülkeler, ilgili bütün ekonomik ve sosyal taraflarını biraraya getirerek Kasım 1995'te Barselona'da imzalanan Avrupa-Akdeniz Diyalog ve İşbirliği Ortaklığı'na katılma ve ivme'de bulunmaktır.

Toplantıda, Akdeniz ve Globalleşme, iletişim ve ilişkilerde stratejiler, kaynak olarak değerler ve kültürler, sosyal ve ekonomik ilişkiler çerçevesinde 11 ayrı çalışma grubu çalışmalarını yürütmüştü. Bu çalışma konularını şu başlıklar oluşturmuştur:

- Kendine has model olan Akdeniz-de Ekonomik ve Siyasi İlişkiler
- İslam, demokrasi ve sivil toplum,
- Avrupa Tek Pazarı ve Euromed Ekonomik Bölgesi,
- Euromed'te bölgeler ve yerel birimler
- Ticaret ve Ulaşım
- Kültürlerarası Diyalog için Medyanın Rolü
- Din ve Kültürlerarası Diyalog,
- Akdenizin Kültürel Mirası
- Kültür Turizmi
- Eğitim, Öğretim ve İstihdam
- Toprak ve Deniz Kaynakları
- İnsan Kaynakları ve Sosyal Transformasyon
- Ekonomik ve Sosyal Partnerlerin İşbirliğindeki Rolü

Yıldız, Konferansın ekonomik ve sosyal partnerlerin işbirliğindeki rolü konulu bölümünde bir konuşma yaparak Euromed İşbirliğinin gelişmesinden, Akdeniz ülkelerindeki bireylerin ve ekonomik ve sosyal partnerlerin ekonomik açısından güvencesine, Avrupa Sosyal Modelinin güneye yaygınlaştırılmasına, göçten vize uygulamalarının kaldırılmasına, AB fonlarının serbest bırakılmasından Euromed İşbirliğinin genişlemesine kadar bazı temel konulara vurgu yaptı. Konfederasyonum HAK-İŞ adına hepinizi selamlıyor, bu toplantıyı düzenleyip katılımımızı sağlayan Fondazione Laboratorio Mediterraneo'ya teşekkür ediyorum dedi.

Osman Yıldız'ın aşağıda sunduğumuz konuşması Forum'a katılanlarca çok dikkat çekici bulundu.

Memnuniyetle görüyoruz ki, Euro-med (Avrupa-Akdeniz) İşbirliği ve diyalog projesi, hızlı bir gelişme içerisindedir. Artık sadece ümit, beklenti ve dileklerimizi açıklamadan öte ekonomik ve sosyal alana ilişkin somut ve pratik projelerimizi konuşmaya başlıyoruz.

Görüldüğü gibi süreç başarılı diyebildiğimiz bir çizgide gelişmektedir. Bu diyalog için gerekli olan ilk ve öncelikli şart olan bireylerin, sosyal ve ekonomik tarafların, hükümetlerin, her kurum ve kuruluşun, ilgisini, çıkarını ve dikkatini çekmek idi. Şimdi bunun adım adım gerçekleştiğini görüyoruz. Hükümetler, ekonomik ve sosyal taraflar ki biraraya gelerek somut projeler ve monoğraflar üretebilmektedirler, üniversiteler, sendikalar, işverenler ve diğer ilgili kuruluşlar biraraya gelebilmekte, ortak konular etrafında fikir üretilmektedir.

Bu açıdan Euromed işbirliği süreci sosyal ve ekonomik taraflara sadece artan bir sorumluluk vermiyor aynı zamanda onları bu sürecin faydacıları haline de getirmektedir.

Bu noktadan hareketle bu çerçevede bazı temel

AKDENİZ Sivil Forumu'nda

problemlere atıfta bulunmak istiyorum. Akdeniz ülkelerinin birçoğunda insanların güvensizliği söz konusudur. Buna paralel olarak da ekonomik ve sosyal tarafların da aynı güvensizliği duyduğunu söylemek mümkündür. Bu husus onların daha çok ekonomik şartları ve hayat standartlarına ki çok düşüktür, ilişkindir.

Bireyler ile ekonomik ve sosyal partnerlerin bu ekonomik güvensizlik durumu, yaşanan hayatı kötü bir şekilde etkilemektedir. Dolayısıyla bu ülkelerde ciddi bir demokratikleşme ve ileri bir yaşam düzeyini gerçekleştirmek için iyi bir başlangıç olarak öncelikle insanlara temel bir yaşam standardı sağlanması için gayret sarfetmelidir. Bu amaçla, Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Akdeniz ülkeleri de bireylere güvence sağlayacak işsizlik sigortası, aile ve birey yardımları gibi çağdaş sosyal güvenlik programları gerçekleştirmelidir. Sosyal ve ekonomik taraflar olarak bizler hükümetlerimizin bunları gerçekleştirmeleri için işbirliği yapmalıyız. Nihayet ülkemizde ekonomik ve sosyal tarafların artan baskısı karşısında işsizlik sigortasının kurulması çalışmaları yürütülmektedir. Ülkemizde kısa sürede işsizlik sigortasının hayata geçmesini diliyoruz

Bu hususu bir adım daha ileri götürerek şu noktayı eklemek istiyorum. Bu süreçte Akdeniz'in her iki yakasında ortak bir çerçeve ve dil oluşturmak amacıyla, Avrupa Sosyal Modeli diye adlandırılan modelin kriterleri, felsefesi, prensipleri ve mantığı, Akdeniz ülkelere de transfer edilerek temellendirilmelidir. Böyle bir gelişmenin demokrasiyi ateşleyeceği, sivil toplumu körükleyeceği, sosyal hayatı geliştireceği, yolsuzlukları yok etmeye ihtiyacı olacağı ve bireyler ile sivil toplum kuruluşlarından güvensizliği uzaklaştıracağına şiddetle inanıyorum. Bu durumun hayat bulması, özgürlükler ile hakların gelişimini ve bireyler tarafından yaygın bir şekilde kullanımını sağlayacaktır. Bu temel sorun çözülmedikçe ekono-

mik ve sosyal alanda ileri durumu ile Avrupa, "diğerleri" için çekiciliğini koruyacaktır. Dolayısıyla ortaya Güneyden Kuzey'e göç sorunu ortaya çıkıyor. Karşı önlem olarak da Avrupa'nın, en katı vize uygulaması ile bireylerin önüne bir dizi engeller, kısıtlamalar ve yasaklar çıkardığını görüyoruz.

İletişimi engelleyen böyle bir ortamda sosyal ve ekonomik taraflar olarak da bizler, bireyler ve taraflar bazında aramızda iletişimimizin ve görüş alışverişlerimizin artmasından bahsediyoruz.

Ne yazık ki, birçok Akdeniz ülkesinde vize problemi ni aşarak Avrupa'ya gelebilmeyi başaran çok az insan bulunmaktadır. Kaldırılması amaç olan vize'nin şartlarının kısa vadede hafifletilmesi hızla gerçekleşmezse sosyal ve ekonomik taraflar olarak gerçek bir iletişim ve işbirliğinden bahsedememiş olacağız. Görüldüğü gibi gerçekte Akdeniz ülkelerindeki sosyal güvenlik sisteminin kurulması ile göç akımları arasında yakın bir ilişki vardır.

Euromed işbirliğinin faydasının toplumsal transformasyonu gerçekleştirerek Akdeniz ülkelerinde demokratik açılım ve atılımları getireceği düşünülmektedir. Avrupa ile Akdeniz ülkeleri aynı ekonomik sosyal ve demokratik gelişme seviyesinde değildir. Bu çerçevede AB, bu diyalog için 5 milyar ECU'dan fazla bir fonu bu iş için ayırmıştır. Bu fonun asıl kullanıcılarının ekonomik ve sosyal tarafların olacağı bilinmektedir. Bu gerçeğe rağmen, AB, ilgili ülkelerin demokrasi ve insan hakları konusunda gelişme kaydetmediği suçlamasıyla, fonların kullanılmasına rezerv koymaktadır. Bu şekilde AB, bir çelişki yaratmaktadır. AB gerçekte hükümetleri değil ekonomik ve sosyal tarafları cezalandırmaktadır. Bu durum da demokrasi, hak ve özgürlükler konusunda gelişme beklemek yanıltıcı olacaktır. Bu alanlarda gelişme kaydetmek için mazeret ve suçlamalar yerine fonlar hızla realize edilmelidir.

Euromed işbirliğinin, gelecekteki benzer işbirlikleri için test noktası oluşturacağı muhakkaktır. Bu diyalog işbirliği, başarı ile yürür ve gelişirse benzer ekonomik ve sosyal işbirliğini aşağıya doğru Afrika, doğuya doğru Orta Doğu ve Yakın Asya'ya taşıyacağı açıktır. Çünkü Akdeniz ülkeleri Euromed ile AB'nin sınırları bütün Afrika, Orta Doğu ve Yakın Doğu'ya genişlemektedir.

Açıkça görülüyor ki bu işbirliği sürecinde ekonomik ve sosyal tarafların oynayacakları çok büyük bir alan ortaya çıkmaktadır. Ekonomik ve sosyal tarafların işbirliği de Euromed'in temel direklerinden birini oluşturmaktadır ve görüldüğü kadarıyla ekonomik ve sosyal taraflar görev başındadır.

13 Eylül 1997

Dışişleri Bakanı İsmail CEM, HAK-İŞ'e teşekkür etti

Dışişleri Bakanı İsmail Cem, Genel Başkanımız Salim USLU ve TZOB Genel Başkanı Faruk YÜCEL'in kendisine gönderdiği ortak mektuba cevaben Uslu'ya gönderdiği yazıda, AP'nun Türkiye ile ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla yapacağı toplantının AP'nin değil, AP'de bulunan Yeşiller Grubu ile Sosyalist Grubu'nun insiyatifi ile düzenlendiğinin anlaşıldığını belirtti.

Cem, söz konusu toplantının Bakanlığa danışılmadan ve bilgi verilmeden gerçekleştiğini ilave etti.

Diğer taraftan Uslu, İsmail Cem'e, nazik cevabından ve bilgilendirmedeki duyarlılığından dolayı teşekkür ederek şunları vurguladı:

"Konfederasyonumuz, sivil toplumun, dünyada ve Türkiye'de yükselen değeri ve önemine paralel olarak, başta Avrupa olmak üzere dünya ile diyalog ve işbirliğini çok yönlü olarak yürütmektedir. Bu çerçe-

vede Avrupa Birliği'ne büyük önem vermekteyiz. Türk dış politikasının bir yüzüyle yaklaşan Avrupalılaştırma politikası çerçevesinde eğildiği ve 40 yıla yaklaşan bir sürede de gayret ettiği tam üyelik sonucuna ulaşmasını son derece önemsiyoruz.

Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin, sizin de kamuoyuna vurguladığınız gibi "saplantı" olmadan ve komplekse dönüştürmeden ülkemizin onuruna yakışır bir çerçevede en kısa zamanda gerçekleşeceğine inanıyoruz.

Bu yolda HAK-İŞ dahil sivil toplum kuruluşları ile sürdürmeye özen göstereceğinizi belirttiğiniz işbirliği ve diyalog, büyük önem arz etmektedir ve memnuniyet vericidir.

21 Eylül 1997

USLU:

"ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE MÜCADELESİNİ DESTEKLİYORUZ"

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, YÖK Başkanı Kemal Gürüz 'le Mersin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Vural Ülkü arasında geçen tartışmayla ilgili olarak, Rektör Prof. Dr. Vural Ülkü'ye ve Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Zafer Üskül'e birer destek mesajı gönderdi. Uslu mesajında, Hak-İş'in, demokratik bir kitle örgütü olarak, özerk-demokratik üniversite mücadelesini desteklediğini belirtti.

Uslu :

"Yüksek Öğretim Kurumu Başkanı ile bazı üniversitelerimizin rektörleri arasında geçen tartışmaları basından kaygıyla izlediklerini, YÖK'ün üniversitelerimiz üzerindeki baskıcı tavrı, bizi, ülkemizin bugünü ve geleceği olan üniversitelerimizin birer bilim yuvası olmaktan öte, politik amaçlara alet edilmek istenen kurumlar olduğu yönünde endişeye sevkettiğini ifade ederek, Bilim, her türlü politik ve ideolojik yönlendirmelerden uzak olmadığı sürece, insanlığın değil, çıkar çevrelerinin yararına hizmet edeceğini bildirdi.

Uslu, "Ülkemize ve insanlığa hizmet edecek üniversitelerimizin YÖK'ün baskıcı, dayatmacı ve vesayetçi tavırlarından kurtarılması, üniver-

sitelerimizin, dolayısıyla bilimin özerkleşmesini sağlayacaktır.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun üniversitelerimizi politize etme çabasını tepkiyle karşılıyor; demokratik bir kitle örgütü olarak özerk-demokratik üniversite mücadelenizi desteklediğimizi belirtmek istiyorum." dedi.

Bu arada Salim Uslu, Beksa Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı'ya da bir mesaj göndererek, Beksa'nın Avrupa Kalite Derneği'nin en büyük ödülünü almasından dolayı kutladı.

25 Eylül 1997

USLU :

"VERGİ REFORMU BEYAN DIŞI GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİ VE BİR TAKIM SERBEST TİCARET MENSUBUNUN TAKIBIYLA BAŞLAMALIDIR"

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Salim USLU, yapılması düşünülen ve gündeme gelen vergi reformuna ilişkin bir açıklama yaparak şunları belirtti :

"Herşeyden önce toplumsal uzlaşma ile kurulduğunu söyleyen 55. hükümetin Maliye Bakanı vergi reformu ile ilgili yapılan taslak çalışmalarının içeriği konusunda ilgili tarafları bilgilendirmeli ve atılacak adımlar konusunda ortak mutabakatın sağlanmasına özen göstermelidir." dedi ve devam etti.

"Kanaatimce yapılması düşünülen vergi reformuna faiz, kira geliri ve kentsel rantlardan başlanılmalıdır. Ayrıca bir takım serbest ticaret mensubunun takibi öncelikle ele alınmalıdır. Çünkü bilindiği üzere bugün servet sahipleri tarafından devlete verilen borç para ve faiz miktarı 5 katrilyon TL'ye ulaşmıştır. % 138 faiz getiren bu gelir vergisizdir. Yine aynı şekilde sayıları 4.5 milyona ulaşan gayrimenkul kiralari beyandan kaçırılmaktadır. Göç sonucu şehirlerin hızla büyümesinden oluşan kentsel rantlar da beyan dışıdır.

Vergide en büyük adaletsizlik ücretlerden kesilen vergidir. Bugün bir kamu işçisinin ortalama maaşı ayda bürüt 68 milyon TL'dir. Bunun 22 milyon TL'si vergi, fon ve sigorta pirimlerine kesilmektedir.

Bu gerçekler ışığında, kamu işçisinin ödediğini, serbest meslek mensuplarıyla kıyaslayacak olursak; kamu işçisi bir yılda; kuyumcudan 19 milyon TL daha fazla, müteahhitten 48 milyon TL daha fazla, turizm işletmecisinden 78 milyon TL daha fazla, dış hekiminden 68 milyon TL daha fazla devlete vergi ödemektedir.

Uslu, "Ücretlerden kesilen gelir vergisinin stopajlı sisteme dönüşürülmesi eğer ücretlere pozitif yönden yansiyacaksa elbetteki olumlu bir adımdır. Ancak kanaatimce konunun tartışılmaya ihtiyacı vardır. Bu noktada ilgili tarafların görüşü alınmalıdır." dedi.

25 Eylül 1997

HÜKÜMET. ESK'YI OYALADI

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-iş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, Ekonomik Sosyal Konsey (ESK)'in 25 Ağustos tarihinde yapılan toplantısında 10 Eylül'de tekrar toplanılacağı karara bağlanmasına rağmen ikinci bir defa toplantıya çağrılmaması üzerine bir açıklama yaptı. Engin, yazılı açıklamasında şunları söyledi:

"25 Ağustos 1997 tarihinde Başbakan Mesut Yılmaz başkanlığında toplanan Ekonomik ve Sosyal Konsey (ESK) bilindiği üzere 15 gün sonra (10 Eylül 1997) tarihinde toplanmak üzere görüşmelere ara vermişti. Çalışma yaşamının acil çözüm bekleyen sorunlarından Eşel Mobil uygulaması, Zorunlu Tasarruf, Sosyal Güvenlik Krizi gibi temel konular üzerinde hükümet tarafı ile sendikalar arasında fikir ayrılıklarında bir uzlaşma arayışı için Konsey'de bir karar çıkmayınca bizzat Başbakan Yılmaz'ın önerisi ve Konsey'in "kabulü" ile 15 gün sonra Konsey'in yeniden toplanacağı kararı alınmıştı. Başbakan Yılmaz'ın Konsey'e katılan herkesin gözünün içine baka baka verdiği 15 günlük sözün üzerinden bir ay geçmesine rağmen ESK toplanmamıştır. Konseyin ileri bir tarihe alındığına dair hiçbir açıklama da bugüne kadar yapılmamıştır.

Devlet yönetimi ciddiyetiyle bağdaşmayan bu tavrın, ANASOL-D azınlık hükümetinin toplumsal uzlaşmaya ihtiyaç duymadığını göstermesi açısından çok anlamlı bir örnek olduğunu kaydeden Genel Eğitim Sekreteri Engin, "Hükümetin dayatmacı ekonomi politikalarına devam edeceği 'kriz', 'gerilim' ve 'bunalımdan' beslenmeye devam edileceğini göstermesi açısından da bu olay önemli bir göstergedir." Geniş halk kesimlerinin temsilcilerinin eleştirisi, öneri ve uyarılarından yararlanmaya ihtiyaç duymadığını açığa vuran hükümetin ivedilikle topladığı birinci konseyde toplumsal uzlaşmanın gerekliliğine ısrarla vurgu yaptığı halde, halkın birikmiş sorunlarını devlet katına taşıyacak istişari mahiyetteki konsey üyeleriyle yüzyüze gelmekten açıkça kaçınmakta olduğunu vurgulayan Engin 25 Ağustos tarihinde toplanan konseyde bizzat Başbakan Mesut Yılmaz konseyin oluşumuna getirilen eleştirileri dikkate alacaklarını, konseyin bir takvime bağlanması gerektiği yolundaki eleştirileri doğru bulduğunu, bunun için kendisinin uzunca bir süre düşünmediğini 15 gün sonra yeniden ESK'in toplanacağını, konseyin kendi hükümetlerinden önceki hükümetlerde olduğu gibi "göstermelik" bir organ olmayacağını, aksine etkin bir istişari organ olarak güçlendirileceğini ifade etmiştir. Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit'in "özel gündemle" toplanması önerisi ile Yılmaz'ın "15 gün sonra toplanma" önerisi konseyce ittifakla kabul edilmiş ve ikinci toplantı için Devlet Bakanı Işın Çelebi Başbakan tarafından görevlendirilmiştir.

26 Eylül 1997

USLU:

ÜNİVERSİTELER HIÇBİR KİŞİ, KURUM VE İDEOLOJİNİN İPOTEĞİ ALTINDA OLAMAZ

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, son günlerde, üniversite rektörleri ve öğretim görevlilerinin "Atatürkçü, şeriatçı, laik, gerici, sağcı, solcu" gibi subjektif nitelemelere tabi tutularak görevlerinden alınmaları, ya da üzerlerinde baskı kurulmasıyla ilgili bir açıklama yaparak, bilimin ve akademik çalışmaların ideolojik tercihlerin dışında tutulması gerektiğini söyledi. Uslu açıklamasında:

"Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)'ün bazı üniversiteleri, üniversite rektörlerini ve öğretim görevlilerini "Atatürkçü, şeriatçı, laik, gerici, sağcı, solcu" gibi nitelemelerle görevinden alması; ya da bu kurum ve çalışanları üzerinde baskı kurmaya çalışması kamu oyunun hayretle izlediği gelişmeler olduğunu ifade ederek şunları belirtti.

Bilim ve akademik çalışmaların bağımsız ve özgür ortamlarda yapılabileceği tartışma götürmez bir gerçekken, YÖK gibi üniversiteler üzeri bir kurumun tam anlamıyla bilim kar-

şıtı bir tavır içine girmesi; bunu yaparken de insanları keyfice tasnif etmesi, idam fermanlarını imzalaması ve ardından yargılamaya hazırlanması akıllara durgunluk vermektedir.

Konfederasyonumuz Genel Başkanı Salim Uslu : Bazı üniversite rektörlerinin "gerici, Atatürk ilke ve inkılaplarına düşman" suçlamasıyla sorgusuz sualsiz görevlerinden alınması; bazılarının da "12 Eylül artığı solcu" yaftalamasıyla hakaretlere maruz kalması, operasyonun bir işgüzarlığın ötesinde, çıkar çatışmalarına dayandığını gösterdiğini vurgulayarak, ülkemiz insanı tarih boyunca bilimin ve araştırmanın ne kadar değerli ve kutsal olduğunu, ve bu ikisinin de yalnızca özgür ve bağımsız ortamlarda hayat bulduğunu çok iyi kavramıştır. Sanırsız bu ilkeleri bugün en çok kavraması gereken bilimin ve akademik çalışmaların başında bulunanlar, onu kontrol etmeye çalışanlardır." dedi ve şöyle devam etti:

"Bilim ne sağcının, ne solcunun, ne de bir ideolojinin ipoteği altında değildir. Kendisini aydın ve demokrat olarak nitelendiren her kesim, bilimi bu tür bir ipotek altına almak isteyenlere, ya da kendi dünya görüşleri doğrultusunda üniversiteleri "hizaya sokmak" için girişimde bulunanlara karşı haklı ve demokratik tepkisini ortaya koymalıdır. Van, Manisa, Şanlıurfa, Kayseri, Kırıkale, Mersin, Muğla gibi Anadolu'nun birer bilim yuvası haline gelmiş illerimizdeki vatandaşlarımızın, rektörler ve öğretim görevlileri üzerine oynanan oyunlar konusundaki duyarlılıkları ve tepkileri dikkate alınmalıdır.

26 - 28 Eylül 1997

Diyarbakır'da "Demokrasi, Hukuk ve İnsan" Konferansı

Demokrasinin hiçbir zaman gerçek anlamda var olmadığı, hele son birkaç aydır fütursuzca rafa kaldırılmak istendiği, hukukun ve hukuk adamlarının siyasallaştığı, "hukukun üstünlüğü'nün yerini, "üstünlüğün hukuku"nun aldığı, insanın ve ona ait en temel, en vazgeçilemez ve devredilemez haklarının hergün ayaklar altına alındığı, çiğnendiği, horlandığı ve yok sayıldığı bir zaman diliminde tüm bunların somut bir biçimde yaşandığı Diyarbakır'da, Büyükşehir Belediyesi'nin evsahipliğinde "Demokrasi, Hukuk ve İnsan" tartışıldı üç gün boyunca.

26-28 Eylül tarihlerinde Diyarbakır Mehmet Akif Ersoy Tiyatro Salonu'nda gerçekleştirilen Konferansa uluslararası düzeyde yerli ve yabancı olmak üzere bilim adamı, gazeteci, yazar ve insan hakları savunucularından oluşan 60'a yakın isim üç gün boyunca tebliğler verdi, tartıştı ve görüşlerini açıkladı.

Konferans Sekreteri Doç. Dr. Davut Dursun'un, konferansın katılımcılarını ve tebliğ başlıklarını sunmasının ardından, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Doç. Dr. Ahmet Bilgin, bir açılış konuşması yaptı. Bilgin konuşmasında, böyle bir toplantının Diyarbakır'da yapılmasının ayrı bir anlamı olduğuna dikkat çekti. Demokrasinin en iyi tanımının insan hakları ve yükümlülükleri olduğunu söyleyen Bilgin, insanlığın, negatif, pozitif ve aktif insan haklarını elde edinceye kadar çok zorlandığını ve cenderede geçtiğini, demokrasinin tatbikinin ise ayrı bir zaviyeden değerlendirilmesi gerektiğini, teori ve pratiğin uyum sağlamadığının artık görülmesi gerektiğini ifade etti.

Bilgin'i müteakiben Dicle Üni. Rektörü Prof. Dr. Mehmet Özaydın, Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu ve RP Genel Başkan Yardımcısı Diyarbakır Milletvekili Abdülkadir Aksu da birer protokol konuşması yaptılar. Konuşmasında çarpıcı ifadelere yer veren Uslu, özetle şunları söyledi : "Ülkenin kendi yurttaşlarını seçme hakkı yoktur. Kendi yurttaşlarımızın farklı düşünce, ırk, inanç gibi farklılıklarına saygılı olmayı başarabildiğimiz an Türkiye'nin sorununu çözmüş olacağız. Bizler bize sunulan güdümlü gündemi tartışıyoruz. Demokrasi güçlü ve galiplerin değil, halkın güçlü olduğu rejimdir.

Ülkemizdeyse adeta ideoloji insandan öncelikli hale geldi. Türkiye'deki kimileri egemenliklerini kaybetmekten korktukları için müdahaleleri meşru hale getiriyorlar. Laiklik tartışmalarından layık olduğumuz hakları konuşmaya sıra gelmiyor. Gelir adaletsizliği yoksulluğu, yoksulluk yozlaşmayı üretiyor. Demokratik katılımın olmadığı yerde çeteler var demektir ve sistem çete üretiyor. Türkiye "Kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı yönetim" sorununu çözerse meselelerini de çözecektir."

Toplam yedi oturumda tamamlanan konferansta birinci oturumdan sonra Cengiz Çandar açılış bildirisini sundu.

Her oturumda ayrı bir konunun ele alındığı konferansta çok sayıda yerli ve yabancı yazar, gazeteci bilim adamı tebliğ sundu.

2. Oturumda Norveç İnsan Hakları Enstitüsü'nden Prof. Dr. Tore Lindholm "Demokrasi Sürecinde İnsan Hakları Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi" konulu, İran'ın son dönemdeki en önemli aydınlarından Abdülkerim Suruş "Demokrasi, Haklar ve Ödevler" konulu, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden Prof. Dr. Ömer Faruk Harman, "Evrensel Dinlerin Hak Kavramına Bakışı" konulu, Ege Üniversitesi Felsefe Bölümünden Prof. Dr. Ahmet Arslan ise "İnsan Hakları ve Kültürel Görecelik" konulu bir tebliğ sundu. Prof. Dr. Salih Tuğ, Dr. Hamit Ersoy, Yazar Ümit Aktan ve Yalçın Akdoğan ise oturuma müzakereci olarak katıldılar.

3. Oturumda "Hakların İçeriği" konusunda Sudan Milletvekili İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Fethi H. Muhammed, ABD Lawyers Committe for Human Rights ve İngiltere Lancaster Üniv. Kamu Kesimi Ekonomik Araştırmalar Merkezi'nden Dr. Mehmet Asutay bilgi ve görüşlerini sundular. Aynı zamanda oturuma müzakereci olarak Ömer Çelik, Yazar Ali Bulaç ve Yazar Prof. Dr. Kürşat Bumin katıldılar.

"Uygulamada Karşılaşılan Problemler" konusu üzerinde durulan 4. Oturuma İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Liberal Düşünce Grubu Başkanı Kazım Berzeg, İspanya Kültürlerarası Diyalog Enstitüsünden Dr. Roger Garaudy ve İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden Prof. Dr. Bakır Çağlar katıldılar. Oturumun müzakerecileri ise Sakarya Üniversitesi İİBF'den Doç. Dr. Davut Dursun, Yazar Mehmet Metiner, Siyaset bilimci Ertuğrul Günay idi.

Konferansın "Demokrasi, Hukuk ve İnsan" konulu 5. Oturumunda "İslam Dünyasında İnsan Hakları ve Sorunları" konusunda tebliğler sunuldu. Oturuma Filistin Kurtuluş Hareketinin önde gelen isimlerinden Ürdün'lü yazar Münir Şefik, İngiltere İslam Dünyası Özgürlük Grubundan Dr. Azzam Temimi ve İsviçre'li Yazar Dr. Perviz Manzur gibi isimler katıldı. Müzakereciler ise Yazar Abdurrahman Dilipak ve Dr. Nuray Mert, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Danışmanı Prof. Dr. İ. Süreyya Sırma, Oslo Üniversitesinden Özlem Denli idi.

Dicle Üniversitesi İktisat Fakültesinden Doç. Dr. Tahsin Fendoğlu, İstanbul Üniversitesinden aynı bölümden Prof. Dr. Mehmet Altan, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Yard. Doç. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem gibi isimler "Türkiye'de Demokrasi ve Haklar-Dünü Bugünü" konusuylla ilgili tebliğlerini 6. Oturumda sundular. Petrol-İş Eski Başkanı Münir Ceylan, Yazar İhsan Arslan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Basın Danışmanı Hüseyin Beşli müzakereci olarak katıldılar.

Konferansın son oturumunda "Demokrasi ve Haklar : Türkiye İçin Bir Gelecek Perspektifi" konusu ele alındı. Bu konudaki tebliğlerin sunucuları ise şu isimler oldu: İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Akın Birdal, Mazlum-Der Genel Başkanı Yılmaz Ensarioğlu ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden Prof. Dr. Doğu Ergil konferansa müzakereci olarak katılan Gazeteci Yazar Koray Düzgören ve Ümit Kıvanç, Yazar Ayşe Önal, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu gibi isimlerin yanında diğer davetlilerin hepsi eksiksiz katıldılar.

Konferansa halktan yoğun bir ilgi ve katılım olduğu ancak medyanın yeterli ilgiyi göstermediği görüldü.

Halkın yoğun teveccühüne karşın devletin ve onun temsilcilerinin toplantıya katılmaktan ürk-

tüğünü gördük. Merkezi yönetim, halkla bütünleşmede ve insanları anlamada tereddüt eder gibiydi. Duyumlara göre, konferansın yapılmaması için Büyükşehir Belediyesi'ne epey baskı yapılmış, ancak, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin kararlı tutumu ve arkasındaki ezici halk desteği karşısında daha fazla ileri gidilememiştir.

Diyarbakır'da yıllardır sürmekte olan terörün acı ve merhametsiz sonuçlarını, yakılan ve boşaltılan 3000 civarındaki köyden kaçarak Diyarbakır merkezine sığınan binlerce nüfusun açlık, yoksulluk ve sefaletini özellikle çocuklarda ve çocukların korku dolu bakışlarında görmek mümkündür. Güneydoğu'nun kavşak noktasındaki bu en büyük kenti adeta açlık, sefalet ve korkunun başkenti olmuş gibiydi.

Normalde 350 bin civarında olan nüfusun bugün göçlerle birlikte 1.5 milyon sınırına dayanmış olması mevcut sorunların da 3-5 misli artmasına yol açmıştı. Yakıp yıkılan mezralardan ve boşaltılan köylerden gelen binlerce insanın ve sorunlarının tek muhatabı, kısıtlı imkanlarına ve dar kadrosuna rağmen belediyeciliğin rutin ve teknik işlerinde olan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi oldukça başarılı olmuş.

Konferansta verilen tebliğler, yapılan müzakere ve tartışmalarda özellikle şu 3 nokta üzerinde durulduğu görüldü: Bölgedeki sorun en başta bir "kimlik sorunu", bir "insan hakları ve demokrasi sorunu", bir "yoksulluk sorunu"ydü.

Esasen bölgedeki bu sorunları üreten ve onları bu çözümsüzlüğe mahkum eden de Merkez'de demokrasinin ve hukukun olmaması, politikalarında "insan" ve "insan hakları"nın yer almamasıydı.

Ülkemiz, güneydoğuda kanayan bu yara yüzünden sürekli olarak kan kaybediyor. Ekonomik olarak, sosyal olarak kültürel olarak ve insan olarak kaybediyor.

Akan kanın durması için, "normal akıl sahiplerinin ise "normal durum"larda devreye girebildiğini her "normal akıl" sahibi akledabiliyor.

Türkiye'nin bugünkü sorunu; Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu'nun konferansın açılışında yaptığı konuşmasında vurguladığı gibi "kayıt dışı ekonomiden çok daha önemli olan kayıt dışı siyaset ve kayıt dışı yönetim"dir.

Siyaseti, idareyi ve halkın iradesini demokrasi dışı güçlerin ipoteğinden kurtarabildiğimiz ve "kayıt içi"ne alabildiğimiz zaman çözümsüz gibi gözükten sorunlarımızın da teker teker çözülebileceğine tanık olacağız.

27 Eylül 1997

HAK-İŞ TEN TÜRK-İŞ'E YANIT

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu, konfederasyonun bugüne kadar demokratik sivil toplum örgüt sorumluluğu bilincinde hareket ettiğini ve edeceğini belirterek, "Hak-İş'i hükümete karşı tepkisizlikle suçlamak çelişkidir" dedi.

Genel Başkan Salim Uslu Konfederasyonu hükümete karşı tepkisizlikle itham eden Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'e gönderdiği mektupta, Hak-İş'in temel ilkelerinden birinin, bütün hükümetlere karşı ülkenin ekonomik yönetimi, işçi, memur, emekli, dar gelirli ve yoksul insanlar için üreteceği politikalar sonucu tavır belirlediğini belirten Uslu, Hak-İş'in hiçbir hükümete ve siyasi partiye angaje olmadığını ifade etti. Mektubunda, çalışanların sorunlarına isabetli politikalar üreten hükümetlerin Hak-İş tarafından her zaman destekleneceğini kaydeden Uslu, görevini yerine getiremeyen hükümetleri gerektirdiğinde uyaracaklarını ve eleştireceklerini, gerektiğinde de eylemlere başvuracaklarını bildirdi. Uslu, konfederasyonun bu tavrını çeşitli kez dile getirdiğini belirterek, Hak-İş'i hükümete karşı tepkisizlikle suçlamanın çelişki olduğunu savundu.

29 Eylül 1997

HAK-İŞ TEN HASAN CELAL GÜZEL'E DESTEK

Hak-İş Konfederasyonu 29 Eylül 1997 tarihinde konuşmaları nedeniyle DGM'de yargılanan YDP Genel Başkanı Hasan Celal Güzel'e destek amacıyla duruşmaya katıldı. Genel Başkan Salim Uslu konuyla ilgili yaptığı açıklamada, Hasan Celal Güzel'in aleyhine açılan davanın, Türkiye'de halkın demokratikleşme umudunun ve beklentilerinin hangi engellemelerle karşı karşıya bulunduğunu göstermesi bakımından çarpıcı bir örnek olduğunu, Türkiye'ye çağ atlatmak iddiasında olanların düşüncesi mahkum emeye kalkışmasının; "Konuşan Türkiye" deyip konuşanları susturmayaya çalışmasının ciddi bir çelişki olduğunu belirtti.

29 Eylül 1997

HAK-İŞ , 1 DAKİKA KARANLIK EYLEMİNE DESTEK VERDİ

Hak-İş Konfederasyonu, Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi tarafından organize edilen "Sürekli Aydınlık için 1 Dakika Karanlık" eylemine destek verdi. Konuyla ilgili bir yazılı açıklama yapan Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, eylemin, sivil itaatsizliğin somut bir örneği olduğunu belirtti. Uslu yaptığı açıklamada:

"Türkiye, konuşanların susturulduğu, yazanların demir parmaklıklar arkasına konulduğu, görüşünü ifade edenlerin yargılandığı, milletin topyekün inanç ve değerlerinin, temel hak ve özgürlüklerinin, insani haklarının kısıtlandığı bir ülkeye görüntüsü çizmeye başladığını söyledi.

Öte yandan, geçtiğimiz bir yıl boyunca iyice gün yüzüne çıkan; devlet içindeki örgütlenmeler, karanlık güç odakları, çeteler, kara para aklama organizasyonları, güvenlik güçlerinin önemli isimlerini bile zan altında bırakan uyuşturucu ve faili meçhul oluşumları konusunda hiçbir somut adım atılmıyor.

Böyle bir ortamda sivillere ve sivil inisiyatife düşen; "sivil itaatsizlik" mekanizmasını çalıştırarak, pasif direnişle yönetimi denetlemektir.

1 Ekim 1997

Türk Sendikacılığı Model Oldu.

Türkiye'deki sendikalar ile Türk Cumhuriyetlerindeki sendikaları arasında önemli bir işbirliği zemini oluşturdu. Bu çerçevede, Azerbaycan Genel Hizmet ve Belediye İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Gülşen Kadimova Başkanlığında bir heyet, Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikasının eğitim programına katılmak üzere Türkiye'ye geldi. Azeri Sendikacılar Hizmet-İş'in Kütahya'daki eğitim seminerlerine katıldılar.

Çalışma hayatının tüm meselelerini kucaklamada ve çözümler üretmede yetersiz kaldığı yolunda çok fazla eleştiri alan Türk sendikacılığı, özellikle Orta Asya Türk Cumhuriyetleri için örnek alınan bir model oldu. Sovyetler Birliği döneminde "devletle organik irtibatlı" sendikacılığın hayat bulduğu Türk Cumhuriyetleri, şimdilerde sendika yapılanmasında Türkiye'yi örnek alıyor. Özellikle Azerbaycan'daki sendikalar Türkiye'deki Sendika, sendika şubesi ve konfederas-

yon yapılanmasını aynen alıp uyguluyorlar.

1 - 4 Ekim 1997

Özçelik-İş Başkanlar Kurulu Toplantısı'nı Kıbrıs'ta yaptı...

Hak-İş'e bağlı Özçelik-İş Sendikasının genişletilmiş Başkanlar Kurulu Toplantısı 1-4 Ekim 1997 tarihlerinde Kıbrıs'ta Akapulko Otelinde gerçekleştirildi. Toplantıya Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Disiplin Kurulu Başkanı, Şube Başkanları, Şube Yönetim Kurulu Üyeleri Genel Merkez Toplu İş Sözleşmesi ve Araştırma Dairesi Başkanı ve konuk olarak KKTC Çalışma Bakanı Ali Özkan Altınışık ve Hak-İş üyesi Kıbrıs Kamu Sen Başkanı Ahmet Ötüken katıldılar.

Toplantının açış konuşmasını Hak-İş Genel Sekreteri ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan yaptı. Başkan konuşmasında şu konular üzerinde durdu:

"Türk ve Yunan halkı yıllardır ortak kültürü, toprağı paylaşmış, ortak müzik zevki ve damak tadı olan iki dost ülkedir. Arzuladığımız, iki toplumun dostça barış içinde yaşamasıdır. Maalesef, politikacılar ve dış güçler her zaman milliyetçi ayrılıklarını kendi çıkarları için kullanmakta ustalıklarını göstererek, iki toplum arasında yapay krizler yaratmaktadırlar.

Başkan'dan sonra toplantıya konuk olarak katılan KKTC Çalışma Bakanı Ali Özkan Altınışık, konuşmasında bir sivil toplum örgütü olan Özçelik-İş Sendikasının, dünya barışını ilgilendiren bir konuyu Başkanlar Kurulu toplantısının ilk maddesi olarak gündemine alması ve toplantıyı Kıbrıs'ta yapmasının klasik sendikacılığın aşılmasını göstermesi açısından çok önemli olduğunu belirtti.

Daha sonra söz alan Kamu-Sen Başkanı Ahmet Ötüken yapmış olduğu konuşmada dünyanın küçüldüğünü dolayısıyla bütün sendikaların sorunlar karşısında işbirliği yapmasının önemini vurgulayarak "Kıbrıs sorunu sadece Kıbrıs'ta yaşayan Türk halkının değil bütün Türklerin sorunudur" dedi.

Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Yardımcısı M. Kemal Can, Genel Mali Sekreteri Feridun Tankut, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mustafa Atlı, Genel Eğitim Sekreteri Keramet Arslan ve Toplu İş Sözleşmesi Araştırma Dairesi Başkanı Hayati Körpe gündemle ilgili olarak konuşma yaptılar. Daha sonra toplantının sonunda başkanlar kurulu sonuç bildirgesi hazırlandı ve sonuç bildirgesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye kamuoyuna duyurulması kararlaştırıldı.

Sonuç Bildirisinde Hak-İş'e bağlı Öz Çelik İş Sendikasının 1998 yılı eğitim programı konusunda görüşmeler yapılmıştır. Bu konuda yapılan programlarda sendika içi eğitimlere ve seminerlere ağırlık verilmesi kararlaştırılmış olup aynı zamanda çalışma yaşamı ile ilgili yeni düzenlemeleri içeren kitap ve broşür çalışmasına ağırlık verilmesi başkanlar kurulu tarafından genel yönetime önerilmiştir.

Yine sendikamızın yeni dünya düzeninin saldırılarına karşı koyma konusunda uluslararası dayanışmanın gereği olarak Avrupa'da kurulu bulunan sendikalar ile ortak eğitim programlarını gündemine alması karar altına alınmıştır. Bu arada uygulanan dürüst ve akılcı mali politikaların sonucu olarak oluşan birikimlerin İzmir Dikili de Eğitim kompleksine dönüşecek olması ve bu konudaki projenin inşaat aşamasına gelmiş olması Özçelik-İş Sendikasının eğitime bakışını en iyi şekilde yansıtmıştır.

Ziyaretin üçüncü günü KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Başbakan yardımcısı Serdar Denktaş ve Meclis Başkanı Hakkı Atun ziyaret edildi. Bu ziyaretlerde sendikamız adına Recai Başkan, Denktaş'a hitaben "Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak sendikamız üstüne düşeni yapmaya hazırdır" dedi. KKTC Cumhurbaşkanı Denktaş, Özçelik-İş heyetine "Rumları hükümet yapıp başımıza oturtmaya çalışan dünya, Rumlara bizim de devlet olduğumuzu belirtmeli" diye konuştu. Denktaş, Kıbrıs Türklerinin tek garantörünün Türkiye olduğunu yineledi.

2 - 10 Ekim 1997

KÜTAHYA'da BİLGİ ÇAĞI SENDİKACILIĞI SERGİLENDİ

Konfederasyonumuz Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikası'nın 1997 yılı 3. Dönem Eğitim Semineri 02 - 10 Ekim 1997 tarihleri arasında Kütahya-Harlek'te gerçekleştirildi.

Hizmet-İş sendikası Genel Sekreteri Mahmut Arslan'ın açılışını yaptığı Eğitim Seminerine Hak-

İş Genel Başkanı Salim Uslu, Hak-İş Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Azerbaycan Genel Hizmet İşçileri Sendikası'ndan Gülşen Kadimova, Nigar Caferova, Zakir Memmedov, Nazım Mensimov ve Nazir Balabeyov isimlerinin yer aldığı bir heyet, Hizmet-İş Sendikası Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri, Kütahya Belediye Başkan Yardımcısı İsmail Dayıoğlu ve Kütahya Petrol-İş Sendikası Şube Başkanı Ahmet Özen katıldılar.

Hizmet-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut Arslan açılış konuşmasında "Bilginin tüm dünya ülkelerinde olduğu kadar Türkiye için de önemli olduğunu vurgulayarak, ekonomik kalkınmanın temeli ağır sanayiden bilgiye

kaymış durumdadır. Dolayısıyla gerek toplumumuz, gerek sendikamız ve gerekse Hak-İş için ve tüm çalışanlar için bilginin edinilmesi ve sahiplenmesi kaçınılmazdır" dedi.

Daha sonra kürsüye gelen Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi "İlkeli, kararlı ve sorumlu bir anlayışın çerçevesinde hizmet sendikacılığı yapmakta olduklarını" ifade ederek, geçmişi ve toplumu ile barışık, toplumun manevi değerlerine ve kültürel dokusuna önem veren, bu dokuyu kendi yapısında özleştiren bir sendikal anlayış sergilediklerini" belirtti.

Tanrıverdi, sözlerini eğitim seminerinin başarılı geçmesini temenni ederek noktaladı.

Azerbaycan Genel Hizmet İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Gülşen Kadimova selamlama konuşmasında Türkiye'de bulunmaktan dolayı duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Kadimova kısaca şunları söyledi: "Hizmet-İş Sendikası ile aramızdaki dostluk ve kardeşlik bağlarını her geçen gün biraz daha geliştiriyoruz. Hizmet-İş'in sendikal anlayışını takdir ediyor ve bu anlayışı Azerbaycan'a taşımak istiyoruz" dedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Kütahya Bölge Müdürü Bekir Kencik bir selamlama konuşması yaparak Hizmet-İş Sendikası'nın Türk Çalışma Hayatında önemli bir yeri bulunduğuna dikkat çekti.

Seminer'e katılan Kütahya Belediye Başkanı Süleyman Canan yaptığı konuşmasında işçi

temsilcisi olduklarını söyleyenlerin işçilerin derdinden çok kendi koltuk ve makamlarının derdinde olduklarını ifade etti.

Eğitim Semineri'nde Kütahya Vali Yardımcısı Hikmet Çitak da bir selamlama konuşması yaptı.

Daha sonra kürsüye gelen Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ise seminere katılanları selamladıktan sonra başladığı konuşmasında şunları söyledi: "Artık dünyada ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerinde kimin askeri daha çok ise, kimin gücü daha çok ise değil, kimin daha çok bilgisi var ise

onun güçlü olduğu açıktır."

55. Hükümetin 100 gününü de değerlendiren Uslu, ekonomik tablonun iyiye değil kötüye gittiğini söyledi. Uslu, Hükümeti Deli Dumrul Hükümeti olarak niteledi. Uslu, Türkiye'de sosyal alandaki üç büyük sorununu; bu ülkenin sivilleşme sorunu, bu ülkenin demokratikleşme sorunu ve bu ülkenin İslâmı tartışma konusu olmaktan çıkarılması gibi sorunlarını aşmadıkça toplumsal huzura kavuşmasının mümkün olmadığını belirtti.

Uslu konuşmasını Eğitim Semineri'nin başarıya ulaşması dileğiyle noktaladı.

Seminerin ilk tebliğini Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erdinç Yazıcı sundu. Yazıcı "Yeni Sendikal Arayışlar" adlı tebliğinde dünyadaki köklü yeniden yapılanmalar, değişimler ve bunun getirdiği yeni konjonktürel yapılanmalar" konusuna değindi.

Seminerde ikinci tebliğci Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf Alper'di. Alper, "Sosyal Güvenlikte Yeni Gelişmeler" adını taşıyan tebliğinde Türkiye'deki SSK krizine, Sosyal Güvenlik, İşsizlik Sigortası gibi önemli konulara yer verdi.

Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Yardımcı Doç. Dr. Ercan Akyiğit 1475 Sayılı Kanunun işyeri temsilcileri yönünden değerlendirildiği bir tebliğ sundu. Temsilciler tarafından ilgiyle takip edilen tebliğ sonunda Yrd. Doç. Dr. Ercan Akyiğit sorulan sorulara cevap verirken Belediye işçilerinin karşılaştıkları sorunların kendilerinin üniversitelerde verdikleri derslerin pratikteki yansımalarının olduğunu belirtti.

"İktisadi Sistemlerde İşçi Hakları" adlı tebliğ sunucusu ise Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. İktisat Bölüm Başkanı Doç. Dr. Adem Esen'di. Esen, genel olarak dünyadaki iktisadi sistemleri tanımlayıp bu sistemlerdeki emek ve işçi haklarında bilgi verdi.

Esen konuşmasında Liberalizm, Kapitalizm gibi ekonomik sistemlerdeki işçi haklarının gelişimine, yeni ekonomik modellerdeki işçi haklarına değindi. Daha çok teorik çerçevede geçen konuşmasında Doç. Dr. Adem Esen üyelerimizin tebliğ sonundaki sorularını geniş olarak da cevapladı.

Bağ-Kur Yönetim Kurulu Üyesi ve Hak-İş Sosyal Güvenlik Danışmanı Zahit Gönencan Türkiye'deki Sosyal Güvenlik kurum ve kuruluşlarını değerlendirerek çalışmaları hakkında bilgi verdi. Eğitim Seminerinde "Değişen Dünyada Yeni Sendikal Arayışlar" adında bir tebliğ sunan Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Yücel Uyanık globalleşen ve küreselleşen dünyada emeğin rolünü ve konumunu yeniden gözden geçirdiğini ifade etti.

Harlek'te düzenlenen eğitim seminerinde ayrıca Genel Sekreter Mahmut Arslan 2821 ve 2822 sayılı Kanunların işyeri sendika temsilcileri açısından değerlendirmesini yaparak temsilcileri aydınlatıcı bilgiler verdi.

Hizmet-İş Sendikası'nın düzenlediği 1997 yılının 3. Dönem Eğitim Semineri'ne Marmara ve Ege Bölgesinde faaliyet gösteren Şube, İl ve İlçe Başkanlarının yönetimleri ile bu bölgelerdeki işyerlerinde çalışan temsilciler katıldılar. İki grup halinde yapılan seminere toplam 250 temsilci iş-tirak etti.

Temsilciler seminerin çok verimli ve başarılı olduğunu belirterek her yıl tekrar edilmesini istediler. Görüştüğümüz işyeri temsilcileri Hizmet-İş Sendikası'nın eğitime verdiği önemin meyvalarını yakında toplayacağından emin olduklarını bildirerek "Hizmet-İş 28 Nolu İşkolunda sayısal olarak da en büyük sendika olacaktır" dediler.

3 Ekim 1997

Uslu'dan Taviz Uyarısı

Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Hak-İş) Genel Başkanı Salim Uslu, basın bildirisinde AB üyeliğinin ödünler üzerine bina olmayacağını savunarak, "AB üyeliğimiz, hiçbir taviz ve ödüne bina edilemez" dedi.

Başbakan Mesut Yılmaz'ın Almanya Başbakanı Helmut Kohl ve diğer yetkililerle yaptığı görüşmelerde, Türk vatandaşlarının serbest dolaşımı konusunda taviz verdiği iddialarının, doğruluk kazanmamış olsa bile üzücü olduğunu açıklayan Uslu, Türkiye'nin, AB'ye üyelik konusunda AB'nin kuruluşuna kadar giden uzun bir yoldan geldiğini belirterek, "AB üyeliğimiz saplantı olmadan ve komplekse dönüşmeden, ilkeli, işbirliği anlayışı içinde, iki partner arasında olması gereken bir çizgide gerçekleşmelidir. Türkiye'nin 1986'da da kazanması gereken serbest dolaşım hakkı, o günde bir ödüne kurban gitmiştir." dedi. Uslu, ödün verilerek AB'ye girilmesi durumunda bile, bunun tam üyelik ruhuna aykırı olduğunu ifade ederek, üyeliğin sadece şekil olarak ülkelerin biraraya gelmesi demek olmadığını söyledi. Ödün ve taviz tartışmalarının artık son bulması gerektiğine dikkat çeken Uslu, "Toplumumuz, bir gün Kıbrıs'ı mı verdik, bir gün serbest dolaşımı mı kurban ettik, bir gün tanımı mı yok ettik, bir gün sanayiye mi heba ettik tartışmalarını artık yaşamak istememektedir" diye konuştu.

3 Ekim 1997

Sendikal Eğitim Semineri

Özçelik-İş Sendikası tarafından gerçekleştirilen Sendikal Eğitim Seminerinde Hak-İş Genel Sekreteri ve Öz Çelik-İş Genel Başkanı Recai Başkan, sendikal eğitimde ulusal sınırların aşılması gerektiğini bildirdi. Başkan, Sendikal Eğitim Seminerinde yaptığı açıklamasında, bunun için eğitim programlarının yanında, uluslararası eğitim seminerlerine de ağırlık vereceklerini kaydederken, "İG Metal ile yapacağımız ortak eğitim seminerlerinde çalışma hayatı ile ilgili problemlere ortak çözümler arayacağız. Çünkü artık sermaye ulusal sınırları aşmıştır. Sendikalar da ulusal sınır-

ları aşarak hareket etmek zorundadır" dedi.

Özelleştirme konusuna da değinen Başkan, "İSDEMİR ve Sivas Demir-Çelik İşletmelerinin özelleştirilmesi gündemde. Sivas Demir-Çelik'te KARDEMİR modeli yörenin özelliklerine göre düşünülebilir. Bunun dışında İSDEMİR ve Sivas Demir-Çelik'in peşkeş çekilmesine rıza göstermemiz beklenemez" ifadesinde bulundu.

4 Ekim 1997

SEYDİŞEHİR'DE GREVE DOĞRU

Konfederasyonumuz Hak-İş'e bağlı olan Öz Çelik-İş Sendikası ile Kamu-İş arasında yürütülen, Etibank Genel Müdürlüğüne bağlı Seydişehir Alüminyum ve Antalya Elektrometalurji Sanayi İşletmesi Müdürlüklerinde toplam 3 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşma sağlanamadı ve uyuşmazlık tutanağı imzalandı. 8 Ekimde yapılacak görüşmelerde de anlaşmazlık sağlanamazsa grev kararı alınacağı açıklandı.

İşçi kesimini temsilen Öz Çelik-İş Sendikası ile işveren kesiminin temsil edildiği Kamu-İş arasında anlaşma sağlanamadı. Toplu İş Sözleşmesinin uygulanması, Sendikada görev alan üyeler, İşçi Nakilleri, Diğer Ücretli İzinler, Ücret ve Ağırlık Zammı, İstihsal Primi, Vardiya Zammı, Giyim ve Korunma Malzemesi, Giyim ve Korunma Malzemesi, Vasıta Yardımı, Kıdemli İşçiliği Teşvik Primi, Moral Eğitimi, Jübile, Ekonomi Kredisı, İşyeri Hurdalığından ve Atölyelerinden Yararlanma, Lojman Tevzii, Vizite Kağıdı, Bildirim Önelleri, Sağlık Yardımı, Öntehhis Sağlık Merkezi Sandığı, Spor Yardımı ve Farkların Ödenmesi Zamanı maddelerinde taraflar anlaşma sağlayamadı.

Hak-İş'e bağlı, Öz Çelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Seydişehir ve Antalya işçilerini bir an önce sevindirmek istediklerini, fakat işçinin hoşnut olmayacağı bir sözleşmeye de imza atmayacağını belirterek, "bu toplu iş sözleşmesinin greve kadar uzanmadan, fakat işçimizin de yüzünü güldürecek bir şekilde bitmesi temennimizdir. Seydişehir ve Antalya işçisi büyük bir sabırsızlıkla bu sözleşmenin müsbet bir şekilde sonuçlanmasını beklemektedir" diye konuştu.

10 Ekim 1997

RECAİ BAŞKAN : "KARDEMİR İŞÇİSİ GELECEĞE GÜVENLE BAKIYOR"

Anasol-D Hükümeti özelleştirmede Kardemir modelini incelemeye aldı. Hak-İş'e bağlı Öz Çelik-İş Sendikası Kardemir modeli konusunda bir rapor hazırlayarak başta Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit olmak üzere hükümet yetkililerine ilette. 55. Hükümetin raporu inceledikten sonra, bazı kamu işletmelerinin Kardemir modeli ile özelleştirebileceği bildirildi.

Raporda tüm çalışanların birey olarak şirket hissedarı yapıldığı ve yeni işe alınanların da hissedar olmasının sağlandığı vurgulandı. Raporda, 1994 yılında 5 bin 880 olan personelin, 4 bin 876'ya kadar düşürüldüğü, kurumun kâr/zararı değerlendirilmesinde 1994 yılında 6 trilyon 885 milyar zarar ederken, 1995 yılında 285 milyar, 1996 yılında 2 trilyon, 1997 yılının ilk altı aylık döneminde ise 3 trilyonun üzerinde kâr ettiği belirtildi.

Özelleştirmeden sonra hızla yenilenme, darboğazı giderme, maliyetleri düşürme ve teknolojilerde çağı yakalama çalışmalarına başlayan Kardemir, öncelikle 3 yüksek fırının modernizasyonu, sinter fabrikaları, haddehaneler, çelikhane ile birçok tesisin geniş kapsamlı bakımlarını tamamladı. Maliyetler düşürülürken, üretim artırıldı.

Kardemir'in önümüzdeki yıldan itibaren Borsaya girecek olması Kardemir işçisini ve Karabük'lüleri şimdiden heyecanlı bir bekleyişe itti. Ülkemizde şu ana kadar yapılan özelleştirmeler içerisinde başarılı tek örnek olan Kardemir Demir Çelik Fabrikaları, yabancı basında da yer almaya başladı.

Kardemir modelinin ortaya çıkmasını mücadeleleriyle sağlayan Sendikamız yetkilileri Kardemir'de son durumu anlatmak için daha önce mücadele verdikleri Haddehane Meydanında 10 Ekim'de bir araya geldiler.

Kürsüye ilk olarak gelen Karabük Şube Başkanımız Taner Canyurt, 1998'de Borsaya girecek olan Kardemir ve işçilerin hisseleri hakkında bilgiler verdi.

Daha sonra kürsüye gelen Öz Çelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Kardemir'in işçinin elinde iflas etmesi için beklenti içerisinde olanların bulunduğunu, fakat gelişmeler sonucunda sessiz kaldıklarını belirterek, "Şimdi gerek ulusal basın olsun, gerekse yabancı basın olsun Kardemir modelinin başarısından bahsetmektedir. Bu başarı işçindir. Bu başarı verimliliği ortaya koyan işletme yöneticilerindir. Bu başarı bölge halkının fabrikasına sahip çıkmasının sonucu ortaya çıkan bir gerçektir" dedi.

Türkiye'de özelleştirme uygulamalarının başarısızlıkla sonuçlandığını ve bu yargının herkes tarafından artık kabul edildiğini belirten Hak-İş Genel Sekreteri ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan; "Özelleştirme de tek başarılı uygulama olan Kardemir'in başarısını kıskananlar var. Düne kadar fabrikayı kapatarak bir hurdahaneye dönüştürmek isteyenler, bugün işçinin bu başarısını görmemezlikten gelmektedirler" dedi.

Hak-İş Genel Sekreteri ve Öz Çelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Kardemir A.Ş. çalışanlarından sahip oldukları hisse senetlerini kesinlikle satmamalarını istedi.

Kardemir A.Ş. haddehane önünde işçilere hitaben konuşan Başkan 1998 yılında borsada işlem görecektir olan Kardemir hisselerinin, büyük oranda yükseleceğini ileri sürdü.

Şirket çalışanlarından yaklaşık 420 işçinin elinde hisse senedi bulunduğunu belirten Başkan, "Hisse senetlerinizi ne pahasına olursa olsun satmayın" Kardemir özelleştirildiğinde 40'ar milyon liraya satın aldığınız hisse senetleri şimdi 1,5 milyar liraya ulaştı." dedi.

12 Ekim 1997

Tanrıverdi : "Zamlar El Nino'yu Geçti"

Hizmet-İş Sendikası K. Maraş Şubesinin 6. Olağan Genel Kurulu 12 Ekim 1997 tarihinde yapıldı.

Genel Kurula, Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Genel Sekreter Mahmut Arslan, Genel Mali Sekreter Metin Eser, K. Maraş Belediye Başkanı Ali Sezal, Genel Sekreter Yrd. Vakkas Söylemez, Bölge Başkanı Ferhat Kocabaş, Teşk. Uzmanı Zeki Özen, pek çok sayıda Şube Başkanı ile K. Maraş'ta bulunan sivil toplum örgüt temsilcileri ve delegeler ile çok sayıda üye katıldılar.

Genel kurulda konuşan Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrı-

verdi, Hizmet-İş'in 1998 yılı hedeflerini anlattı ve Türkiye'nin gündeminde bulunan konulara kısaca değindi.

Tanrıverdi şunları söyledi:

"Ücret sendikacılığını aşarak, sosyal ve kültürel alanlarda da başarılı etkinlikler gösterdik. Dayanışmamız, birliğimiz, sizlerin güveni bizi bugünlere taşıdı. Hizmet-İş'in sendikacılık modeli bir zamanlar Türk sendikacılarının imrendiği, model aldığı Rus sendikalarına artık model ihraç etmektedir. Başta Rusya olmak üzere Arnavutluk, Pakistan,

Azerbaycan gibi ülkelerle ikili ilişkilerimizde Hizmet-İş Sendikasının sendikal modelini uygulayacaklarını söylüyorlar. Bu bizim için övünç kaynağıdır" dedi.

Daha sonra kürsüye gelen K. Maraş Belediye Başkanı Ali Sezal kısa konuşmasında yerel yönetimlerin içinde bulunduğu durumu gözler önüne sererek 55. Hükümetin verdiği sözleri yerine getirmesini istedi.

Genel Kurulun diğer gündem maddeleri yerine getirildikten sonra seçimlere geçildi. K. Maraş Şubesi Başkanlığına 58 oy alan İbrahim Gürbüz getirildi.

18 Ekim 1997

HAK-İŞ'TEN, SALİHLİ ÇİFTÇİLERİNİN EYLEMİNE DESTEK

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı Faruk Yücel'e bir mektup göndererek, Salihli'de gerçekleştirilen miting ve yürüyüş esnasında yaşananlardan dolayı üzüntü duyduğunu, Hak-İş'in çiftçilerin demokratik eylemlerine desteğinin süreceğini belirtti. Salim USLU, TZOB Genel Başkanı Faruk Yücel'e gönderdiği mektupta:

"Birliğiniz öncülüğünde Salihli'de gerçekleştirilen miting ve yürüyüş esnasında yaşanan olaylar nedeniyle duyduğu üzüntüyü ifade ederek,

İthal ikameci politikalar nedeniyle kimi çevrelere özel çıkarlar sağlanırken, hayvancılık ve tarım ürünleri bakımından da Türkiye dışarıya muhtaç hale getirilmek olduğunu" belirtti. Uslu mektubunda şunları kaydetti :

"Tarım kesiminin ulusal gelirden aldığı pay giderek gerilerken, çiftçiler ise yoksulluğa ve göçe mahkum edilerek devlete, topluma ve çiftçiye yeni sosyal ve ekonomik maliyetler çıkartılmaktadır.

Türkiye'nin köklü bir tarım reformuna, tarımla tarımsal sanayiye buluşturulmasına ciddi ihtiyaç vardır."

Hak-İş'in dostluk, dayanışma ve desteğini bildiren Uslu: "Bu konudaki taleplerinizi ve tepkilerinizi haklı ve yerinde gördüğünü, çiftçilerin demokratik ve meşru tepkilerine karşı gösterilen tahammülsüzlüğü ise kınadığını" ifade etti.

21 Ekim 1997

ÖZ GIDA-İŞ SENDİKASI GENİŞLETİLMİŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

Öz Gıda-İş Sendikası Genişletilmiş Başkanlar Kurulu, 21 Ekim 1997 günü Ankara'da toplandı. Toplantıya, Sendikamız ve Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Genel Sekreterimiz Agah Kafkas, Genel Teşkilat Sekreterimiz A. Baki Gülbaba, Genel Mali Sekreterimiz Settar Arslan ve Genel Sekreter Yardımcılarımız Mustafa Paçal ile Bünyamin Eren ve Türkiye'nin dört bir yanından Ankara'ya gelen Şube başkanları katıldılar Başkanlar Kurulunun özel konukları da vardı. Hak-İş'in 22. Kuruluş Yıldönümü

kutlamalarına katılmak üzere Ankara'ya gelen Azerbaycan İşçi Sendikaları Hemkârlar Konfederasyonu Genel Başkanı Settar Mehbaliev ve KKTC'de faaliyet gösteren Hak-İş'e bağlı Kamu-Sen'in yöneticilerinden Ali Akalın da Başkanlar Kuruluna katılarak birer konuşma yaptı.

Öz Gıda-İş'in Başkanlar Kurulu, Genel Sekreterimiz Agah Kafkas'ın takdim konuşmasıyla başladı. Daha sonra Öz Gıda-İş Sendikası ve Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu açış konuşmasını yaptı. Hak-İş'in 22. Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri üzerine kısaca bilgi veren Salim Uslu, Türkiye'nin güncel sorunlarına da değindi. Türkiye'nin ekonomisini çalışanların, üretenlerin şekillendirmesi gerektiğini söyleyen Uslu, yalnızca ekmekle değil, sosyal şartlarla da ilgilenmek zorunda olduklarını söyledi. "Dışarda bazı insanlarımız ödül alırken içerde bazı insanlarımız cezaevine girmemeliler. Bizim seçtiklerimiz Meclis'teyken birileri kendi kaygı ve vehimleri yüzünden hükümet değiştirme hakkına sahip olamazlar. Demokraside faturayı halk keser. Eğer egemenlik kayıtsız şartsız milletinse enflasyon bu ülkenin üzerinde kambur olmamalı" dedi.

Açış konuşmalarından sonra söz alan Genel Sekreterimiz Agah Kafkas, yaptığı konuşmada Türkiye'nin ekonomik, siyasal ve sosyal sorunlarına değinerek Türkiye'nin dört bir yanından gelen şube temsilcilerimize Genel Merkezimizin çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Özellikle özelleştirme, enflasyon, vergiler, zamlar gibi güncel ekonomik gelişmeler üzerinde duran Agah Kafkas, Sendikamızın yeni başlayacak sözleşme müzakereleriyle ilgili bilgi de verdi. Sendikamızın Genel Merkez yöneticileri ile şube ve teşkilat başkanları arasında yapılan karşılıklı görüş alışverişinde sorunlar tartışıldı ve öneriler getirildi.

29 Ekim - 2 Kasım 1997

DEĞİŞİM '97 SEMİNERİ

Türkiye Metal Sanayicileri Derneği tarafından düzenlenen "Üçüncü Bin Yıla Girerken Değişim 97" konulu seminer 29 Ekim - 2 Kasım tarihleri arasında Marmaris'te Robenson Club Moris Otel'de yapıldı. 30 Ekim 1997 günü Erdoğan Karakoyunlu, Can Peker, Necati Arıkan, Burhan Karaçam, Doç. Dr. Deniz Gökçe ve Bülent Savaş'ın açılış konuşmalarıyla başlayan seminerde söz alan konuşmacılarga gelecek yüzyılın bilgi çağı olduğunu, buna ayak uydurulamaması halinde bugün varolan sorunların, yarın çözümlenmesi daha güç olan sorunlar haline geleceğini ve gelişmiş ülkelerle olan farkın bir uçuruma dönüşeceğini söylediler.

Bilgi Çağında Endüstri İlişkileri konulu ilk oturum, Prof. Dr. Adnan Gülerman'ın başkanlığında Prof. Dr. Nusret Ekin'in tebliği Prof. Dr. Mehmet Altan, Prof. Dr. Toker Dereli, Emre Kocaoğlu ve Prof. Dr. Polat Soyer'in katılımıyla gerçekleşti.

31 Ekim günü gerçekleştirilen "Bilgi Çağında Çalışma Mevzuatı" konulu ikinci oturumda Prof. Dr. Münir Ekonomi ve Prof. Dr. Nuri Çelik birer tebliğ sundular.

Oturumda söz alan Genel Başkanımız Salim Uslu, değişim ve dönüşüm sürecinin sendikalar üzerindeki etkilerini anlattı.

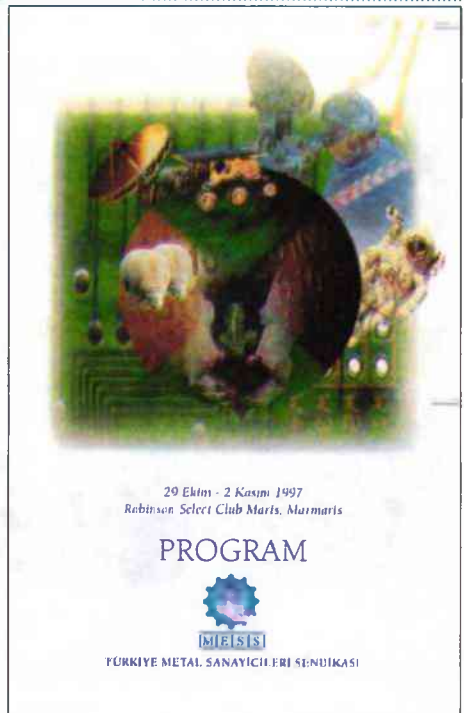
"Sendikal hareketin sorunları var. Endüstriyel ilişkiler sorunlu yaşıyor. Güneydoğu sorunu var. Siyasette kriz yaşıyor. Neresinden tutarsanız elinize geliyor. O halde bunlar birşeyin habercisi, eğer sol kolunuzda veya sırtınızda ağrı varsa kalp ağrısının habercisidir." diyen Uslu şöyle devam etti.

Sorun sivil toplum sorunu , siyasi denklem sorunudur. Siyasi denklemde kim daha belirleyici olacak sorunu var. Bu açıdan bence değişim, bilgi, devlet, toplum ilişkilerini ve kavramlarını bir tartışma konusu olarak masaya yatırmamız lazım. İşe buradan başlamak lazım.

Uslu, "Endüstriyel ilişkilerde bir şablon değil, farklı yapılar ve farklı modeller var. Ancak ilim adına bilim adına kafadaki soyut şablonu herşeyiyle doğru kabul, insanların merakını ve gelişme ihtiyacını durdurması anlamına gelir ki zihnimize bir çıkış yolu bırakamamış oluruz. Ama bilimi de bir ideolojiye dönüştüren bir yaklaşım doğru bir yaklaşım değildir." dedi.

Günümüzde devletlerin kamu yararına politika üretme imkanları giderek kısıtlandığına, toplumun beklentilerinin de giderek çeşitlendiğine ve arttığına dikkat çeken Uslu : "Türkiye de, dünyadaki bu gelişmelerden mutlaka etkileniyor. Ancak siyaset, toplumda yükselen talepleri bir rant ittifakına dayalı yapmaya dönüşüyor.

Bu yapı kamu politikalarının niteliğini azaltıyor. Devletin alışlagelmiş müdahale biçimleri, hızla değişen teknoloji ve yoğunlaşan ekonomik rekabetin oluşturduğu bir ortamda yeterli olmak bir yana adeta bize ayak bağı oluyor. Dolayısıyla açıkça devletin rolünü eleştirel bir yaklaşımla yeniden gözden geçirmek, devletin müdahalesinin sınırları ne olmalıdır sorusunu tartışmak gerekiyor. Devletin bugünkü yapısı, yeni ekonomik ve sosyal ve siyasal sorunları çözmeye yeterli midir değil midir? sorusunu açıkça tartışmak gerekiyor. Devletle toplum ilişkilerini yeni bir işbölümü yeni bir dayanışma anlayışı ile yeniden düzenlemek gerekiyor. Bunun mekanizmalarını oluşturmak gerekiyor." dedi.

Doç. Dr. Oğuz Babüroğlu, Yalçın İpbüken, Prof. Dr. Şan Öz Alp, Ersan Yücel'in katılımıyla gerçekleşen Bilgi Çağında İnsan Kaynakları konulu üçüncü oturumda Prof. Dr. Haluk Erkut tebliğ sundu. Üç gün süren Üçüncü Bin Yıla Gिरerken Değişim 97 Semineri Bilgi Çağında Yönetim ve Bilgi Çağında Diyalog Konulu oturumlarla sona erdi.

Gazeteci yazar Nevval Sevindi ve Dr. Erdal Atabek seminerde özel konuşmacı olarak yer aldılar.

6 Kasım 1997

Seydişehir'de Mutlu Son

Seydişehir'de Etibank İşçisi ilk defa toplu iş sözleşmesini imza töreniyle kutladı.

Toplu İş Sözleşme töreni açılış konuşmasını Hak-İş'e bağlı Öz Çelik-İş Sendikası Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mustafa Atlı yaptı.

Daha sonra kürsüye gelen Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili ve Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan, Özçelik-İş Sendikasının birçok ilke imza attığını belirterek, "Değişen endüstriyel ilişkilerde ve değişen dünyada ayakta kalabilmenin yolu bilgi toplumundan geçmektedir. Biz buradan ülkenin geleceğine, çalışanların geleceğine yönelik hayırlı mesajlar vermek durumundayız. Ciddi bir gelişim ve değişim süreci yaşanıyor. Kimilerine göre olumlu, kimilerine göre olumsuz bir sona yaklaşmaktayız Önümüzdeki 35 yıl içerisindeki gelişme süresi geride kalan 350 yılda yaşanan gelişmeye eşdeğer olacaktır. Bu değişimi yakalamak zorundayız" dedi.

Konya Milletvekilleri Ali Günaydın, Ahmet Alkan, ANAP Genel Başkan Yardımcıları Ali Kemal Başaran, Mehmet Keçeciler'in kısa selamlama konuşmalarından sonra kürsüye gelen ETİ-BANK'tan sorumlu Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen, sözleşmenin mübarek bir günde imzalanmasından memnurluk duyduğunu belirterek, işçinin toplu sözleşmeden doğan farklarını imza töreninden sonraki hafta içerisinde alabileceklerini söyledi.

Son olarak söz alan toplu sözleşmelerden sorumlu Devlet Bakanı Burhan KARA, "toplular sözleşmesi sırasında tarafların karşılıklı anlayış içerisinde olmaları bizleri sevindirmiştir" diyerek

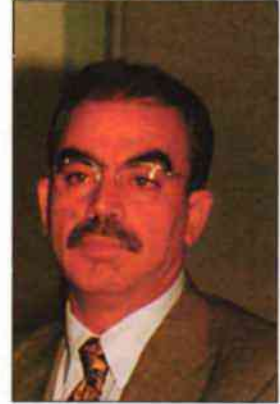
başladığı sözlerinde bu sözleşme ile en iyisini vermeye çalıştıklarını ifade etti.

Toplu iş sözleşmesi törenine aynı zamanda Etibank Genel Müdürü Dr. Ziya Gözler, Konya Valisi Namık Güner, Seydişehir Kaymakam Vekili Şenol Şen, Etibank Genel Müdür Yardımcıları Adil Şuşoğlu, Suat Aybek, Kamu-İş Genel Sekreteri Dr. Naci Öncel, siyasi parti temsilcileri, sendikamız genel merkez ve şube yöneticileri ile çok sayıda işçi katıldılar.

7 Kasım 1997

HAK-İŞ'TEN, TÜRK-İŞ VE DİSK'E ORTAK HAREKET ÇAĞRISI

Hak-İş Genel Başkanı Salim USLU, Türk-İş Genel Başkanı Bayram MERAL ve DİSK Genel Başkanı Ridvan BUDAK'a birer mektup göndererek; 55. Hükümetin ekonomi politikalarına karşı ortak hareket etme çağrısında bulundu. Başbakan Mesut Yılmaz'ı ziyaret etme ve daha sonra, ortaya çıkacak sonuca göre bir tepki metodu, dozu ve biçimi belirleme teklifinde bulunan Salim USLU mektubunda:

"Son günlerde özellikle ekonomi alanında olmak üzere Türkiye siyasi, sosyal ve dış politikada yeniden büyük bir belirsizliğe doğru gitmektedir. Hükümetlerin yanlış, popülist ve gününbirlik ekonomik politikaları sonucu ülkemizin ekonomisi bunalımdan çıkamamakta olduğunu vurgulayarak işbaşındaki 55. Hükümet de, bugüne kadar ekonomik sorunların çözümü hususunda ortaya gerçekçi bir politika ve icraat koyamamıştır. Aksine hükümetin, ekonomideki icraatları sonucu, enflasyon sürekli olarak artmaktadır ve korkulduğu gibi 3 haneli rakamlara dayanmıştır." dedi.

Sayın Başbakan, bu şartlarda hükümetin, acı reçeteleri içeren bir paketi topluma dayatma hazırlığı içinde olduğunun işaretlerini yaptığı açıklamalarda verdiğini kaydeden Uslu, işçiler, emekliler, sabit gelirli vatandaşlar ve halkımız için hayat, bugün çok daha çekilmez ve dayanılmaz bir hal almıştır.

Hükümetin bugüne kadar ortaya koyduğu bu politika ve uygulamalar karşısında sendikal kuruluşların ortak hareket etme gereği bir kez daha ortaya çıkmıştır. Topluma ortak olarak dayatılan bu yükümlülüğü birlikte sırtlanma sorumluluğumuz açıktır. dedi.

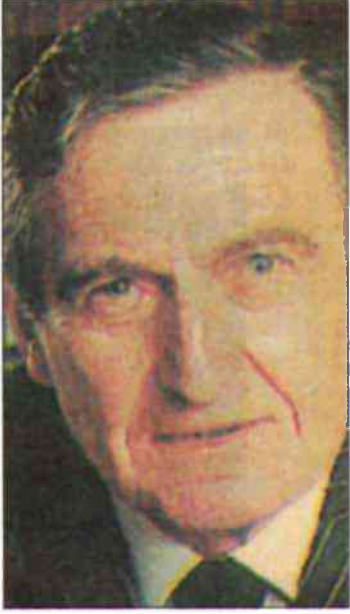
Uslu, bu çerçevede;

Çalışanların temsilcileri TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Başkanları olarak bizlerin birlikte Başbakan Sayın Mesut Yılmaz'ı ziyaret ederek hükümetin yaklaşımı ve gidişatın değerlendirilmesi hakkında acilen bir görüşme yapmamızın yararı olacağını belirterek "Ardından ortaya çıkacak sonuca göre yine bizlerin durumu değerlendirerek bu gidişata karşı gösterilecek ortak tepkinin metodu, dozu ve biçimi gibi politikasını ve çerçevesini oluşturmamız kaçınılmaz hale geldiğini" söyledi.

9 Kasım 1997

Uslu : "Karanlıklar ve Karakışlar Yaşamak İstemiyoruz"

Rahmi Koç'un, "Gerekirse 1 yıl kâr etmeyiz" açıklamasını değerlendiren Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, fedakarlığın siyasi amaçlı destek şovu olmamasını kamuoyuna sempati mesajı olarak kalmaması gerektiğini gerçek bir fedakarlık olmasını beklediklerini vurgulayarak şu açıklamayı yaptı. "Ekonomimiz düzelmek yerine batmaya devam ediyor. Türkiye'nin bir girdabın içine sürüklendiğine hep birlikte şahit oluyoruz. Çalışanlar olarak bizler sürekli fedakarlık yapageldik, yüksek enflasyon altında yaşamaya da devam ediyoruz.

Başbakan Mesut Yılmaz ve ilgili bakanların açıklamalarına göre iç borç faiz ödemelerinin ağırlığı bütçeleri batırmaktadır ve 1998 bütçesini de aynı sonuç beklemektedir. 1998 bütçesinde öngörülen iç borç faiz ödemelerinin tutarı 5.5 katrilyon TL olacaktır. Bu miktar bütçenin üçte birini oluşturmaktadır.

Genel Başkan Salim Uslu, "Bütçenin ve ekonominin sorunu çok açık bir şekilde tanımladığını, Enflasyonu artıran en önemli etken de iç borç faiz ödemelerinin büyüklüğü olduğunu vurguladı.

Koç'un vadettiği fedakarlığın sözde kalmaması ve şovdan ibaret olmaması için devlete borç veren Koç ve büyük sermaye gruplarının, 1998 bütçesinde öngörülen 5.5 katrilyonluk iç borç faiz alacaklarından vazgeçtiklerini açıklamaları iş dünyasının görülebilir ve gerçekleştirilebilir bir fedakarlığı olacaktır.

Aksi taktirde dün bedelsiz ithalat karşısında tatlı kârlarından vazgeçemeyip üretimi durdurmak dahil en sert karşı kampanyaları yürütenlerin, bugün bu şekilde fedakârlık mesajları vermesi hiç de inandırıcı değildir. Hele Gümrük duvarları ve özel korumalarla beslenen ve ağır aksak işleyen mevcut serbest piyasa sistemini daha da belirsiz ve bozuk hale getirmek ekonomide yarın tamir edilemez sonuçlar doğuracaktır" diyen Uslu, ayrıca hükümetin

politikalarını da değerlendirerek şunları ilave etti.

"Türkiye, siyasi, ekonomik ve sosyal alanda baş aşağı yuvarlanmaktadır. Ülkemizde yaşanan mevcut şartlar her geçen gün daha dayanılmaz hale gelmektedir.

Mevcut Hükümet ve onun Başbakanı Mesut Yılmaz, yapısal reform adımlarını atarak çözümler üretmek yerine bir gün "elektrik sönecek karanlıkta kalacağız" bir sonraki gün "bu kış zor gelecek" diyerek TOPLUMA KARAMSARLIK AŞILAMAKTADIR.

Hükümet başta ekonomi olmak üzere her alanda ciddi bir çözümsüzlük içerisindedir.

Hükümet kendi çıkmazını topluma yansıtmaktadır. Oysa Türkiye bunu hiç hak etmemektedir. Bizler yarınlardan iyimseriz ve ümitli olmak istiyoruz. Karakışlar ve karanlıklar yaşamak istemiyoruz."

10- 20 Kasım 1997

Hizmet-İş Sendikası 4. Dönem Eğitim Semineri Kütahya'da yapıldı

Hizmet-İş Sendikasının 1997 yılı 4. Dönem Eğitim Semineri Kütahya'da yapıldı. Hizmet-İş Sendikasının 10-20 Kasım 1997 tarihleri arasında düzenlediği Eğitim Semineri'ne Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Kütahya Belediye Başkanı Süleyman Canan, Hizmet-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut Arslan, Genel Mali Sekreteri Metin Eser, Genel Teşkilat Sekreteri Halil Süngü, Genel Sekreter Yardımcısı İsmail Özgüven Hizmet-İş'e bağlı pek çok şube, ev sahibi olarak Kütahya İl Başkanlığının yöneticileri ile işyeri sendika temsilcilerimiz katıldılar.

İki grup halinde gerçekleştirilen Eğitim Seminerine toplam 150 kişi katıldı. 11 Kasım 1997 günü açılışının yapıldığı seminerde konuşan Genel Başkan Hüseyin Tanrıverdi, Hizmet İş Sendikası'nın ilkelerinden, gündemi oluşturan enflasyon, işsizlik, SSK sorunları ve demokratikleşmeden bahsetti.

Eğitim Seminerinde ilk tebliğini Bağ-Kur Yönetim Kurulu Üyesi ve Hak-İş Sosyal Güvenlik Danışmanı Zahit Gönencan sundu.

Gönencan SSK mevzuatı hakkında bilgi verirken SSK'nın hizmetleri, sigorta çeşitleri ve bu sigortalara nasıl hak kazanılır gibi konulara işaret etti.

İkinci günün ilk tebliğini Genel Sekreter Mahmut Arslan sundu. Arslan tebliğinde 2821 Sayılı Sendikalar Kanununda yer alan İşyeri Temsilcilerinin hak ve görevlerini anlattı.

Üçüncü günün ilk tebliğcisi olan Gazi Üniversitesi İİBF Dekan Yardımcısı Doç. Dr. Kemal Görmez, "Sivil toplum örgütü olarak Yerel Yönetimler" adını taşıyan tebliğinde, mahalli İdarelerin içinde bulunduğu durumu ve sorunların çözümlerini anlattı.

Gazi Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi Yücel Uyanık ise "Yeni Sendikal Arayışlar" adlı bir tebliğ sundu.

Eğitim Seminerinin üçüncü gününün ikinci tebliğcisi Hizmet-İş Sendikası Hukuk müşavirlerinden Av. Muharrem Özkaya idi.

17 Kasım günü başlayan ikinci grup eğitim seminerinde ilk tebliği Sakarya Üniversitesi Dekanı Prof. Dr. Bilal Eryılmaz sundu.

İkinci konuşmacı ise Bağ-Kur Yönetim Kurulu üyesi Zahit Gönencan'dı. SSK Mevzuatı ve SSK'nın içinde bulunduğu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini dile getirdi.

Hizmet-İş Sendikası Hukuk müşavirlerinden Av. Hüseyin Öz ise 1475 sayılı Kanun hakkında bilgi verdi.

Eğitim Seminerinin son tebliğini ise Gazi Üniversitesi Öğretim üyelerinden Doç. Dr. Erdinç Yazıcı sundu. "Yeni Sendikal Arayışlar" adını taşıyan tebliğinde Yazıcı 20. yüzyılın 1989'da bittiğine işaret ederek Türkiye'nin ve sivil toplum örgütlerinin bu yeni duruma ilişkin olarak aldığı pozisyonları, değişimin ve dönüşümün getirdiği problem ve avantajları sıraladı.

Toplam 10 gün süren Eğitim Seminerinde her iki grup katılımcılarına, iştiraklarından dolayı birer sertifika verildi.

14 Kasım 1997

Özçelik-İş Kocaeli Şubesinin açılışını yaptı

Hak-İş'e bağlı Özçelik-İş Sendikası Kocaeli Şubesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan'ın da katıldığı bir törende kendi binasının açılışı yapıldı. Törene, Hak-İş Genel Sekreteri ve Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Kemal Can, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mustafa Atlı, Genel Eğitim Sekreteri Keramettin Arslan ve şube yöneticileri katıldı.

Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan'ın açış konuşmasından sonra kürsüye gelen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan, emeklilik yaşı tartışmaları üzerinde durdu. Çağan, yeni emeklilik yaşı uygulamalarından çalışanların en karlı çıkacak şekilde çalışmalar yürüttüklerini belirterek, zorunlu tasarruf konusunun da bir an çözülmesi gerektiği üzerinde durdu. Bakan Çağan, işsizlik sigortasına da geçilmesinin gerektiğini sözlerine ekledi.

20 Kasım 1997

İKİLİ GÖRÜŞMELERLE ORTAK TEPKİYE DOĞRU

Bilindiği gibi HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, ağırlaşan ekonomik gidişata karşı tepkilerin birlikte oluşturularak ortak hareket etme konusunda, önce Başbakanı ziyaret etmeyi ve ardından ortak bir politika oluşturmayı öneren bir mektubu, 7 Kasım 1997 tarihinde TÜRK-İŞ ve DİSK Genel Başkanlarına göndererek çağrı yapmıştı.

Uslu'nun bu çağrısı yapmasının ardından, önce KESK'ten sonra da DİSK'ten gelen mektuplarda, teşkilatların kendi başlarına planladıkları eylemlerin karşılıklı olarak desteklenmesi ve bunun da ötesinde biraraya gelerek güçbirliğinin somutlaştırılarak ortak tepki oluşturulması hususunda görüş alışverişinde bulunma önerisi geldi.

Bunun üzerine Uslu, önümüzdeki günlerde gerçekleştirilecek görüşmelerde, ülkemizdeki mevcut ağır ekonomik gidişat ve çalışma hayatını ilgilendiren ve çalışanlara kabuslar yaşatan temel güncel konu ve gelişmeleri değerlendirme fırsatı bulacaklarını belirtti.

Uslu, "teşkilatların planladığı etkinliklerin karşılıklı olarak desteklenmesi, çabaların başarılı ve etkili olması ve sorunların çözümüne maksimum katkıyı sağlaması açısından önem arz etmektedir" dedi. Uslu ayrıca, ikili bazda gerçekleştirilecek bu görüşmeleri, ortak tepkinin oluşmasına imkan sağlayacağını ve Türk-İŞ'in de katılımı ile bu yönde kararların oluşturulabileceğini umduğunu ilave etti.

24 Kasım 1997

USLU : BAHÇELİ'YE KUTLAMA MESAJI GÖNDERDİ

Konfederasyonumuz Genel Başkanı Salim Uslu, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin 23 Kasım 1997 Pazar günü yapılan Olağan Kongresinde yeniden Genel Başkanlığa seçilmesinden dolayı

Devlet Bahçeli'ye bir kutlama mesajı gönderdi. Uslu mesajında şunları belirtti. "Türk siyasi tarihinin önemli partilerinden olan MHP'nin şölen havasında geçen, ılımlı ve yapıcı genel kurulunda tüm Türkiye'ye birlik ve beraberlik mesajlarının verilmesi sevindirici olmuştur.

Kongrede pekiştirdiğiniz güven ve destekle, Türkiye'nin geleneklerini, değerlerini, ortak ideal ve özlemlerini, en iyi şekilde tesbit eden ve değerlendiren MHP'yi, gelecekte de kilit bir parti olarak siyasi hayatımızda canlı ve etkin tutacağınız inancındayız."

Uslu, mesajında Türkiye'nin çok ciddi sorunları olduğunu ifade ederek şöyle devam etti: "Ancak bu sorunların çözülemez olmadığını da farkındayız. Önemli olan sorunları iyi tesbit edip, üzerine ciddiyet ve kararlılıkla gidecek kadrolardır. Genel Başkanı olduğunuz MHP'nin Türkiye'yi tanımak kadar, sorunlarına çözüm bulacak kadroları da içinde barındırdığına inanıyoruz."

28 Kasım 1997

GÖRÜLMEMİŞ UYGULAMA!!!**LOKAVT İLAN EDEN KAMU İŞVERENİ****FABRİKA KAPATARAK İŞÇİYİ AÇLIKLA TEHDİT EDİYOR**

Merzifon'da kurulu MERAY YAĞ SANAYİ işyeri ile ÖZ GIDA-İŞ SENDİKASI arasında sürdürülen ve yaklaşık dört aydır devam eden toplu iş sözleşmesi müzakerelerine rağmen uzlaşma sağlanamamıştır. Ve işverenlik 28.11.1997 tarihinde LOKAVT ilan ederek Türkiye'de ilk defa hem de bir kamu işvereni olarak FABRİKAYI KAPATTI.

Merzifon'un önemli istihdam alanlarından olan MERAY'ın tehditkar bir

şekilde kapatılması işyerinde çalışan işçilerin ve yöre sakinlerinin tepkisine neden oldu. Fabrika önünde bekleyen işçilere Merzifonlular'ın yanısıra ANAP ve DSP'nin Merzifon ilçe başkanları da fabrika önünde ziyaret ederek destek verdi.

İnsanca yaşam için ücretlerine zam beklerken işyerlerinin kapatılmasıyla karşılaşan işçiler, bu tür tehditkar tutumların kendilerini yıldırmayacağını, yıllardır emek verdikleri fabrikanın bir anda kapatılmasını kabul etmeyeceklerini dile getirdiler.

1 Aralık 1997

MKE İşçileri Özçelik-İş'te toplandı..

Makina Kimya Endüstrisi Kurumu'nda çalışan binlerce işçi Türk Metal Sendikası'ndan istifa ederek Konfederasyonumuza bağlı Özçelik-İş Sendikasına üye oldu. Türkiye'de savaş sanayisinin bel kemiğini oluşturan, bütün üretimini milli savunmaya veren bu kurumun Kırıkkale, Ankara, Çankırı ve Elmadag'da Fabrikaları bulunmaktadır. Toplam 5200 işçinin çalışmakta olduğu fabrikalarda işçilerin çoğunluğu bugüne kadar Türk Metal Sendikasına üye idiler.

MKE İşçileri aralarında komiteler oluşturup araştırma ve istişare toplantıları yaptılar. Bu istişareler sonucu Özçelik-İş'te örgütlenme kararı verdiler. Bu kararı hemen uygulamaya koydular. MKE işçilerinden bir heyet sendikamız yöneticileri ile görüştüler. Özçelik-İş'e üye olmak istediklerini ifade ederek Kırıkkale'de bir bölge temsilciliği açılmasını istediler. Bu istek sendikamızca hemen yerine getirildi. Şehrin merkezinde Özçelik-İş Sendikası bölge temsilciliği açıldı. Tanzim ve tefriş edildi. Genel Başkan Vekilimiz Recai Başkan ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin iştiraki ile açılan temsilcilikte bir de basın toplantısı yapıldı. Temsilcilik kamuoyuna duyuruldu ve MKE işçisinin emrine sunuldu.

Bunun üzerine üye kayıtları başladı. Başta mühimmat fabrikası olmak üzere çok kısa bir sürede 1500'ün üzerinde işçi Özçelik-İş'e geçti.

Makina Kimya işçilerinin büyük çoğunluğunun yer aldığı Kırıkkale'de çalışanların daha sağlıklı ve verimli yürütülmesi için açılan temsilcilik binasında bir basın toplantısı düzenleyen Özçelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, şunları kaydetti.

Tüm organlarımızın seçiminde, her türlü karanlıktan, şaibeden uzak, tamamen işçinin iradesi ile seçimlerimizi yapmaktayız. Kazananın da kaybedenin de helal olsun dediği bir seçim.

Özçelik-İş Sendikası ilkeli, kararlı cesur ve sendika içi demokrasiyi uygulayan yapısıyla sadece ücret sendikacılığı değil, demokratik ve sendikal haklarımız için mücadele eden bir anlayışı benimsemiştir.

14 Aralık 1997

İHD'nin "Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğü" forumunda konuşan

Genel Eğitim Sekreterimiz

Yusuf ENGİN

"Düşünceyi suç sayan yasalar kaldırılmalıdır!"

İnsan Hakları Derneğinin 14 Aralık 1997 günü, İnsan Hakları Evrensel bildirgesinin kabul edilişinin 49. Yılı nedeniyle düzenlediği 7 siyasi parti ve 7 sivil toplum örgütünün katılımıyla gerçekleştirilen "Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğü" konulu foruma HAK-İŞ adına Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf ENGİN katıldı. Yusuf ENGİN toplantıda yaptığı konuşmada özetle şunları söyledi:

"Türk Hukuk sisteminde düşünce ifade özgürlüğünün varlığından söz etmek mümkün değildir. Başta T.C.K. olmak üzere pek çok yasayla düşünce suçları ihdas edilmiştir. Hukuk sistemimizde mutlak

dokunulmaz alanlar oluşturularak belirli konularda bireylerin düşünmesi, fikir açıklaması, eleştiri haklarını kullanması yasaklanmıştır.

Türkiye'nin taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin önsözünde 'insanların içinde söz ve inanma hürriyetlerine sahip olacakları bir dünyanın kurulmasının en yüksek amaç olduğu' belirtilmiş ve bu amacın gerçekleştirilmesi taraf devletlerden istenmiştir. Yine bildirgenin 19. Maddesinde düşünce özgürlüğünün güvence altına alınması yükümlülüğü taraf devletlere getirilmiştir. Türkiye'nin taraf olduğu bir başka sözleşme, Avrupa İnsan Hakları sözleşmesidir ki, bu sözleşmenin 9 ve 10. Maddelerinde düşünce ve ifade özgürlüğünün sağlanması imzacı devletlerden istenmiştir. Türkiye bu bildirme ve sözleşme dışında düşünce ve ifade özgürlüğünün sağlanması yükümlülüğü getiren başka sözleşmelere de uzun yıllardan beri taraf olduğu halde düşünce ve anlatım özgürlüğü konusundaki sorunlar

ülkemizde hala çözümlenememiş olan problemlerin başında yer almaya devam etmektedir.

Bu özgürlük sorunu nasıl aşılabılır diye sorduğumuzda şu cevapları verebiliriz:

Öncelikle hukuk sistemimizde hala yürürlükte olan ve düşüncüyü suç sayan yasalar bu özgürlüğün anlamına uygun olarak, tek tek tesbit edilmeli ve bunlar yürürlükten kaldırılmalıdır.

Bu çalışmalar esnasında insan hakları ihlalleri konusunda çalışmalar yapmak için kurulmuş dernek ve vakıflar başta olmak üzere toplumdaki diğer sivil toplum kuruluşlarının da katkısı istenmeli, onlarla işbirliği içinde çalışılmalıdır.

Düşünce suçları ayıklanırken Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmelerle düşünce özgürlüğü konusundaki evrensel normlar da dikkate alınmalıdır.

Gerek insan hakları ve gerek düşünce özgürlüğü konusundaki çalışmalar dış baskılar sonucu veya sadece Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun Türkiye'yi ziyaret edeceği dönemlerde değil, bunun dışındaki zamanlarda da sistemli bir şekilde yürütülmelidir.

Çözüm arayışları sırasında konuya partizanca tavırlarla yaklaşılmamalı, bütün siyasetler bu soruna bir özgürlük sorunu olarak bakabilmelidir.

Günöbirlik çözümler yerine kesin ve yapıcı çözümler üzerinde durulmalı ve düşünce özgürlüğü sorununun, DGM'ler, CMUK, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu gibi düşünce özgürlüğünü doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren konularda da gerekli değişiklikler yapılmadan çözülemeyeceği bilinmelidir.

Değişikliklerin pratik yaşama geçip geçmediği mutlaka denetlenmelidir.

Şüphesiz düşünce ve ifade özgürlüğünün mutlak olarak sağlandığı bir Türkiye'nin tesis edilebilmesinde mevzuatımızda mevcut olan ve düşüncüyü suç sayan maddelerin yürürlükten kaldırılması önemlidir. Ancak, bundan önce Türkiye'de yaşayan herkesin gerçekten düşünce özgürlüğünün önemini kavraması ve ona sahip çıkması gereklidir. "

**3 Eylül
1997**

Tarsus'ta kurulu 12 Ekmek fırınında çalışan Öz Gıda-İş Sendikası üyesi işçiler yeni dönem toplu iş sözleşmelerini imzaladılar. Yeni sözleşme ile 12 fırında çalışan işçiler ücretlerinde ve sosyal haklarında önemli kazanımlar elde ettiler.

**4 Eylül
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, TÜRK-İŞ, KAMU-SEN, DPT, Hazine ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin de katıldığı ESK'nın Eşel-Mobil alt komisyon toplantısına Hak-İş adına katıldı.

**5 Eylül
1997**

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin ve Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız Moskova İşçi Sendikaları Federasyonu'nun (MTUF), Moskova'nın 850. Kuruluş Yıldönümü münasebetiyle düzenlenen törenlere ve "Ekonominin Küreselleşmesi ve 21.Yüzyılda Sendikal Hareket" konulu sempozyuma katıldılar.

**6 Eylül
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi İstanbul'da yapılan Bem-Bir Sendikasının 2. Olağan Genel Kurulu'na katıldı.

**7 Eylül
1997**

Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi Ankara Yenikent Belediyesi tarafından düzenlenen 4. Geleneksel Kavun Festivali'ne katıldı. Tanrıverdi, aynı gün Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından Gölbashında yapılan Fıskiye açılışına da katıldı.

**9 Eylül
1997**

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu, Ostim TV'de canlı yayına katılarak "Son Ekonomik, Siyasi ve Sosyal Gelişmeler" hakkında görüşlerini açıkladı.

**10 Eylül
1997**

Öz Gıda-İş Sendikası Genel Sekreteri

Agah Kafkas, DPT'de Devlet Bakanı Işın Çelebi başkanlığında yapılan ESK'nın Eşel-Mobil alt komisyonu toplantısına katıldı.

**11 Eylül
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi Hizmet-İş Sendikası Ankara 2 Nolu şubesinin düzenlemiş olduğu "İşçi-İşveren Birlik, Beraberlik ve Kardeşlik" şölenine katıldı.

**11 Eylül
1997**

Genel Başkan Adnan Demirtürk başkanlığında Milli Gençlik Vakfı Yönetim Kurulu üye lerinden oluşan bir heyet Hak-İş'i ziyaret ederek Salim Uslu ile görüştü.

**12 Eylül
1997**

HAK-İŞ Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu, DISK Genel Kurulu'na katılarak bir konuşma yaptı.

**16 Eylül
1997**

Hak-İş Çalışan Çocuklar Bürosu Sorumlusu Şahin Serim ve Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız, ILO-IPEC Proje Koordinatörü Şule Mann ile birlikte daha önce Sakarya oto sanayi bölgelerinde yapılan "Çalışan Çocukların Profili" anketinin sonuçlarını yerinde değerlendirmek üzere bölgeye 1 günlük ziyaret gerçekleştirmişler. Heyet, bölgede ilgili kuruluş ve derneklerle birlikte, bölgede çalışan çocukların durumlarının iyileştirilmesine yönelik bir toplantı düzenlemiştir; heyet son olarak Sakarya B.şehir Belediye Başkanını makamında ziyaret etmiştir. Heyetin Sakarya'daki çalışmalarına Öz Çelik-İş ve Hizmet-İş Şube Başkanları katıldı.

**17 Eylül
1997**

Peter Waldorff başkanlığında hem Danimarka Hükümet ve Kamu İşçileri Sendikasının yöneticileri ve hem de Danimarka'daki BM İnsan Hakları Derneğinde görevli olan 20 kişilik bir heyet, HAK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Salim Uslu ile Türkiye'deki insan hakları, Doğu sorunu, demokra-

tikleşme, sivilleşme ve sendikal haklar konusunda görüş alış verişinde ve değerlendirmelerde bulundu.

18 Eylül
1997

HAK-İŞ Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu, MÜSİAD'ın gerçekleştirdiği Cuma toplantısına konuk olarak katıldı. Uslu, toplantıda son siyasi, ekonomik ve sosyal konular hakkında görüşlerini açıkladı.

19 Eylül
1997

Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız, AB - Türkiye Karma Ekonomi ve Sosyal İstişare Komitesi'nin Türkiye kanadı hazırlık toplantısına katıldı. Komite Eş-başkanı ve ISO Başkanı olan Hüsamettin Kavi başkanlığında yapılan toplantıda Kasım 1997'de Fas'ın başkenti Rabat'ta yapılacak olan 3. AB-Akdeniz ESK zirvesi toplantısına sunulacak olan Su ve Çölleşme Raporu tartışıldı. Toplantıya konuyla ilgili çalışma grubu üyeleri, KESK temsilcisi, raporu hazırlama komitesini oluşturan Fas ve Fransa heyetleri de katıldı.

19 Eylül
1997

HAK-İŞ Genel Sekreteri ve Öz Çelik-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Türk-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler ve DİSK Genel Sekreteri Murat Tokmak ile birlikte Kanal-E'de canlı yayınlanan "Sendikalar ve Siyaset" konulu programa katılarak görüşlerini açıkladı.

19 Eylül
1997

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Hizmet-İş Sendikası ile Yozgat Sarıkaya Belediyesi arasında devam eden görüşmelerin anlaşmayla sonuçlanması neticesinde düzenlenen TİS imza törenine katıldı.

20 Eylül
1997

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, Manisa bölgesinde Öz İplik-İş Sendikası'nın yetkili olduğu Nasa Tekstil San. Tic. A.Ş. işyerini zi-

yaret etti. İşçilerle görüşerek sorunlarını dinledi, işverenlerle de görüşerek sorunların çözümlenmesini istedi.

22-30 Eylül
1997

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Yardımcısı ve Hizmet-İş Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi ile Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız, Bangladeş İşçi Federasyonlarının Genel Kurulu'na katıldılar. Tanrıverdi Federasyonun düzenlediği eğitim seminerlerine de katılarak sendikal hareketin geleceği hususunda konuşma yaptı.

26-28 Eylül
1997

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ve Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen "Uluslararası Demokrasi, Hukuk ve İnsan Hakları" konulu Konferansa katıldılar. Konferansta Salim Uslu bir konuşma yaptı. Daha sonra Uslu, Elazığ ve Malatya'daki sendika şubelerini ve işyerlerini ziyaret etti.

29 Eylül
1997

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ve Konfederasyona bağlı sendikaların şube yöneticileri ve üyeleri, konuşmaları nedeniyle DGM'de yargılanan YDP Genel Başkanı Hasan Celal Güzel'e destek amacıyla duruşmaya katıldı.

29-30 Eylül
1997

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin ile birlikte Elazığ ve Malatya'da Vali ve Belediye Başkanlarını ziyaret etti. Hak-İş'e bağlı sendikaların şube başkanlarını da ziyaret ederek ayrıca bir basın toplantısı düzenlediler.

1-4 Ekim
1997

Hak-İş Genel Sekreteri ve Öz Çelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Kıbrıs'ta yapılan Öz Çelik-İş Sendikasının Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısına katılarak

açış konuşmasını yaptı. Başkan, yaptığı konuşmada Kıbrıs konusunda yürütülen Barış Görüşmelerinde Geline Son Durum, Eğitim Seminerleri, Özelleştirilmede Son Durumun görüşülmesi ve Kardemir hakkında bilgi verdi.

**2 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Hizmet-İş Sendikası'nın düzenlediği Marmara ve Ege Bölgesinde faaliyet gösteren Şube, İl ve İlçe Başkanlıkları yöneticileri ile işyeri temsilcilerinin katıldığı 1997 yılı 3. Dönem Eğitim Seminerlerine katıldı.

**3 Ekim
1997**

Almanya'nın birleşmesinin 7. Yıldönümü münasebetiyle Almanya Büyükelçiliğinin verdiği kutlama resepsiyonuna Genel Başkanımız Salim Uslu adına Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız katıldı.

**8 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, TÜSİAD'ın düzenlediği "Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Yeniden Yapılanma" adlı raporu değerlendirme toplantısına katıldı.

**10 Ekim
1997**

Genel Başkanımız Salim Uslu NTV'de canlı yayınlanan Taha Akyol ve Cengiz Çandar'ın birlikte sunduğu Püf Noktası adlı programa katılarak Hükümetin Ekonomi Politikaları üzerine görüşlerini açıkladı. Programa DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak da katıldı.

**12 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Hizmet-İş Sendikası K.Maraş Şubesinin 6. Olağan Genel Kuruluna katıldı.

**13 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Türkiye Gazetesi Cumhurbaşkanlığı Muhabiri Ahsen Çetiner'in cenaze törenine katıldı.

**15 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Dünya Radyo'da canlı yayında enflasyon ve bütçe hakkında bilgi verdi.

**15-16 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Sekreteri ve Öz Çelik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Recai Başkan, Genel Örgütlenme Sekreteri Mustafa Atlı ve Toplu İş Sözleşmesi Daire Başkanı Hayati Körpe, Uluslararası Metal İşçileri Fedarasyonu (IMF) tarafından Japonya'nın başkenti Tokyo'da organize edilen "Dünya Metal Endüstrisinde Çalışma Süresi" konulu konferansa katıldılar.

**16 Ekim
1997**

Türkiye - AB Karma KİK Toplantısının Fas'ta yapılacak Avrupa-Akdeniz Ekonomik ve Sosyal Konseylerinin 3. Zirvesi için yapılan hazırlık toplantısına Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız katıldı.

**18 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, Hedef Radyo'da Bütçeye ilişkin görüşlerini dile getirdi.

**18 Ekim
1997**

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Flash TV'de canlı yayınlanan Beyaz Sayfa adlı programa katılarak 55. Hükümetin İcraatları konusunda görüşlerini dile getirdi. Programa Genel Başkan Salim Uslu'nun yanısıra siyasi partilerin temsilcileri, gazeteciler ve sivil toplum örgütü temsilcileri katıldı.

**19 Ekim
1997**

Genel Başkanımız Salim Uslu, Ankara Demokrat İşadamları Platformu, Türk Dünyasında Demokrasiyi Geliştirme Vakfı ve Şile Çevre Gönüllüleri Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği "Dünyada Başkanlık Sistemi ve Türkiye" konulu panele katıldı. İstanbul Şile Anadolu Üniversitesi Uygulama ve Eğitim Otelinde düzenlenen panelde Uslu, başkanlık sistemi hakkında önemli bilgiler verdi.

22 Ekim
1997

Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Kanal 7 Televizyonunda canlı yayınlanan Haber saati adlı programa katılarak Hak-İş'in 22. Kuruluş Yıldönümü hakkında bilgi verdi. Uslu, aynı gün Radyo Birlik'te canlı yayına katıldı.

22 Ekim
1997

Konfederasyonumuz Hak-İş 22. Kuruluş Yıldönümünü Dedeman Otelinde kutladı. Hak-İş 22. Kuruluş yıldönümünde Türkiye'nin sorunlarını tartışmaya açan bir toplantı düzenledi. Genel Başkanımız Salim Uslu'nun açış konuşmasıyla başlayan 1998 yılı Mali Bütçe Tasarısını konu alan toplantıya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağın, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar ve Azerbaycan Konfederasyon Başkanı Settar Mehbaliyev de katılarak birer konuşma yaptılar. Hak-İş ve bağlı sendikaların teşkilat yöneticileri ve temsilcilerinin de katıldığı toplantıya Devlet Bakanı B. Işın Çelebi, Prof. Dr. Osman Altuğ, Prof. Dr. Ahmet Aksoy, Prof. Dr. Üstün Dikeç, Doç. Dr. A. Fazıl Özsoylu katılarak 1998 Bütçesi ile Ekonomik Panaroma ve Vizyon Araştırmaları konusunda görüş ve değerlendirmelerde bulundu.

23 Ekim
1997

Özçelik-İş, İstanbul II Nolu Şube Temsilciler Meclisi Toplantısı Yapıldı İstanbul II Nolu Şubemizin Temsilciler meclisi Genel Başkan Vekilimiz Recai Başkan, Genel Başkan Yardımcımız Mustafa Kemal Can, İstanbul II Nolu Şube Yönetimi ve 25 temsilcinin katılımı ile gerçekleştirildi.

23-25 Ekim
1997

AB Türkiye Temsilciliğinin düzenlediği 3 günlük AB'ndeki gelişmeler konusunda verdiği eğitim seminerine Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

25 Ekim
1997

Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, ziyaret için Antalya'da bulunan Rusya Yerel Sanayi ve

Hizmet İşçileri Sendikasının yetkilileri ile ikili görüşmelerde bulundu.

29 Ekim
2 Kasım
1997

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Salim Uslu, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) tarafından Robin son Otelinde düzenlenen 5 gün süren Değişim 97 Seminerinin üçüncü gününde Bilgi Çağında Çalışma Mevzuatı konulu oturuma katılarak bir konuşma yaptı. İl. Oturuma Prof. Dr. M. Kutal, Prof. Dr. M. Ekonomi, Prof. Dr. N. Çelik, Refik Baydur, Rıdvan Budak ve Bayram Meral de katılarak görüşlerini açıkladılar. Salim Uslu'nun yanı sıra Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin ve Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan da katıldı.

2 Kasım
1997

Hizmet-İş Sendikasının Van Şubesi Genel Kurulu yapıldı ve Şube Başkanlığına Tayyar Koçak yeniden seçildi. Genel Kurula Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi ve Genel Sekreteri Mahmut Arslan katıldı.

2 Kasım
1997

Hizmet-İş Sendikası'nın Kütahya/Harlek'te düzenlediği Eğitim Seminerine Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi ve Genel Sekreter Mahmut Arslan katıldılar.

4 Kasım
1997

ABD Çalışma Ataşesi Freiser Henk Webb HAK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Salim Uslu ile Türk Çalışma Hayatı, siyasi ve ekonomik alandaki son gelişmeler hususunda görüş alışverişinde bulundular.

5 Kasım
1997

Irak Büyükelçiliği Müsteşar Dr. Saad Al-Samarrai HAK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Salim Uslu ile görüşerek son günlerde Körfez'de suların aniden ısınması ve ABD'nin Irak'a bir saldırı hazırlığı içinde olmasından dolayı Irak ve bölge halkı için duyduğu kaygıları dile getirdi ve krizin barışçıl yollarla giderilmesi hususunda HAK-İŞ'in desteğini beklediklerini belirtti. Uslu da kri-

zin barışçıl yollarla çözülmesinin zorunluluğuna dikkat çekerek baskı, saldırı ve şiddetli ambargoların sonuç için başarılı olmadığının görülmesi gerektiğini belirtti ve konu ile ilgili bir basın açıklaması yaptı.

**6 Kasım
1997**

Genel Başkan Salim Uslu, Asya Finans'ın Ankara Şubesi açılış törenine katıldı.

**6 Kasım
1997**

Genel Başkanımız Salim Uslu, TRT 2'de Gözlem adlı programa katılarak Ekonomik Sosyal Konsey ile ilgili düşüncelerini açıkladı.

**7 Kasım
1997**

Akit Gazetesi 5. Kuruluş Yıldönümü münasebetiyle Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu Akit Gazetesi Genel Haber Müdürü Serdar Arseven'i ziyaret etti.

**8-9 Kasım
1997**

Türkiye Gönüllü Teşekkülleri Vakfı'nın 7. İstişare Toplantısı İstanbul'da yapıldı. Hak-İş Genel Başkan Yardımcısı ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi ve Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Özİplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, bu toplantıya katıldı.

**10 Kasım
1997**

Genel Başkanımız Salim Uslu Kanal 7 Televizyonunda Canlı yayınlanan Haber Saati adlı programa katıldı. Uslu, programda ESK ile ilgili görüşlerini açıkladı.

**12 Kasım
1997**

Genel Başkanımız Salim Uslu, Kanal 6 Televizyonunda Emeklilik Yaşı ile ilgili görüşlerini açıkladı.

**12 Kasım
1997**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda yapılan Ekonomik ve Sosyal Konsey Sosyal Güvenlik Reformu Komisyonu toplantısına Konfederasyonumuzu temsilen Hak-İş Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

**13 Kasım
1997**

BTV, Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Özİplik-İş Sendikası Genel Başkanı

**10-20 Kasım
1997**

Yusuf Engin'le Çalışma Hayatı, genel ekonomik sorunlar, gümrük birliği sürecinde tekstil sektörü konulu bir söyleşi yaptı.

**14 Kasım
1997**

Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi Hizmet-İş Sendikası'nın düzenlediği 1997 yılı 4. Dönem Harlek/Kütahya Eğitim Semineri'ne katıldı.

**17 Kasım
1997**

TGRT Televizyonunda canlı yayınlanan "Siyaset Vitrini" adlı programa katılan Genel Başkanımız Salim Uslu Emeklilik yaşı konusunda bilgi verdi.

**17 Kasım
1997**

Genel Başkan Salim Uslu, ABD Çalışma Ataşesi S. Freiser H. Webb'i ziyaret ederek Körfez krizi, Çalışma Hayatının güncel problemlerinden, sosyal güvenlik ve işsizlik sigortası gibi konular ve bazı uluslararası ilişkiler konularında karşılıklı görüş alış-verişinde bulundu.

**17 Kasım
1997**

Genel Başkan Salim Uslu ve Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın düzenlediği "1998 Bütçesi, Siyasi Sorumluluk, Yönetmel Sorumluluk ve Bütçe Sistemi" konusunda düzenlediği ve Devlet Bakanı Işın Çelebi, Maliye Bakanı Zekeriya Temizel, TESEV yöneticileri ve akademisyenlerin konuşmacı olarak katıldığı toplantıyı izlediler.

**18 Kasım
1997**

Konfederasyonumuz Genel Başkanı Salim Uslu, Belçika Büyükelçisi Eric Kobia'nın Belçika Kral günü dolayısıyla verdiği resepsiyona katıldı.

**19 Kasım
1997**

ILO Merkezinde "1998 yılı IPEC Programlarının Stratejileri" konulu seminere Konfederasyonumuzu temsilen Hak-İş Araştırma uzmanı Şahin Serim katıldı.

Konfederasyonumuz Genel Başkanı Salim Uslu, MÜSİAD tarafından Lütfi

Kırdar Kongre Sarayı'nda düzenlenen "3. Uluslararası İş Forumu"na katıldı.

22-23 Kasım
1997

Genel Başkanımız Salim Uslu Birlik Vakfı'nın Genel Kurulu'na katıldı.

22 Kasım
1997

Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS)'in Merit Altinel Otel'de verdiği kokteyle katıldı.

22 Kasım
1997

Genel Başkan Danışmanı Osman Yıldız, KESK'in düzenlediği "1998 Bütçesi ve Çalışanların Durumu İçin Ne Diyolar?" Forumuna katılarak bir konuşma yaptı.

22 Kasım
1997

Friedrich Ebert Vakfı tarafından Ankara'da düzenlenen "Özürülülerin İstihdam ve Çalışma Koşullarını İyileştirmek Açısından Devlete ve Topluma Düşen Sorumluluklar" konulu toplantıya Konfederasyonumuz Hak-İş'i temsilen Araştırma Uzmanımız Şahin Serim katıldı.

24 Kasım
1997

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Samsun'da Türk-İş Eğitim Sitesinde düzenlenen "Çalışan Çocuklar" seminerine Konfederasyonumuzu temsilen Hak-İş Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

24-25 Kasım
1997

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, Adana'da 'Türkiye gündemindeki siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmelere ilişkin bir basın toplantısı düzenledi ve beraberinde Öz İplik-İş Sendikası Genel Sekreteri Bayram Erdoğan ve Adana Şubesi yöneticileriyle sendikanın yetkili bulunduğu Güney Sanayi Ticaret İşletmesi A.Ş., Yüksel Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Teknik Servis Sanayi ve Ticaret A.Ş. İşyerlerini ziyaret ederek işçi ve işverenlerle görüşmeler yaptı.

26 Kasım
1997

Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, Hak-İş Konfederasyonu'nu temsilen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın düzenlediği "İşçi-İşveren diyalog ve İşbirliği" toplantısına katılarak çalışma hayatının içerisinde bulunduğu sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin HAK-İŞ'in görüşlerini aktardı.

27 Kasım
1997

ANİMDER Yönetim Kurulu üyeleri HAK-İŞ'i ziyaret ederek, Salim Uslu ile görüş alışverişinde bulundular.

27 Kasım
1997

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından İstanbul'da MESS toplantı salonunda düzenlenen "Çalışan Çocuklar" seminerine Hak-İş'i temsilen Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

2 Aralık
1997

TTB'de gerçekleştirilen "Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi"nin hazırlık çalışmalarına Konfederasyonumuzu temsilen Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

4-5 Aralık
1997

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın düzenlediği ve TOBB Konferans salonunda gerçekleştirilen "2. Tüketici Konseyi"ne Konfederasyonumuzu temsilen Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

6 Aralık
1997

Friedrich Ebert Vakfı tarafından İstanbul'da düzenlenen "Enformel Sektör ve Sosyal Güvenlik" konulu toplantıya Hak-İş Konfederasyonu'nu temsilen Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

13 Aralık
1997

Friedrich Ebert Vakfı tarafından İstanbul'da düzenlenen "Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları ve Gümrük Birliği Sonrası Gelişmeler" konulu toplantıya Konfederasyonumuzu temsilen Araştırma Uzmanı Şahin Serim katıldı.

"Hak-İş Magazine" is one of the periodicals of the Hak-İş Confederation

A BRIEF LOOK AT THIS ISSUE

Metin TÜRKER Passed Away

The legendary leader of the labor, Metin TÜRKER has passed away on Dec. 6, 1997. He was being treated in Houston from cancer.

In Karabük Iron and Steel Plants, a ceremony was held with the participation of a large crowd. Leaders of Hak-İş Confederation, representatives of dependant trade unions, deputies were also in Karabük for his funeral. As to be remembered, Metin TÜRKER played an important role to save Kardemir from closure.

Editorial

In this issue, Salim USLU first mentioned the atmosphere of fear in our country, which frightened almost everyone in the society. The condition of fear and instability prevent us from any attempt to overcome all these. We are all waiting, according to USLU, in fear, our hands tied and without any hope.

PANEL

A panel was held by Hak-İş to celebrate the 49th anniversary of the declaration of the Human Rights Clause. The topic of the panel was "Human Rights and Turkey", chaired by president Salim USLU. The speakers were İsmail KILIOĞLU, Oktay UYGUN, Ömer LAÇINER, and Mehmet METİNER. The participants have given information about the origins of human rights issues and criticized the abnormal practices in Turkey.

THE 22nd ANNIVERSARY

The 22nd anniversary of Hak-İş was celebrated with the organization of a panel. The opening address of president Salim USLU was followed by the speeches of Nami ÇAĞAN, Rıdvan BUDAK, Kubilay ATASAYAR, Settar MEHPALİYEV, and Işın ÇELEBİ.

Salim USLU (President of Hak-İş) expressed his happiness to celebrate the 22nd anniversary of HAK-İŞ Confederation. He indicated the importance of budget for the daily life of all classes and expected a just income distribution, and reminded the extreme poverty of the growing masses in Turkey. He also touched upon the high tension between the social and political classes. For the next year's budget, he wished

lesser taxes for the workers and more concessions from the riches.

- Nami ÇAĞAN (Minister of Labor and Social Security) expressed his greetings for the 22nd anniversary of Hak-İş and emphasized the precedings of the existing government. Among them, the most important economic problem is the high inflation rate, which has social consequences. That is why, according to the minister, 1998 budget was prepared with the aim of lowering inflation rate.

- Rıdvan BUDAK, (President of DİSK - Confederation of Revolutionary Trade Unions) wished a peaceful, free and brotherly life in Turkey. He indicated the growing political and ideological tension in our country. The only solution, Budak advocated, a new constitution which would be prepared by the civilians. The reform in economic, social, and fiscal fields should also be realized in consultance with the organized civil groups.

- Kubilay ATASAYAR, (General Secretary of TİSK- Confederation of Employers Union) appreciated the ongoing atmosphere of dialogue between the employer and labor organizations. He emphasized the need for long-term plannings in labor life. He praised the attitude of Hak-İş in this field.

- Settar MEHPALİYEV, (President of Azerbaijan Confederation of Labor) expressed his deep greetings for the 22nd anniversary of Hak-İş, in his short speech.

- Işın Çelebi (Minister of State) praised the addresses of Salim USLU, Rıdvan BUDAK who targeted constructive, peaceful and more productive labor life. He stated the negative effects of sustained high inflation which destroyed the purchasing power of lower income groups. The Minister set certain figures regarding the Turkish economy and expected a joint movement between the government and the civil organizations.

- Prof. Osman ALTUĞ (Marmara University) Stated a short history of free market economic regulations since 1980. He indicated a panorama of entrepreneurs who carry out economic activity without any record. Freedom of entrepreneurship brought freedom from state control, he claimed. The only solution to oppress inflation and unjust income distribution, according to AL-

TUĞ, is to put economic activities under record.

- Prof. Üstün DİKEÇ (Gazi University) emphasized the role of the state in the global economic structure. He reminded the collapse of strict state control in East European economies in early 1990s. After stating certain figures about 1998 budget, Prof DİKEÇ identified it as a budget of wages and loan payment.

- Ahmet AKSOY (Gazi University) first laid down the inflationist structure of Turkish economy, and touched upon the new tax bill, and then criticized the targeted financial expectations of the government.

Ahmet Fazıl ÖZSOYLU (Çukurova University) discussed the underground economy. He distinguished these groups as informal and illegal sectors. ÖZSOYLU considered the existence of illegal sector more dangerous than the legal, but informal economic activities. The share of illegal sector, according to ÖZSOYLU, has risen from 9 % in 1990 to 36 % in 1996. This sector, with its huge economic power, is financing the state, he indicated.

Press Conference / Tax Reform Bill

Hak-İş President Salim USLU held a press conference on 17 Dec. 1997. USLU dealt with the tax reform bill, drafted by the Ministry of Finance. While praising the ongoing search for long-lasting issue, he expected the regulations for a monetary reform. Otherwise, the informal economy would endanger the democracy, according to the president.

Press Conference / Evaluation of 1997

On 31 Dec. 1997, Hak-İş President Salim USLU, has presented the report on "the Evaluation of 1997 and Expectations from 1998" with a press conference. The report has touch upon the following topics:

- The shadow of "balance" on politics,
- democratization and human rights,
- no solution for Susurluk,
- no progress on health; educational and environmental issues,
- Turkish foreign policy,
- labor life, privatization,
- compulsory savings, domestic loans, and inflation.

President USLU has also evaluated the activities of Hak-İş throughout 1997, and has emphasized the expectations from the new year 1998.

Dialogue and Cooperation

Ministry of Labor and Social Security held on 26 Nov. 1997 the meeting of "Dialogue and Cooperation in the Working Life." The representati-

problems in the meeting. Among them are:

- Urgent need for institutionalization of dialogue between state and employers-employees.
- Meetings of general secretaries.
- Economic and Social Council.

Sramik Kalyan Federation of Bangladesh

Vice-president of Hak-İş Hüseyin TANRIVERDİ and advisor to the president Osman YILDIZ were participated in the General Congress of Bangladesh Trade Unions Federation (BSKF). The congress was held in an open field with the participation of 1500 representatives.

In his address in the congress, Hüseyin TANRIVERDİ focused on globalization. He first reminded the friendly relations between two countries and went on his speech on the need for international working standards, the existing situation of trade unions, social dialogue, unjust income distribution and D-8.

Conference in Tokyo

Özçelik-İş was participated in International Federation of Metal Workers Meeting. General-Secretary of Hak-İş and Vice-President to Özçelik-İş Recai BAŞKAN, Mustafa ATLI and Hayati KÖRPE were in Tokyo between 15-16 Oct. 1997 to participate in the conference on "Working Hours in Word Metal Industry."

Members of International Federation of Metal Workers, ILO representatives, as well as academicians from various countries were in the conference. In the conference, the Özçelik-İş delegation emphasized the new trends on the flexible and average weekly working hours. During the conference the participants brought several arguments to advocate shorter working hours:

YUSUF ENGİN is focused on the moral values of the society. Every aspect of our nation, in production, in administration, in employment, as well as in the economy is surrounded by a sustaining off the record situation, Engin indicated.

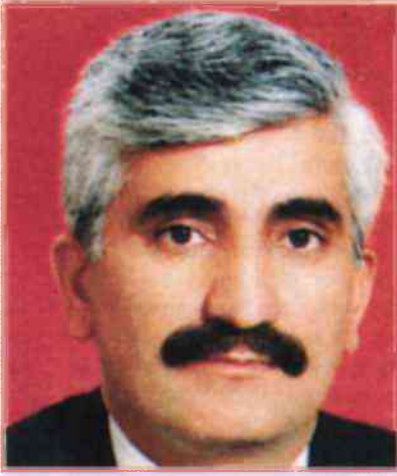
He concluded that unless human labor and production is not refined from underground economy, our future will not be englightened.

ALINTERİYLE

YUSUF ENGİN

KAYIT DIŞILIK BİLİNÇ ALTIMIZA MI YERLEŞTİ?

Bir düşünür: "... ahlak düzeni sağlam olmayan ve soyguncuları- la başa çıkamayan bir toplum ruhunda arta kalmış vahşet hissinin de baskısıyla- haydutlarına karşı hayranlık duyar" diyor.

Dünyanın giderek küreselleşmesi ve şeffa- laşması coğrafi sınır-

ları ortadan kaldırırken 'yükselen değerler' kategorisinde 'kayıtdışılık' da yükselen değer arasına girdi!

Kayıt dışılık kuşatıcı ve şemsiye bir kavram haline geldi.

Üretimde, yönetimde, istihdamda, ekonomide 'kayıtdışılık'!

Kayıt dışı ekonomi, Rant ekonomisi, Enflasyon Lobisi, Taşeron mafyası gibi kavramların sıradan hale geldiği, hat- ta literatürümüze girdiği bir Türkiye'de; İngiltere Tarihi'ni yazan yukarıdaki düşünürün toplumsal şuur altının en ay- rıntılı karesine kadar veren sözünü dehşetle hatırlıyoruz.

Hatırlamak ne kelime yaşıyoruz!

Bu, ifade edilebilir şekliyle cinnet halidir!

Herşeyin herşeyle içiçe girdiği, birbirine karıştığı, an- lamlarla fonksiyonların özdeşleştiği, 'çözümler paketi' di- ye sunulanların açıldığında 'sorunlar yumağı' olarak karşı- mıza çıktığı, 'sorumluluk ve sahiplenme' duygusunun ateş- te yananla onu seyrederek 'yandığını sanan seyirci anlayış' derecesine kadar indirgendiği bir ortamda yaşıyoruz.

Kaba hatlarıyla ülkemize baktığımızda..

Cumhuriyet tarihinde benzerlerini za- man zaman gördüğümüz ekonomik krizler- den en son yaşadığımız 5 Nisan 1994 söz- de "ekonomik önlemler paketi"nden sonra geometrik biçimde büyüyerek kamil bir ol- gunluğa ulaşan ve su yüzüne çıkan 'Kayıt- dışılık ve rantıye' anlayışı üretim ve eme- ğin alternatifi olarak ülke ekonomisinin omurgasını çökertmeye devam ediyor.

Kayıt dışı ekonomi hacminin 1997 yılın- da ulaştığı boyutun 16 katrilyon olduğu konunun uzmanlarınca belirtiliyor. 1998 yılı bütçesinin 14 katrilyon lira ve milli ge- lire oranının % 40 civarında olduğu düşü- nüldüğünde kayıtdışının korkunçluğu da- ha iyi anlaşılmış olur. Ülkenin Maliye Baka- nı "Vergi kayıp ve kaçığının boyutları ver- gi gelirlerine ulaştı!" diyebiliyor ve 'ekono- mik ve mali reform' adı altında "kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınacaktır" cümlesi- nin dışında hiçbir fiili önlem getirilemiyor- sa "birilerinin bu sektörden çıkarı mı var?" diye düşünmememiz için hiçbir neden yok.

Enformasyonun yok edici gücüyle her türlü sınırın ortadan kalktığı dünyamızda herşeyden önce bilinç altılarımızı 'kayıt dı- şı'lıktan yani 'ahlaki olmayan'dan arındır- mak insan olmamızın bir gereği..

Son söz olarak şunu açıklıkla söyleye- biliriz:

Emeğin ve üretimin alternatifi "kayıt dı- şı" olduğu sürece ülkemizin geleceği hiç de aydınlık olmayacaktır.

MÜCADELEMİZ

İNSANA DAHA ÇOK DEĞER VEREN BİR TÜRKİYE İÇİN

Bugün, ne yazık ki Türkiye, insan hakları hususunda bocalayan bir ülke konumundadır. Türkiye, 21. Yüzyıla insan hakları ihlal lekele-ri ve dolayısıyla bu hususta suçlanan, yargıla-nan ve gerek ülke içinde gerekse dünyada he-sap veren bir ülke olarak girmektedir.

İnsan hakkı ve onuru, bugün dünyada en yüksek değer durumuna gelmiştir. İnsan hak ve özgürlükleri, örgütlenme hak ve özgürlük-leri, demokrasi, düşünce hak ve özgürlükleri, sosyal adalet, sosyal barış, sosyal adalet, hu-kuk devleti gibi diğer norm ve standartlar sı-nırların ötesinde bütün dünya için uluslarara-sı birer norm birer değer ve birer standart ol-muştur. Bu uluslararası norm, değer ve stan-dartlar, başta 49 yıl önce kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi olmak üzere Avru-pa Sosyal Şartı, BM Anayasası, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi, ILO Philadelphia Bildirge-si ve 180 civarındaki ILO Sözleşmesi gibi Ulus-lararası sözleşme ve bildirgelerde güvence al-tına alınmıştır.

21. Yüzyıl'a girmeye hazırlanan ve globalle-şerek küçülen dünyamızda ülkeler, ekonomik seviyesi, askeri ve savunma güçleri gibi klasik kriterlerin ötesinde insan hakları, demokrasi, sosyal adalet, refah, hukuk ve adalet konula-rındaki başarı ve karnelerine göre sıralanmak-ta ve değerlendirilmektedir.

Ülkemiz insan hakları bakımından karanlık bir tünelden geçmektedir. Ülkemizin bu duru-mu aşamaması üzücüdür.

İnsan hakları, hayal ya da sanal değildir. Başaran ülkeler vardır. İnsan Haklarını sağla-manın temelleri vardır. İnsan haklarını gerçek-leştiren ülkelere baktığımızda temel toplum sorunlarının olmadığını görüyoruz, Türki-ye'de insan hakları sorununun çözümü için ül-kemizde;

- Güçlü demokrasiye ihtiyaç var,
- Güçlü bir adalet mekanizmasına ihtiyaç var,
- Güçlü işleyen sosyal ve hukuk devletine ihtiyaç var,
- Gelir adaletine ihtiyaç var

ve;

- Yolsuzluklar son bulmalıdır,
- Terör ve baskı yok edilmelidir,
- Kayıt dışı ekonomi, kayıt dışı yönetim ve kayıt dışı insan kayıtlara geçmelidir.
- Demokrasi dışı, demokrasi üstü ve anti-demokratik güçler tasfiye edilmelidir.
- Her türlü modern ve/veya post-modern darbe, müdahale ve girişimler hayat hakkı bu-lamamalıdır.
- Barışın düşmanı ve tehditi olan fakirlik gi-derilmelidir.

Daha açık bir ifade ile Türkiye en temel in-san hakkı olan YAŞAMA HAKKI çerçevesinde inanç hürriyeti, teşebbüs hürriyeti ve düşün-ce özgürlüğünü gecikmeden insanının hizme-tine sunmalıdır. Mevcut tabloda Türkiye, bu temel özgürlükler etrafında zaman zaman çık-mazları, düğümleri, suçlamaları ve baskıları yaşıyor ve kendini aşamıyor, zincirleri kıramı-yor.

İnsan Hakları soyut bir kavram değildir. İn-san hakları insan hayatını kuşatan bir kavram-dır. Dolayısıyla ülkemizde insan hakları soru-nunun çözümü, insanlarımızın, ekonomik açı-dan insanca yaşayacağı bir hayat standardına ulaştırılması, sosyal açıdan kucaklanması, si-yasi açıdan etkin olması ve önünün açık olma-sı, kültürel açıdan gelişiminin sağlanması, sağ-lık, eğitim, çevre, toplumsal şiddet, terör, bas-kı, müdahale ve şiddete karşı güvencede ol-ması ve adaleti en geniş şekilde teneffüs edebilmesiyle mümkündür.

Bu noktadan hareketle insan hak ve onurunu korumada biz sivil toplum örgüt-lerine düşen büyük sorumluluk çerçevesinde mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğiz.

İnsan hakkı sorununu aşamayan, demok-ratik olmayan, refahı ve barışı yakalayamayan, insanlarına her açıdan güven-ce sağlayamayan ve başaramayan ülkelerin bayrakları buruk durmaktadır. Biz inanıyoruz ki, Türkiye bu zoru başaracaktır, başka seçeneği de yoktur.

**Tüm insanlar özgür, onur ve haklar bakımından
eşit doğarlar.**

**Akıl ve vicdan sahibidirler
ve birbirlerine karşı
kardeşlik duygusuyla hareket etmelidirler.**